Rubrica de ſponſalibus ⁊ matrimonijs.

S Upra viſuʒ ē in precedēti libro de actib⁹
⁊ geſtib⁹ ſpectātibus ad clericos: merito
nūc reſtat videre de ſpectātib⁹ ad laicos
Et hec rubrica hēt duas ptes. In pma di
cit de ſpōſalibus. In ſcda d̄ matrimonijs
⁊ dr̄ia ē iter illa maria. ¶ Quid āt ſit mr̄i/
moniū. vn̄ dicat̄. vbi fuit īſtitutū ⁊ p quē.
⁊ quot ſūt cauſe īſtituendi mr̄imonij. ⁊ de īpedimētis ipi⁹
⁊ multis alijs vide bonā gloſam. xxvij. q. i. ī ſum. Et decla
rationem diffinitionis pſequit̄ glo. ea. q. ij. in pn̄. ¶ Quid
ſint ſpōſalia vide per tex. xxx. q. v. ī. c. nr̄ates. ſūt. n. futura
rū nuptiarū pmiſſio. vn̄ ſe hn̄t ad mr̄imoniū vt quoddā p/
ambulū. Et dicūtur a ſpondeo es. qd̄ idē ē qd̄ pmitto vt ī
l. i. ⁊. ij. ff. de ſpōſalibus. hinc ſpōſus q̄ſi pmiſſus ⁊ ſponſa
q̄ſi pmiſſa. ſed poſt ɔ̄ctuʒ mr̄imonij adipleta ē pmiſſio. vn̄
ppꝛie nō dicuntur ſpōſus ⁊ ſponſa ſʒ maritus ⁊ vxoꝛ etiā
ante carnalē copulā. nā ſolus cōſenſus animoꝝ facit mr̄i/
moniū. xxvij. q. ij. c. ſufficiat. ⁊ iō ſi legatur alicui certū qd
ſi ɔ̄xerit matrimoniū cum berta debetur illico ſibi legatuʒ
cū cōtraxit p verba de pn̄ti lʒ mr̄imoniū nō conſūmauerit.
vt in. l. cū fuerit. ff. de condi. ⁊ demō. Nūqʒ tn̄ appellatiōe
mr̄imonij cōpꝛehenditur mr̄imoniū dūtaxat carnali copu/
la cōſūmatū. vt ē tex. in. c. ex publico de cōuer. cōiug. vnde
an̄ copulā pn̄t lʒ īpꝛopꝛie appellari ſpōſi. nā videt̄ mulier
ſpōſa. i. pmiſſa reſpectu carnalis copule ⁊ ſic poſſunt ītelli
gi iura que tales nuptias appellāt ſpōſalia p vba de pn̄ti.
vt in. c. penul. j. eo. Un̄ ſcdm ſubiectā materiā appellatōne
mr̄imonij qn̄qʒ cōpꝛehenditur matrimoniū ɔ̄ctū ſolo con/
ſenſu. qn̄qʒ carnali copula cōſūmatū vt pleniſſime tetigi in
q̄ſtione facti. de qua vide qd̄ dixi in dcō. c. ex publico.

¶ Per p̄dcā determinat̄ alia queſtio. dicit ſtatutū mulier
maritata nō admittatur ad ſucceſſionē patris cū fratribus
quidaʒ deceſſit relictis filijs maſculis ⁊ filia deſpōſata per
vba de futuro querit̄ nūquid iſta debeat excludi a ſucceſſi/
one paterna. ⁊ dicēdū ē q nō qꝛ ex quo agitur de odio ap/
pellatiōe maritate nō venit ſpōſa. ſec⁹ ſi ageret̄ d̄ fauoꝛe. p
hoc bo. tex. in. l. nō fine. C. de bonis q̄ lib. ⁊ ibi p Ci. ⁊ ali/
os. ⁊ vide bonaʒ glo. inſti. de nup. in. §. ſed ſi vxoꝛ. ⁊. xxvij
q. ij. in pꝛin. ſecus ſi diceretur de filia dotata q nō ſuccede/
ret quia ineſt doti.

De francia.

Mr̄imoniū cōſenſu con
trahit̄ nec īualidat̄ ſi con
ſuetudo patrie nō ſeruet̄. pꝛio pōit caſuʒ. ſecū/
do diffinit. ibi diffiniuit. ¶ Caſus lr̄alis. Quidā iuuenis
de frācia duxit in vxoꝛē quādā nobilē mulierē de ſaxonia
ſʒ cōſuetudinē ſaxonū. Sʒ qꝛ diuerſis cōſue. frācigie ⁊ ſa/
xones vtūt̄ ī mr̄imonijs ɔ̄hēdis. ⁊ iſte q n̄ ſua ſʒ ſaxonū le
ge ɔ̄xit fuit accuſat⁹ q̄ dimiſſa aliā ſupduxit. In cōcilio q̄ſi
tuʒ fuit qd d̄ h̄ fieri deberet ſtatuit vt trāſgreſſoꝛ euāgelice
legis ſubijciatur pnie: ⁊ a ſecūda vxoꝛe ſepet̄: ⁊ pꝛimā reci
pere cōpellatur Ber. ¶ Nō p q valet mr̄imonium cōtra
ctū cū alienigena ⁊ intellige de alienigena reſpectu patrie n̄
reſpectu fidei. nā tūc nō teneret matrimonium vt in. c. caue
xviij. q. i. Debēt. n. eſſe maritus ⁊ vxoꝛ eiuſdē fidei vt ibi.
¶ Secūdo nō. iūcta glo. pꝛima ⁊ ſecūda q appellatiōe le/
gis cōpꝛehenditur cōſuetudo. nā cōſuetudo ē quedaʒ lex.
vt in. l. de qbus. ff. de legi. ⁊. i. di. cōſuetudo. ¶ Tertio nō
q defectus ſeu omiſſio cōſuetudinis patrie nō vitiat matri
moniū de quo. j. latius. ¶ Quarto nō q cā mr̄imonialis
pōt tractari ī cōcilio. Ex quo infertur qd̄ cōciliū hʒ iuriſdi
tionē etiam in cauſis decidendis. ¶ Itē nō ibi ſancta ſyno
dus. q cōſtitutio vel diffinitio cōcilij editur. ſub noīe toti⁹
cōcilij ⁊ nō pape tm̄. p hoc facit tex. ī. c. oſius de elec. ⁊. c.
i. §. de pac. cū ſimilibus. qn̄qʒ tn̄ editur ſub noīe pape cuʒ
cōſilio cōcilij. vt ī. c. lʒ de elec. ⁊. c. aduerſus de imunitate
eccleſia. ⁊ vide bo. glo. in. c. ad apoſtolice de re iudi. li. vi. p
Inno. ⁊ hoſtiē. in. c. ex geſtis de cle. nō reſi. Dn̄s antoni⁹
in. d. c. i. de pac. p illuʒ tex. ſimpliciter colligit q cōſtitutio
editur ſub noīe cōcilij. qꝛ lʒ papa ſit ibi vt caput tn̄ ptās de
pendet ex toto cōcilio. ſʒ in cōtrariū faciūt ea q̄ ſtatiʒ allega
ui. Sed puto dicēdū q aut materia oꝛiginat̄ a toto cōcilio
⁊ tūc fiat ſtatutū ſub noīe totius concilij. ⁊ ita loquant̄ iura
p̄ allegata ⁊ vide bo. tex. i. q. vi. cōuenētib⁹. ⁊. c. adrianus
lxiij. di. Aut materia oꝛiginat̄ a ſolo papa ſʒ cū cōſilio cōci
lij ⁊ habeant locū iura ſecūdo loco inducta. ¶ Ultiō nō q
notoꝛius peccatoꝛ pōt cōpelli p eccleſiā ad agendū penitē/
tiā. pro hoc. c. ad audictiā. j. e. ⁊ vide gl. xxxiij. q. ij. qcūqʒ.
¶ Itē pōt nōri ex fine lr̄e q maritus pōt cōpelli p eccleſiā
vt redeat ad vxoꝛē. ⁊ pōdera qꝛ nō dicit p cenſurā eccleſia/
ſticā. ſed pure redire cogat̄. Ex quo pōt īferri q preciſe pt
cōpelli vxoꝛ vel maritus vt in vnū redeat. nā cū iſta obliga
tio deſcēdat ex lege diuina ⁊ humana. pōt qs preciſe cōpel
li ad factū iuxta nō. p bar. ⁊ alios in. l. ſtipulatiōes nō diui/
duntur. ff. de ver. ob. ¶ In glo. iij. in ſi. ex hac gl. pōt colli
gi rō dubitādi ⁊ decidendi. ſed reuoco in dubiū vltra glo.
nūqd cōſuetudo pr̄ie poſſit diſponere circa mr̄imoniū. In
no. dicit q circa ſubſtātiā mr̄imonij diſponere nō pōt. arg.
hic ſed circa dotē foꝛte q ſic. ar. in. c. raynucius. §. de teſta.
Jo. an. latius exoꝛditur mām dicēs q aut ſtatutū pr̄ie di/
ſponit circa ſubſtātialia mr̄imonij. puta īualidando ɔ̄ctum
vel inualidādo perſonas ⁊ nō valet ſtatutū vt hic. Ex quo
pōt notari q leges ciuiles phibētes mr̄imoniū īter tutoꝛē
⁊ pupillā rectoꝛē puincie ⁊ puicialē ⁊ inter ſimiles pſonas
non teneāt. de quo vide latius p fede. cōſi. xxxv. vbi gnāli/
ter tʒ q ſtatuta ⁊ leges laicoꝝ circa mr̄imoniū nullius ſūt
momēti qꝛ hec mā nō eſt de foꝛo ſeculari ſʒ eccleſiaſtico vt
in. c. tuā. de oꝛdi. cogni. facit q nōt bar. in. l. ticia. ff. ſo. ma.
⁊ p doc. in. c. ſi. de ſecū. nup. Nūqʒ ſtatutuʒ diſponit circa
penā erga ſubſtantialia mr̄imonij ⁊ ſi hoc facit apponendo
penā de nouo ⁊ ſic inferendo dānū non tʒ vt diſputat Jo.
an. late in. c. ſtatutū d̄ hereti. li. vi. ¶ Et hec faciūt ad qōnē.
In hac ciuitate ſenēſi cauet̄ q ɔ̄hens mr̄imoniū cū puella
an̄. xxv. ānos ſine cōſenſu duoꝝ agnatoꝝ incidit in certā
penā. nūqd valeat tale ſtatutū. Baſ. de cal. i. c. ij. j. de clan/
deſt. deſpon. recitat in ſimili qōne fuiſſe cōſultū q ſic. nam
erat ſtatutuʒ q cōtrahēs mr̄imoniū cū puella ante. xxv. an
nos abſqʒ pſentia. x. pſonarū ad minus īcurreret certā pe
nā. ſed aliq tenuerunt oppoſitū ⁊ placet mihi opi. Jo. an.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

ꝙ talia ſtatuta non teneant cū per hoc ītimidetur mr̄imoniū qḋ debet eſſe liberum vt in.c.cū locū.j.eo. Itē qꝛ laici nō pn̄t diſponere circa mr̄imonij materiā.vt.s̄.dixi. qn̄qꝫ ſtatutū īponit penā auferēdo lucrū qḋ lex ſecularis attulerat ⁊ tū.do.an.ꝙ valeat ſtatutū ⁊ hoc ſequēdo gl.ord. Io.an.in.c.cuꝫ ſecūdū leges de hereti.li.vi. Sed gl.eſt in ꝯ̄riuꝫ.xxvi.q.ij.de puellis.⁊ apte ſenſit fede.de ſenis.i cōſil.̄ preal.⁊ hoc mihi placet plus. Quādoqꝫ ſtatutū laicoꝝ diſponit circa doteꝫ ⁊ valet vt.s̄.tꝫ Inno. Quādoqꝫ circa ſolēnitates ⁊ tenet do.an.valere ſtatutū ⁊ peccāt nō ſeruantes illaꝫ ſolēnitatē. Sed tu aduerte naꝫ decre.h̄ non loquitur de ſtatuto ſed de cōſuetudine pr̄ie.vnde ego crederem ꝙ ſtatutū laicoꝝ ſit nullū qꝛ mā nō pertinet ad laicos. ſecus in cōſuetudine quia in ea interuenit conſenſus epi et totius cleri.vnde nō ſuātes clericalē cōſuetudinē ſaltē vbi eſt talis ex cuius ēt ꝑteritiōe ecclia redditur īcerta de contractu peccāt mortaliter ⁊ ſic intelligo dictū doc.h̄. ¶ Sꝫ dubitat̄ circa predicta maxime ꝓ declaratiōe tex.qd ſi cōſuetudo mariti ⁊ vxoris eſt diuerſa.pone florētinus cōtraxit matrimoniū cū ſenēſi h̄ ſenis.⁊ alia cōſuetudo eſt huius ciuitatis a conſuetudine florētina nūquid attēdemus conſuetudinē vbi mr̄imoniū ē cōtractū vel cōſuetudinē mariti. Franc.vercel.dicit vt h̄ recitat Io.an.ꝙ ſi ī loco cōtract⁹ eſt certa conſuetudo illa ſuabitur.viij.di.q̄ ꝯ̄.⁊.xij.di.illa. ⁊ ibi glo.ſi nulla eſt conſuetudo in loco cōtractus ſuabitur cōſuetudo loci mariti.qꝛ maritus eſt caput mulieris. Sed dic latius ⁊ clarius ꝙ aut conſuetudo diſponit ſup ſolēnitate cōtrahēdi ⁊ debet ſemper obſeruari conſuetudo pr̄ie vbi mr̄imoniuꝫ ꝯ̄hitur ēt ſi ambo ꝯtrahentes ſint forenſes qꝛ nō debēt peregrini violare ꝯſuetudinē pr̄ie cuꝫ ſcādalo aliorū vt in dcō.c.que ꝯ̄.facit.l.ſi fundus.ff.de euic.⁊.l.ij. C.quēadmo.teſta.ape. Aut ꝯſuetudo ſeu ſtatutū diſponit ſuper executione.vel ſup alijs obſeruandis poſt ꝯtractuꝫ ⁊ debet attēdi conſuetudo domicilij ipſius mariti.ratio qa vxoꝛ ſequitur domiciliū mariti.l.ſi.§.idē reſcripſerunt.ff. ad municip.vnde animi deſtinatione mr̄imonium vꝫ ꝯ̄ctū in domicilio mariti.ar.in.c.romana.§.cōtrahētes.de foꝛ. cōpe.li.vi.⁊ in.l.ꝯ̄tiſſe.ff.de act.⁊ obli.vnde ſi cōſuetudo vel ſtatutū domicilij mariti hꝫ ꝙ maritus ſuperueniens dꝫ lucrari dimidiuꝫ dotis ſuabituꝛ ibi illa cōſuetudo licet ī loco vbi fuit cōtractū matrimoniū ſit alia cōſuetudo vel ſtatutū.⁊ hec ſūt de mente bar.ī.l.exigerē.ff.ō iudi.vbi fuit tex. cuꝫ glo.⁊ in.l.cunctos populos.C.de ſum.trini. ſequitur ī effectu do.an.h̄ q dic̄ ſe putare qḋ ſi maritus mutaret domiciliū poſt cōtractū mr̄imoniū qḋ attēditur ꝯſuetudo domicilij tp̄e cōtractus ⁊ nō domicilij vbi diſſoluit̄ mr̄imonium quia debet attendi locus vbi fuit oꝛta obligatio ⁊ ñ vbi recipit purificationē.⁊ ꝓ hoc optime facit tex.iūcta gl.ſꝫ intellectum quē ſequitur in.l.ſi vxoꝛ.ff.de iudi.⁊ ꝑ hoc potes dicer̄ quo ad tex.noſtruꝫ que conſuetudo erat obſeruāda an francoꝛum an ſaxonum.

p Preterea Spōſalia de futuro ſoluuntur ſi ſponſi ſe diſſoluūt etiā ſi fuerint iurata hoc dicit.p̄io iubet moneri.ſcḋo diffinit ibi ſi autē. ¶ Caſus lr̄alis. Duo ſine omni cōditione fide hincinde data ma.cōtrahere.ꝓmiſerūt. mutata poſtea ſn̄ia hanc fidē inuicē remittere cupiūt.querit̄ an iſti ſint ad ꝓſtitā fidē ſeruādā cōpellendi:vel an eādē iuicē ſibi remittere poſſint. Rn̄t papa ꝙ cōmonēdi ſūt ⁊ modis oīb⁹ īducendi vt fidē preſtitā ſeruēt.ſi āt hoc facere noluerit nō ſūt cōpellēdi:ne deterius inde cōtingat.vt illā ducat quā odit ſed ad inſtar eoꝝ qui ſocietatē cōtrahūt fide preſtita clara. ⁊ poſtea illā ſibi remittūt Ber. ¶ Nō p̄mo qḋ ꝯ̄ctus dicitur oīno purus ⁊ ſine omni cōditiōe ex quo nō fuit certa cōditio expreſſa lꝫ ſubſitēt multe tacite cōditiōes.nā in ſpōſalibus multe cōditiōes ſubintelligunt̄.vt in.c.quēadmo.de iureiur. Conditio ergo ſubītellecta nō facit ꝯ̄ctū cōditionalē vt in.l.cōditiōes que extriſecus.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ in c.ſignificaſti ⁊ qḋ ibi nō.de elec. ¶ Nō ſcḋo ꝙ ꝑ hec v̄ba moneas ⁊ īducas nō inducit̄ p̄ciſa coactio. ¶ Tertio nota

ꝙ iuramētū ꝓſtitū ad cōmodū hoīs pōt remitti ab hoīe ad cuius cōmodū fuit iuratū. Ex quo infertur ꝙ ſi iuraui tibi ſoluere tali die nō incido in ꝑiuriū ſi remittis mihi iuramētū vel dilationē ad ſoluendū preſtitā facit.c.i.de iureiur.et c.ſignificauit.de cenſi. ¶ In glo.ij.ibi ⁊ ēt cōpellēdi ſi iuraſſent.vult ergo glo.reſtringere iſtū tex.qn̄ in ſponſalib⁹ īteruenit fidei preſtatio ⁊ nō iuramētū.ſꝫ hoc nō procedit qm̄ reſpectu coactiōis ſiēde ꝑ eccleſiā nō eſt dr̄ia īter iuramētū ⁊ fidei preſtationē in.c.ꝑuenit.s̄.de fideiuſ.in ſi. Itē ipſamet glo.ī v̄.interpoſitiōe ſenſit ꝙ iſta eqpollent.⁊ vide ad hoc qḋ plene dixi in.c.ad aures.qḋ me.cā.⁊ ꝑ Archi. xxij.q.v.iuramēti.⁊ ad.c.ex lr̄is alle.ꝓ ꝯ̄.dic ꝙ ibi tm̄ vn⁹ diſſentiebat iō preciſe cōpellit̄ ad ꝯ̄hēdum matrimoniū.et ad.c.requiſiuit.dic vt ibi nō.⁊ ad.c.ſi.j.e.dic ꝙ ibi prioꝛa ſpōſalia fuerūt ſublata ꝑ cōtractū mr̄imonij cū alia ꝑ v̄ba de pn̄ti. Sed nō.ex glo.iūcto tex.qḋ dixi ī notabilib⁹ ꝙ ꝑ hec verba moneas ⁊ inducas nō dat̄ ꝑtās cohercēdi lꝫ fede.multū dubitet cōſilio.ciij.⁊ ſe. ¶ In glo.ſi.in ſi.ex hac glo colligunt̄ due lec.ad tex.vna vt ꝓcedat de iure cōi.⁊ ſic ſine aliquo peccato poſſint ſpōſi pari cōſēſu diſſoluere ſpōſalia ēt iurata. Alia lec.ē vt ꝓcedat ex ꝯparatiua ꝑmiſſiōe qn̄ ſine peccato ſpōſi hoc facere nō pn̄t ſed eccleſia tolerat ne deterius inde cōtingat. Alij ponūt tertiā dicētes ꝙ non ꝓcedit ex ꝯparatiua ꝑmiſſiōe ſed ō iure.ſpe.in ti.de le.in.§. nūc oſtēdendum.v̄.hoc quoqꝫ ſentit ꝙ de mero iure.⁊ hec opi.vꝫ cōioꝛ ⁊ mihi plus placet.nā ſi tex.ꝓcederet ex tolerantia papa nō induxiſſet ſilitudinē in diſſolutiōe ſocietatis ſicut ergo mero iure ſocij poſſūt ſibi remittere iuramētum ita ſpōſi.⁊ ad tex.cū dicit in patientia.dic ꝙ hūit reſpectuꝫ ad vulgi opinionē.nā vulgares putāt ꝙ iſti incurrāt ꝑiurium ⁊ ꝑꝑ hoc iſti ſint monēdi ⁊ īducēdi ad ꝯ̄ctū.hāc opi.qn̄ cōeꝫ ſenſit Inno.q dixit ꝙ aut iuramētū ꝓſtat̄ deo ⁊ ñ pōt remitti ab hoīe ſed a ſolo deo. Aut ꝓſtat̄ hoī ⁊ pōt remitti ab hoīe vt hic.⁊ in.c.i.de iureiur. Et dꝛ preſtitū deo qn̄ qs iurat volēs ꝑncipaliter cōplacere deo.ſi āt intēdit ad tp̄ale cōmodū hoīs tūc dꝛ preſtitū hoī. Et aduerte qꝛ lꝫ oē iuramētū ꝑicipaliter tēdit in deuꝫ.qꝛ obligatio ꝑmaria acqrit̄ deo.vt in.c.debitoꝛes de iureiur.tn̄ qn̄ cōcernit cōmoduꝫ hoīs de⁹ recipit iuramētū ꝯd illius cōmodum ⁊ ſic illo remittente deus ēt remittit.⁊ hec v̄ba nō ex quibus pōt īferri ꝙ ſi intuitu dei iuraui ducere aliquā mulierē in vxorē nō pōt mihi illa remittere iuramentum.⁊ vide latius ad materiam predictā ꝙ nōt ſpe.in.ō.§.h̄ quoqꝫ.

Iuuenis. Si maioꝛ ſeptēnio cū proxima ſeptēnio ī qua malicia ſupplet etatē ſpōſalia cōtrahit ex his oꝛitur iuſticia publice honeſtatis maxime ſi cōmiſceri tētauerit. ita cōiter ſūmatur.ſed in veritate ſūmariū nō colligit̄ ex lr̄a vt patebit clarius ex īfra dicendis ſed inherendo lr̄e pōt ſic ſūmari. Si maioꝛ ſeptēnio duxit in vxorē minorē ſeptēnio ⁊ eā traduxit ad domū oꝛit̄ ex tali ꝯ̄ctu publice honeſtatis iuſticia. Diuidit̄.p̄io narrat fcm̄ ⁊ caſuꝫ dubiū.ſcḋo duplici rōne diffinit.ibi qꝛ igit̄. ¶ Caſus lr̄alis. Quidā iuuenis duxit quādaꝫ puellā nondū.vij.annoꝝ ſpōſalia cōtrahendo cū ipſa:⁊ attentauit cū ipſa quod cōplere nō potuit tādē moꝛtua fuit.vel dc̄us iuuenis ab ea receſſit anteqꝫ foꝛte ſpōſalibus cōſentiret.⁊ cū alia cōſanguinea illius puelle matrimoniū cōtraxit.querebat̄ vtrū poſſūt inſimul remanere. Reſpondet papa:ꝙ in his que dubia ſunt quod certius ē ſeruari debet ⁊ ideo ꝓpter honeſtatē ecclie: qa dicebatur ſpōſa ipius ⁊ ꝓpter dubiuꝫ predictū debēt abinuicē ſeparari Ber. ¶ Nō p̄io ꝙ ī cōcernētibus periculū aīe debemus in dubijs ſemꝑ tenere qḋ certius ē ⁊ qḋ ſine periculo aīe explicari pōt.vnde in iſtis illa pars ē iutioꝛ q eſt tutioꝛ.ad hoc vide bonā gl.in.c.i.de ſcruti.⁊ tex.in cle.exiui de verbo.obli. ¶ Nota ſecūdo qḋ in matrimonio ꝯ̄hēdo magis conſideratur honeſtas qꝫ rei veritas.vnde alibi dicit tex.iuris ciuilis ꝙ in cōditionibus nō qḋ liceat ſꝫ qḋ deceat cōſiderandum ē vt in.l.ſemꝑ.ff.de ritu nup. ¶ Itē nō ibi cōplere nō potuit.ꝙ magis cōſiderat̄ ip̄m fcm̄ quā

iuris effectus. ¶ Ult'mo nō q̄ ex ſpōſalibus orit̄ publice
honeſtatis iuſticia inter ipm̄ ſpōſū ⁊ ꝯſanguineos ſpōſe. et
ecōtra iter ſponſaꝫ ⁊ oēs conſaguineos ſponſi vſqꝫ ad q̄r-
tū gradū habilis ad īpediendū ⁊ dirimēdū mr̄imoniū iter
eos ꝯtrahēdū. ad hoc. c. ſponſaꝫ. j. e. ⁊ clarius i. c. eo. ti. li.
vi. ¶ Et ſcias q̄ hoc īpedimētū non cauſat̄ ex ꝯſanguinita
te nec ex affinitate. q2 āte ꝯſūmationē mr̄imonij ſeu carnis
ꝯmixtioneꝫ non eſt orta affinitas ſꝫ orit̄ ex ꝯſenſu p̄ſtito in
ſponſalibus. ⁊ fuit inductū hoc īpedimētū ab eccl̃ia ꝓpter
honeſtateꝫ dūtaxat. q2 qn̄qꝫ oriebātur graues inimicitie in
ter ꝯſāguineos cū vni deſponſatā alius ꝯſāguineorū q̄re-
bat ducere ī vxorē ⁊ appellauit eccleſia illud īpedimētum
publica honeſtas. q2 n̄ poterat dari ꝯgruētius nomen cuꝫ
n̄ poſſet attribui alicui ex cognationib⁹. ſ. legali vel ſpūali
vel carnali. nā triplex eſt cognatio. iſtud ergo īpedimētum
eſt de ꝑ ſe ex ſola honeſtate ab eccleſia inductū. d̾ quo vide
ꝑ Jo. an. in. d. c. i. li. vi. ¶ In glo. i. in fi. glo. iſta non clare
aperit intellectum. c. ſed vt clare habeamus mām aduertē
duꝫ eſt. q̄ aut ſpōſalia fuerūt ꝯcta iter maiores ſeptēnio et
in dubio oritur illud īpedimētū publice honeſtatis. nec exi
gitur hoc caſu q̄ ſpōſus tentauerit cognoſcere ſpōſaꝫ. vt ī
c. ſpōſaꝫ. j. e. ⁊ p2ealle. c. i. ⁊ iſte nō eſt caſus noſter. Qn̄qꝫ
ſpōſalia cōtrahūtur iter minores ſeptēnio fere nullā diſcre
tionē hn̄tes. ſicut ſolet fieri qn̄ parētes cōtrahūt ſpōſalia, ꝓ
filijs ⁊ nullū orit̄ impedimētū q2 talia ſpōſalia ſūt nulli⁹ ef-
fect⁹ ex defectu ꝯſēſus. vt ī pal. c. i. ⁊ h̄ n̄ ē caſus nr̄. Qn̄qꝫ
maior ꝯhit ſpōſalia cū minori ſeptēnio. ꝓxima tn̄ ſeptēnio. ⁊
gl. iſta videt̄ ſentire q̄ diſcretio ſuppleat etateꝫ ⁊ clarius h̄
ſentit. j. eo. ſpōſam. ⁊ ſentiūt hic doc. Ex qbus iſert̄ q̄ ꝓxi
ma ſeptēnio pōt cōtrahere ſpōſalia. ſed certe hoc dcm̄ nulli
bi ꝓbatur. nā. c. lr̄as. ⁊. c. duo pueri. ⁊. c. atteſtatōes. j. ti. ꝓ
xi. aperte īnuūt oppoſitū. vident̄. n. preciſe requirere ſeptē
niū ad validitatē ſpōſaliorū, ꝓ hoc facit q̄ ſeptēniuꝫ reqrit̄
q2 in tali etate preſumit̄ diſcretio cū exeat qs tūc infantiam
ſed vbi certa etas reqrit̄ reſpectu diſcretiōis illa preueniri
nō pōt vt apte pꝫ in etate ſtatuta ad cōfectionē teſti. vt legi.
⁊ nō. in. l. qua etate. ff. de teſta. Itē pꝫ ex notatis in. c. ꝑbe
res. j. ti. ꝓxi. ⁊ in. l. ad rēpublicā. ff. de mu. ⁊ ho. Itē ꝑ totū
ti. C. qn̄ tu. vel cura. eſſe deſināt. nullibi āt habemus ꝯriuꝫ
ſed ſolū iſtū tex. q hoc nō ꝓbat. nā tex. iſte fūdat ſe ſuꝑ du-
bio tentatus q2 forte tentauit ⁊c. nā iſtā puellaꝫ traduxerat
ad domū. Itē fundat ſe ſuꝑ honeſtate eccl̃ie q2 illa dicebat̄
cōiunx iſtius. vnde ſi recte pōderetur lr̄a hic fuit cōtractuꝫ
mr̄imoniū ꝑ verba de p̄nti lꝫ de fcō vt pꝫ ibi duxit ⁊ ibi cō-
iunx ipſi⁹ ⁊c. Et hūc vltimū ītellectū ad tex. hic ſentit do. an.
lꝫ ēt ipe ſequat̄ p̄mū dcm̄ ſꝫ vt dixi iure n̄ ꝓbat̄ cū ergo illa
diffinitio fundet ſe ſuꝑ duplici cā. alia ceſſante ceſſat diſpoſi
tio vt nō. in. c. qm̄. in. §. ſi vero. ſ̄. vt lit. nō conte. ſed caſus
magis dubius ē ſi fuerūt ꝯcta ſpōſalia cū minore ſeptēnio
⁊ interuenit tentatus vel ſaltꝫ ſit dubiū vt q2 ſecū cohabita
uit ſpōſus ⁊ videt̄ q̄ oriat̄ h̄ publica honeſtas ex quadam
eq̄tate. tn̄ hoc iure nō ꝓbat̄ q2 ceſſat alia rō lr̄e dū dicit q̄ il
la dicebat̄ ꝯiunx iſti⁹. Tn̄ do. an. tꝫ p̄mū ſꝫ vt predixi lꝫ ſit
equū nō tamē iure probatur. ¶ Nicolaus Abbas.

AB audiētiā.

Ex ſpōſalibus cōtra-
ctis cū ꝯſanguinea ori
tur publice honeſtatis iuſticia primo narrat fa-
ctū. ſecūdo decidit ibi ſꝫ qm̄. ¶ Caſus lr̄alis.
Quidā ciuis papiēſis noīe henricus volebat copulare fili
am ſuā ī vxorē. cuidā filiorū cuiuſdā cōciuis ſui noīe. l. iura
uit q̄ ſi ille aliquo caſu eā hr̄e nō poſſet alteri filio quam de
alia vxore genuerat. eādē mr̄imōio copularet. ⁊ ſic ꝯtrerūt
ſpōſalia poſtea quidā ꝓbauerūt ꝯſanguinitatē iter eos vn̄
prefatus. h. eandē filiā dare vult alteri filio vt iurauit. Que
ritur an poſſit. Rn̄det papa ſcriptū ē q̄ frater ſpōſaꝫ fr̄is
habere nō pōt. mādat q̄ ille ꝓpoſitū ſuū nō adimpleat. et
penitētiā accipiat de illicito iuramēto. ⁊ ſi opus fuerit ꝑ ex-
cōicatiōis ſniam cōpellat̄. Ber. ¶ Nō prio quelibet de
populo poſſe cōparere ad īpediēdū mr̄imoniū ꝯhēdū ſub
ſiſtēte īpedimēto legitimo ad hoc. c. ſi. j. de clā. deſpō. ⁊. j.
eo. preterea. ⁊ vꝫ īnuere tex. q̄ in hoc caſu idē pōt eē denū-
ciator ⁊ teſtis, ꝑut hic facit. c. ī oī. ſ̄. de teſti. ¶ Scdo nō q̄
publica honeſtas orit̄ ex ſpōſalib⁹ oīno nullis de iure po-
ſitiuo dūmō ſint aliqua de iure nāli. ſatis ē eniꝫ ad ꝯhēdum
h̄ īpedimētū q̄ ſpōſalia teneāt rōne cōſenſus. ⁊ hoc clari⁹
habet̄. j. eo. ti. c. i. li. vi. Ex quo colligit ibi gl. q̄ ex ſpōſali-
bus ꝯctis ꝑ ſacerdotē orit̄ hoc īpedimētū ſic q̄ nullus de
cōſanguinitate ſacerdotis poſſit illā ducere in vxorē. nā ta-
lia ſponſalia nō peccāt in cōſenſu naturali ſed annullant̄ im
pedimēto īducto ꝑ eccleſiā. ¶ Itē nō q̄ ſpōſaꝫ fratris fra
ter habere nō pōt. ⁊ licet tex. hic dixerit de fratre idē ē ī oī-
bus ꝯſanguineis ſpōſi vſqꝫ ad quartū graduꝫ. vt in. d. c. i.
⁊ ex hoc tex. colligit̄ clare q̄ poſt mortē ſpōſe nō pōt ſpon-
ſus ducere in vxorē ſororē defūcte. nā publica honeſtas fu
it orta iter ipſū ſpōſuꝫ ⁊ cōſanguineos ſponſe. vt. j. c. ſpon
ſaꝫ. ⁊ in. d. c. vnico. Ex ſpōſalibus aūt cōditionaliter ꝯctiſ
nō orit̄ hoc īpedimētū an̄ exiſtētiā cōditiōis vt dicit tex. ī ꝑ
alle. c. i. ⁊ iō ītellige iſtū tex. qd̾ ſpōſalia fuerūt hic pure con
tracta nō aūt ſub illa cōditiōe ſub qua iurauit p̄us p2 naꝫ ſi
cōditio īterceſſiſſet in ꝯctu potuiſſet poſtmodū ꝯhere cum
alio filio, ꝓ quo vide ho. gl. in. d. c. vnico. ¶ Ultimo nō qd̾
temere iurans peccat mortaliter ⁊ pōt cōpelli ꝑ eccl̃iam ad
agēdū penitētiā. vide qd̾ legitur ⁊ nō. xxij. q. iiij. q ſacramen
to. ¶ In glo. in ver. hr̄e in fi. ꝓ hoc facit q2 ī ſpōſalib⁹ ſeu
mr̄imonijs ꝯhendis cōſiderat̄ ſemꝑ honeſtas vt in. l. ſemꝑ
ff. de ritu. nup. Itē potius cōſiderat̄ ſcūꝫ q̄ꝫ iuris effectus
vt in. c. nuꝑ de biga. ex quo ergo ſpōſalia tenuerūt de iure
naturali nō ē honeſtū vt aliqs cōſanguineoꝝ illaꝫ ducat in
vxorē. ⁊ ſi diceres ex ꝯctu inito lege reſiſtēte nulla orit̄ obli
gatio vt nō. in. l. cū lex. ff. de fideiuſ. Rn̄detur qd̾ h̄ nō ē or
ta obligatio iter cōtrahentes. ſed ex illo contractu inducit̄
quedā honeſtas vt nō liceat matrimoniū cōtrahere cuꝫ ali
quo ex conſanguineis ſponſi vel econtra.

DE illis.

Si ſpōſus de futuro ante copu-
lā ad remota ſe trāſfert ſponſa li-
bere cū alio ꝯtrahit ſi tamē ꝑ eā ſtetit quo min⁹
perficeret̄ mr̄imoniū ſibi penitētia īponit̄. h. d.
Cōis diuiſio. ſcda ibi hoc tibi. ¶ Caſus lr̄alis. Quidā ꝓ-
mittūt iuramēto īterpoſito ſe ducturos in vxores aliquas
mulieres ⁊ poſtea antequā mr̄imoniū cōtrahāt trāſſerūt ſe
ad ptes alias. Querebat̄ qd facerē debēt ille mulieres vtꝝ
poſſint cū alijs cōtraherē. Rn̄det papa q̄ ſi āplius nō fuit
in fcō ꝓceſſū liberū ē illis mulieribus cū alijs ꝯhere: rece-
pta penitētia de ꝑiurio. ſi ꝑ eas ſtet quominus illi mr̄imo-
nium adimplerent. Ber. ¶ Nō q̄ ꝑ v̄ba futuri tp̄is ſeu
tractū hn̄tia ad futurū nō ꝯtrahitur matrimoniū de p̄nti ſꝫ
dūtaxat ſpōſalia de futuro vt dicaꝫ. i. c. ex parte. j. co. ¶
2° nō q̄ ſi ſpōſus transferat domiciliū ad loca remota pōt
ſponſa ſine alterius licentia cū alio matrimoniū ꝯhere. ⁊ h̄
denotat verbū liberū poſitū in tex. nō eiꝫ ei eſſet liberuꝫ ſi
haberet expoſcere alterius licētiā vt nō ī. c. de multa. de ꝓ-
ben. ⁊ ī. c. lꝫ eps eo. ti. li. vj. ſec⁹ ē in ſponſa de p̄nti. vt ī. c.
ī p̄ntia. j. e. ⁊ q̄ ibi nō. ¶ Itē nō q̄ tenet matrimoniū cō
tractū ꝯ iuramētū ⁊ ſic ꝑiuriū nō īpedit ꝯctuꝫ matrimonij
Et ex h̄ īfertur q̄ ēt act⁹ ſpūalis geſtus cōtra iuramētū nō
eſt nullus ſꝫ tenet mero iure lꝫ de ꝑiuro ſit p̄nia iniungen-
da. ⁊ concordare vꝫ. c. ſicut. j. eo. qd̾ ē ꝯ theoricā Inn. ī. c.
dilecto de preben. ⁊ vide ad hoc nō. Jo. an. in regula. q̄ ſe
mel placuit de reg. iur. li. vi. in mercur. ¶ In glo. i. ī fi. dic
q̄ ſpōſa nō tenet̄ ſeq ſpōſuꝫ vt hic ⁊ in. l. ij. C. de repudi. ⁊
in vxore dic aut ſciebat maritū vagabūdū qn̄ ſecū ꝯxit pu-
ta q2 erat iuxta locū mariti ⁊ nō tenet̄ eū ſeq. vt in. c. vnaq̄-
qꝫ. xiij. q. ij. ⁊ ibi bona glo. Aut ignorabat vel ex poſt fcō ē
factus vagabundus ⁊ nō tenet̄ eū ſequi. vt nō. ī. d. c. vnaq̄-
qꝫ. Si tn̄ ex cā ſe trāſfert ad alia loca vel ēt ſine cā mutādo
domiciliū tenet̄ maritū ſequi. vt in. c. vnaqueqꝫ. ⁊ vide qd̾
legi. ⁊ nō. in. c. ex multa. ſ̄. de voto. in caſu tamē in quo non
tenetur ſequi marituꝫ non pōt cū alio matrimoniū ꝯhere
viuente prio ēt ſi matrimoniuꝫ nō ſit cōſūmatū vt in. c. ī ꝑ-
ſentia. ⁊ qd̾ ibi nō. j. eo. ⁊ ex his hēs vnā dr̄iaꝫ iter ſpōſalia

⁊ mr̄imonium de futuro. ¶ In gl. ij. ibi ſʒ leges pōdera hn̄ hec v̄ba q̄ꝛ pōt intelligi glo. vt velit notare ī hoc dr̄iaʒ inter leges ⁊ canones vt ſm leges teneatur ſpōſā expectare per triēniū. ſecus ſm canones. ſcdō pōt intelligi vt velit ſupple re iſtū canonē p legē. ⁊ hūc vltimū intellectū vr̄ ſentire Jo. an. qui dicit expectādū eſſe ſm tp̄s legale niſi in contractu ſpōſalioꝝ fuit additum certū tp̄s. nā tunc illud ſuabit̄ vt in c. ſicut. j. eo. Et intelligo qn̄ a p̄ncipio fuerunt reſcripta ad certuʒ diē. ſi. n. fuiſſent pure ɔ̄tracta lʒ ſpōſus ⁊ ſpōſa po ſtea cōuenerint de certa die ɔ̄hendi mr̄imonium non puto q̄ poſt lapſuʒ illius diei ſit diſſoluta obligatio. de quo i. c. ſicut. j. eo. dicit etiā Jo. an. q̄ tp̄s triēnij hʒ locuʒ qn̄ neſci tur vbi eſt ſpōſus vel ſcit̄ ⁊ nō detinet̄ īpedimēto, p̄babili. alias debet expectari donec ceſſauerit īpedimētuʒ vt i. l. ſe pe. ff. eo. ⁊ ſic trāſeunt cōiter doc. hic. Sed aduerte q̄ꝛ ī ɔ̄ riuʒ vr̄ tex. in. l. ij. C. eo. vbi ſoluʒ dr̄ de biēnio. ⁊ Ci. ibi tā dē reſidet in illa opi. vt ſi abſn̄s detinet̄ īpedimēto neceſſa rio tenet̄ ſpōſa expectare dōec ceſſet impedimētuʒ vt i. d. l. ſepe. ſed ſi detinet̄ ſola voluntate tūn ſatis ē expectare biē niuʒ vt in. d. l. ij. nec ob. l. ij. alle. in gl. q̄ꝛ narrat ſcm̄ ſʒ Ci. nō auteʒ ponit iuris miniſteriuʒ. ⁊ hoc mihi plus plʒ ſʒ le ges. Sed dubito vtrū hoc procedat ſm canones. nā papa hic ſimpliciter rn̄dit liberū eſſe ſpōſe tranſire ad illa vota ſi ſponſus trāſtulit ſe ad alias p̄tes. nō. n. ē liberū ſpōſe ſi te net̄ expectare p biēniū vel triēniū. ⁊ forte papa cōſiderauit periculū fornicatiōis qd̄ iminet ſpōſe ar. in. c. qm̄. §. porro vt li. nō cōte. intellige tn̄ tex. qn̄ nō ē ſpes de, p̄ximo reditu ⁊ hoc denotat illud ver. trāſferētes. nā ſi papa voluiſſet ītel lexiſſe cum tēperamēto legis ciuilis nō dixiſſet liberū. ſʒ fe ciſſet mētionē de tēpore. ar. in. c. ad audiētiā de deci. ⁊ forte hoc voluit gl. dū dicit ſm leges. ¶ In glo. ſi. in fin. ⁊ alios plures caſus vide per Jo. an. in ſum. ſua.

De muliere.

Cōiter non ſūmatur quo ad titulū ſed quo ad lr̄am h. d. Incerto q̄ſito non pōt dari certa rn̄ſio. ſed quo ad titulū ſūmareʒ ſic. Nō oīs violētia īpedit cōtractū mr̄imonij. ¶ Caſus lr̄alis. Quedā mulier p viʒ tradita fu it viro ⁊ detenta. q̄rebat̄ an inter eos eēt mr̄imoniū. rn̄det pa. q̄ inter vim ⁊ vim differentia ē. nec cōſtat an poſt violē tiā cōſenſus īteruenerit. ⁊ iō papa certū nō pōt dare reſpō ſuʒ Ber. ¶ Nō p̄ ar. p doc. ɔ̄ſulēte vt ſi caſus narrat̄ ī ge nere nō teneat̄ diſtīguere p oēs caſus q̄ poſſunt ſub gene re cōp̄rehēdi ſed petere vt deſcēdatur ad ſpecieʒ. potuiſſet tn̄ hic papa rn̄dere p diſtinctiōeʒ, put fecit in. c. lr̄as de reſt. ſpo. ⁊ in mltis alijs iuribus. ſʒ noluit hic forte īpedit⁹ mul ta verba fruſtra effundere. ¶ Scdō nō ar. q̄ violētia certo caſu impedit cōtractū mr̄imonij. vn̄ in mr̄imonio nō hʒ lo cū illa regula coacta volūtas volūtas ē. de q̄ i. c. merito. xv. q. i. ⁊ eſt rō quia in mr̄imonio requirit̄ de ſubſtātia liber cō ſenſus. vt in. c. cū locū. j. eo. vnde cōſenſus coact⁹ ē hn̄ con ſenſus ſed nō liber. ⁊ ſic deficit qualitas libertatis q̄ ē d̄ ſub ſtātia cōſenſus mr̄imonialis. ad hoc facit tex. cū glo. xxxij. q. ij. c. notificaſti. ⁊ qd̄ le. ⁊ nō. i. l. ſi mulier. §. ſi doſ qd̄ me. cau. Aliqui tn̄ voluerūt q̄ mr̄imoniū teneat lʒ ſit p viʒ cō tractū ſʒ venit reſcidendū offō iudicis vel intentata actiōe q̄ me. cau. qd̄ ego nō puto verū vt pleniſſime dicā i. c. cum locū. j. e. vbi tangā plura iura reſtrigēda. ¶ Ultio nō q̄ cō ſenſus ſupueniēs purgat metū precedētem ⁊c. i ɔ̄ctu mr̄i monij facit. c. ad id qd̄. j. eo. ¶ Abbas.

Ex litteris.

Si aliqui apti ad matrimo nium ɔ̄hunt per verba ob ſcura cōem verborū ītellectū ſequi tenētur. p̄i mo ponit̄ cōſultatio. ſcdō rn̄ſio ibi rn̄demus.

¶ Caſus lr̄alis. Quidā vir ⁊ mulier cōtraxerint ſpōſalia. nec alter ītellexit qd̄ alter, p̄poſuit. q̄rebat̄ qd deberet obſ̄ uari. Rn̄det pa. iudex p̄mo videre debet vtrū illi cōtrahen tes ſint idonei ad hoc diſcretiōe ⁊ etate. vt p hoc p̄ſumat̄ p̄o eo qd̄ dicūt vel cōtra: quo ſcō ſeu cognito: ſi alter non intellexit qd̄ alter, p̄poſuit recurrendū ē ad cōeʒ ītelligenti am verborū: ⁊ vterq̄ʒ cōpellat verba, p̄lata in eū ſenſuʒ re

tinere quē ſolēt recte ītelligentib⁹ generare. Ber. ¶ Nō p̄ duo que requirunt ad ſubſtātiā mr̄imonij. ſcia. ſ. ⁊ etas et capit hic ſciā, p diſcretōe nā idiſcretus nihil ſcit. nō. n. req̄rit ſciētia poſitiua. naʒ ⁊ ad iudicādū neceſſario ū requirit illa ſcia ſatis enī eſt q̄ habeat peritiā iudicādi p exercitium vt in. l. certi. C. de iudi. ⁊ nō. in. c. ſciſcitatus. ē. de reſcript. ¶ Scdō nō ibi ad cōem ⁊c. q̄ verba dubia, p̄lata ī ɔ̄ctu in telligi debēt nō ſʒ opi. ſingularē ſʒ cōeʒ ad qd̄ vide qd̄ nō. bar. in. l. labeo. ff. de ſupel. le. Et facit ille tex. i ar. vt in de ciſiōe cārū iudex nō ſequat opi. ſingularē docto. ſed cōem. vn̄ ſi errat ſequēdo cōem excuſatur. ſecus ſi errat ſequēdo ſingularē. ad hoc facit qd̄ nō. glo. iſti. de obli. que ex quaſi delict. naſ. poſt. p̄n. ⁊ in. l. qui ſolidū. ff. d̄ leg. ij. ⁊ vide qd̄ dixi in. c. vt debitus. ē. de appel. Et adde nōbile dcm̄ Jo. an. in. c. i. de cōſti. vbi dicit q̄ ſi cōis opi. doc. ē notorie fal ſa vel pōt cōuinci apertiſſimis rōnibus licite iudex ſequit̄ opi. ſingularē ſpernēdo cōem. ¶ Nō ibi recte intelligenti bus. q̄ verba nō debent intelligi ſophiſtice ēt ſi cōiter ſic ī telligunt̄ ſed ſūt referēda ad ſenſuʒ hōis bene ſenſati. ¶ In gl. i. in ſi. h̄ glo. allegādo. c. i. ē. e. vr̄ intelligere tex. qn̄ ɔ̄tra hentes erāt diuerſe lingue ſed glo. q̄rta videt̄ ītelligere qn̄ etiā erāt eiuſdē lingue. ⁊ dic q̄ vtroq̄ʒ mō poteſt intelligi. Si enī erāt diuerſe lingue p̄mo poſſūt ɔ̄here per īterp̄retē vt ſenſit glo. quarta quā notabis vt quēadmodū alij cōtra ctus poſſūt explicari p interp̄retē vt in. l. i. de ver. obli. ita ⁊ cōtractus matrimonij. Itē ſine īterp̄rete vt ſi q̄ſq̄ʒ profert verba ī idiomate ſuo ⁊ hoc caſu ſi alter poſtmoduʒ dicat ſe nō ītellexiſſe verba alterius recurrēduʒ ē ad cōeʒ intelligē tiā verborū cōſiderādo. ſ. verba p̄cedētia tractatū locuʒ ⁊ tp̄s nam ſi preceſſiſſet tractatus matrimonialis ⁊ poſt tra ctatū maſculus porrigit annulū dicēdo verba ī vulgari ſuo ⁊ mulier preparat digitū ⁊ recipit ānuluʒ dicēdo in vulga ri ſuo verba certe ſatis iudicabitur pro mr̄imonio licʒ alter alleget nō intellexiſſe verba alterius. nam ⁊ muti poſſunt ɔ̄ here per ſigna vt in. c. cū apud. j. eo. ⁊ fortius poſſūt iſti cō trahere p ſigna exprimēdo v̄ba ſm propriuʒ idioma. Se cūdo caſu quādo ſūt eiuſdē lingue poteſt tex. multipliciter figurari. primo ſi alter dicat nō ītellexiſſe verba. i. vim ver borū vt q̄ꝛ nō putabat q̄ ſpōſalia ſeu mr̄imoniū haberent tm̄ effectuʒ ſed credebat poſſe ad libitū relinquere mulie rē. ⁊ hoc caſu dicit notāter Inno. recurrēdū eſſe ad iuris ī tellectū. nō enī excuſat ɔ̄hentez iuris ignorātia. ¶ Notabis bene hoc verbū. facit en̄ cōtra ruſticos q̄ poſt p̄fectū con tractū dicūt ſe nō cōcepiſſe vim verborū ⁊ effectū per nota riū prolatorum. debent eniʒ verba hr̄e ſuā vim ⁊ , p̄prieta tem, ſm iuris diſpōneʒ. nec excuſat cōtrahētem iuris igno rantia. Et ex hoc etiā infert̄ q̄ ſi alter cōtrahentiuʒ diceret q̄ credebat cōtrahere p illa verba ſpōſalia ⁊ nō mr̄imoniū vel ecōtra nō eſt ſibi acquieſcendū ſed accipientur verba ſe cūdum rectū ⁊ verū intellectū. ¶ Scdō p̄ncipaliter poteſt tex. intelligi. quādo alter, p̄poſuit verba ſophiſtica forte ad decipiendū reliquuʒ. vt puta promitto tenere te pro legiti ma cōiuge donec terra cooperiet oculos meos. nō enī ſuf ficit ad diſſolutionē matrimonij q̄ ipe viuens terram ſuis oculis ſupponat. nā a recte intelligentib⁹ illa verba capiun tur, p morte nāli. ⁊ idem dic in ſimilibus ⁊ nō hūc ītellectū q̄ꝛ eſt generalis ad oēs ɔ̄tractus. Pe. ⁊ Abbas ponebāt exēplū qn̄ maſculus dixit placet mihi habere taleʒ ī vxorē ⁊ mulier īterrogata idē rn̄dit. nā pōt dubitari vtrū hec ver ba inducāt mr̄imoniū de preſenti. Et vr̄ pe. q̄ nō q̄ꝛ aliud eſt vendere ⁊ aliud velle vendere. ar. in. l. i vēditiōibus. ff. de ɔ̄hen. emp. ſed hoſti. poſt multa tʒ ɔ̄trariū dicēs q̄ per hec v̄ba volo te habere in vxorē vel placet mihi te habere ī vxoreʒ cōtrahit̄ mr̄imonium de preſenti. Jo. an. diſtinguit q̄ aut fuit dictuʒ placet mihi te deſponſare vel tecū ɔ̄here ⁊ procedit prima opi. Aut fuit dictū placet mihi te hr̄e ī vxo rem ⁊ procedit ſecūda. quaſi plus īportent hec vltima ver ba q̄ʒ p̄ora Mo. an. multū inſtat ſup proprietate hoꝝ ver boruʒ dicit eniʒ in effectu q̄ verbuʒ plʒ ⁊ verbum volo ſi gnificāt ſm tp̄s de p̄nti. Itē verbuʒ infinitū eſt aptum cō

p̄bẽdere tp̄s pñs ⁊ futuruꝫ ſm ṽba adiecta. nã de ſe ĩfinituꝫ
verbuꝫ nihil perfecte ſignificat ſed determinat̃ ſm verba ſe
quẽtia. His premiſſis dic q̄ ſi verbo volo vel verbo plꝫ
adijcit̃ infinitũ denotãs actũ nõ depẽdẽtẽ a libera volunta/
te ꝓferentis tũc nõ ĩducitur diſpõ de pñti ſed declarat̃ di/
ſpoſitio in futurũ. Exẽplũ ſi dico placet mihi aſcẽdere ĩ ar/
borẽ. Quñqꝫ ṽbo volo vel placet adijcit̃ ṽbuꝫ infinitum de
notãs actũ depẽdẽteꝫ a libera volũtate ꝓferentis. ⁊ tunc ſi
verba denotãt principiũ actus nõ ĩducit̃ diſpõ de pñti vt/
puta ſi dico volo vel placet mihi te deſpõſare ſeu tecũ ꝯheṙ
⁊ in hoc videt̃ ĩpe acquieſcere opi. Jo. an. Quñqꝫ verbũ in
finitum denotat executionẽ actus. ⁊ tunc ĩducit̃ diſpõ de p̄
ſenti. vt ſi dico volo habere te in vxoreꝫ. nã non poſſum vel
le te habere in vxorẽ niſi tecũ prius cõtrahã. ⁊ tũc ĩducitur
mr̃imoniũ. Et circa hoc multũ ĩſtat. ſed tu vide pleni⁹ per
Bar. in. l. cũctos populos ĩ pri. C. de ſum. trini. ⁊ in. l. ſer
ui electiõe de le. i. ⁊ hec ſufficiãt. qꝛ multũ longa ẽ mã. ¶ In
glo. in ṽ. ꝓpoſuit. ibi vt reus ĩtelligit̃. Nõ glo. ⁊ vide bonũ
tex. in decretis in. §. ſi ergo. el. ij. ⁊ in. §. itẽ obijcit̃. xxij. q.
v. ⁊ vide Inno. ĩ. c. veniẽs. de iureiu. vbi inter cetera ponit
nõbile verbũ dicẽs q̄ in foro aĩe iuramentũ recipit ĩterpre
tationẽ ſm ĩtentionẽ iurãtis. ſed in foro iudiciali ſꝫ ius. ita
ẽt quo ad ꝓpoſitũ dicit h̄ hoſt. ⁊ bene q̄ ſiquis cũ nõ ĩten/
debat ꝯhere matrimoniũ vſus fuit ṽbis ſophiſticis vt deci/
peret mulierẽ nõ erit mr̃imoniũ in foro aĩe qꝛ ſine cõſenſu
nõ põt mr̃imoniũ cõſiſtere. ⁊ de hoc ẽ caſus notabilis ĩ. c.
tua. j. e. ſed in foro iudiciali iudicabit̃ ꝓ mr̃imonio qꝛ nõ eſt
ſibi credẽdũ ſed recurrendũ ad rectũ ſenſuꝫ verborũ. vt in
d. c. tua. ¶ Et ĩ ſi. glo. dic q̄ lex cũ qdã. facit qꝛ ibi diſiũcti
ua ponit̃ ꝓ copulatiua. ⁊ ſic fit ĩterpretatio ꝯ cõem intelligẽ
tiã. ſed dic q̄ ibi fit illa expoſitio. tñ ex cõiectura ta mẽte te/
ſtatoris. tũ vt ceſſet abſonus intellectus ⁊ res poti⁹ valeat
qꝫ pereat. ⁊ idẽ dic ad. c. ĩ calice. ¶ In gl. ſi. ibi credit̃ acto
ri potius qꝫ reo. dic meli⁹ q̄ reſpectu ꝓpoſitõis nõ ẽ dr̃a ĩ
ter actorẽ ⁊ reũ ſed ſemꝑ debemus ĩtelligere ṽba vt cõue/
niãt intẽtioni ꝓferẽtis ⁊ ſic ꝓprie loquit̃ tex. ĩ. l. ſiquis ĩten/
tione ãbigua. ff. de iudi. vbi plenius vide ꝑ bar. ſed in pro/
bationibus fit ĩterpretatio ꝯ actorẽ nõ in odiũ ĩpius. ſꝫ qa
dubia probatio non releuat probantem. ⁊ idẽ ẽ in reo ꝓbã
te exceptionem ſuam vt in. c. in preſentia de proba. ⁊ cõiun
ge iſtam cum precedenti.

Sponſam. Breue eſt ⁊ põt ꝑ alia ṽba ſic
ſummari. Inter ſponſaꝫ ⁊ con
ſanguineos ſpõſi orit̃ ĩpedimẽtuꝫ publice hõe
ſtatis ĩpediẽs ⁊ dirimens matrimoniũ ĩter eos cõtrahẽdũ
h. d. ¶ Quero primo pro intellectu lr̃e vtrũ hoc ꝓcedat in
ſpõſis de futuro an aũt de pñti. dic ſecũdũ doct. q̄ vtroqꝫ
caſu ꝓcedit diſpõ. c. nam ſi non lꝫ ducere ſpõſã conſangui
nei de futuro multo fortius ſi eſt de pñti. nã maior eſt hone
ſtas vt nõ ducat̃ ſponſa de preſenti cũ qua mr̃imoniale vi/
culũ ẽ cõtractũ qꝫ ſpõſam de futuro cui ſoluꝫ fcã ẽ ꝓmiſſio
futurarũ nuptiarũ. verba tamẽ huius tex. proprie adaptã/
tur ad ſpõſã de futuro. qꝛ loquit̃ de ea que non erat adhuc
pubes ⁊ ſic nõ poterat cõtrahere mr̃imoniũ. Et ex his nõ
q̄ tã ex ſpõſalibus de futuro qꝫ ex mr̃imonio de pñti orit̃
publica honeſtas inter ſpõſaꝫ ſeu maritatã ⁊ ꝯſanguineos
ſpõſi ſeu mariti. ſuꝑueniẽte vero ĩter eos carnis copula ori
tur aliud vinculũ. ſ. affinitatis. vñ oẽs conſanguinei mariti
ſũt affines vxoris ⁊ ecõtra. j. de cõſangui. ⁊ affi. ſuꝑ his. et
durant hec vincula ẽt poſt morẽ alterutrius. vt ĩ. c. frater/
nitatis. xxxv. q. x. ⁊ ĩ. c. i. e. ti. li. vi. ¶ His ergo cautus ma/
xime ĩ ĩpetrãda diſpẽſatione. naꝫ qñqꝫ orit̃ publica hone/
ſtas ſine affinitate. qñqꝫ affinitas ſimul cũ honeſtate publi
ca vt pꝫ ex predictis. qñqꝫ affinitas ſine publica honeſtate
vt ſi citra ſpõſalia ſeu matrimoniũ quis cognoſcat mulierẽ
nã ĩter eũ ⁊ oẽs cõſanguineos mulieris orit̃ affinitas ⁊ ecõ
tra. vt in. c. diſcretionẽ. j. de eo q cogno. conſ. vxo. ſue. nec
orit̃ in hoc caſu publica honeſtas. ⁊ de his vide que nõ. gl.
ſuꝑ arbore cõſanguinitatis. ⁊ qḋ dicã in. c. nõ dꝫ de cõſan.
⁊ affi. vbi tractabo an ſufficiat in diſpenſatiõe facere mẽtio/
nẽm de affinitate tm̃ ſi publica honeſtas cõcurrit cũ affini/
tate. ¶ Secũdo querit̃ qꝛ tex. dicit null⁹ cõſãguineoꝝ ⁊c̃.
nunqd iſtud ĩpedimẽtũ publice honeſtatis ꝯcernat oẽs cõ
ſanguineos in ĩfinitũ. dic q̄ nõ. nã ſi vinculũ cõſanguinita/
tis ⁊ affinitatis nõ extendit̃ hodie vltra quartũ gradum re
ſpectu prohibitiõis mr̃imonij multo fortius nec iſtud ĩpe/
dimẽtum publice honeſtatis. reſtringatur ergo hec lr̃a ad
terminos dicti. c. non debet. nã ſi intelligeretur generaliter
ſequeret̃ q̄ inter hoĩes nõ poſſit cõtrahi mr̃imoniũ cũ oẽs
hoĩes ſint cõſãguinei cũ ex eodẽ ſãguĩe ꝓceſſerũt oẽs ſꝫ re
ſpectu ꝓhibitiõis mr̃imonialis illa ĩpedimẽta ſũt reſtricta
ad quartũ gradũ. vt in. d. c. nõ debet. ¶ Ultimo querit̃ tex.
dicit q̄ nõ poſſunt cõſanguinei cõtrahere ⁊c̃. qd ſi de facto
cõtraherẽt nũquid teneat matrimoniũ. dic q̄ nõ. vñ hoc ĩ/
pedimẽtũ ĩpedit ⁊ dirimit mr̃imoniũ cõtrahẽduꝫ vt dixi in
ſũmario ⁊ ꝓbat̃ hodie clari⁹ ĩ. c. vnico eo. ti. li. vi.

Ex parte. Si vir ⁊ mulier ſibi ꝓmittunt
q̄ ab eo tẽpore ſe pro cõiugi/
bus habebũt ꝯtũ eſt matrimoniũ de pñti ⁊ eſt
caſus nõbilis. vt. j. patebit. prĩo ponit caſũ nar
ratũ. ſcḋo diffiniẽdũ cõmittit. ſcḋa ibi qꝛ igit̃. ¶ Caſus lr̃a
lis. Quidã qui vocabatur andreas iuramentũ p̄ſtiut q̄. e.
mulierem ab eo tp̄e in antea ꝓ vxore haberet ⁊ ei fideꝫ ſer/
uaret. ⁊ illa ecõuerſo ſimili mõ ꝓmiſit eideꝫ. quo fcõ dcũs
andreas eã dimiſit ⁊ aliaꝫ ſuperduxit. vnde mulier illa dño
pape fuit cõqueſta. dicit papa nemini licere vxorẽ ſuam di/
mittere ſine manifeſta cã fornicatiõis. ⁊ tũc aut debet illã ſi
bi recõciliare: aut viuere cõtinenter ea viuẽte. vnde mãdat
dictũ andreã cõpelli vt illã quã ſuꝑinduxit dimittat ⁊ ad ſu
am vxorẽ redeat: ⁊ affectu maritali pertractet Her. ¶ Nõ
p̄mo q̄ vbi actus depẽdet a mera volũtate loquẽtis paria
ſũt dicere q̄ talẽ vult pro vxore ſeu pro ciue qꝫ dicere du/
co te in vxorẽ vel facio te ciuẽ. ⁊ facit ad illã. q. dicit ſtatutuꝫ
q̄ talis debeat hr̃i pro ciue. nũquid ex hoc ſit creatus ciuis
⁊ videt̃ q̄ ſic. ar. optimũ hic. facit qḋ nõ. ꝑ bar. in. l. ſi mari/
tus. ff. de adul. ⁊ in. l. ſi is q ꝓ emptore. ff. de vſuca. ¶ Nõ
ſcḋo q̄ dictio tãquã qñqꝫ ponit veritatẽ nõ aũt denotat ſi/
militudinẽ ſeu ĩproprietatẽ. ⁊ hoc qñ ṽba ex ſubiecta mate/
ria hoc patiunt̃. nã hic iſta mulier ꝓmiſit huic viro q̄ ei tã/
quã viro proprio fidẽ ſuaret. nec per hoc denotat̃ ſimilitu
do ſed veritas. ⁊ hoc notabis quia facit ad multa. Si ergo
dicit ſtatutũ q̄ tãquã ciues ſcholares debeãt tractari vr̃ q̄
per hoc ſint creati ciues. ex quo actus dependet a mera vo/
luntate diſponẽtis. ¶ Tertio nõ ibi habiturã ⁊ ibi ſeruatu
raꝫ q̄ ꝑ verba futuri tẽporis cõtrahit̃ qñqꝫ mr̃imoniũ de
preſenti qñ. ſ. verba denotant executionẽ mr̃imonij nõ aũt
p̄cipiũ cõtractus nã qui vult cõſequẽs tacite videt̃ velle
⁊ antecedẽs. vt in. c. preterea. ⁊ c. prudentiã. ḋ offi. dele. l.
illud. ff. de acqui. here. cũ ſimilibus. ⁊ de hoc clarius. j.
¶ Nõ q̄ propter adulteriuꝫ cõiugis nõ diſſoluitur mr̃i/
moniuꝫ quo ad vinculuꝫ ſed quo ad thorum duntaxat. vñ
tenetur quilibet cõtinere. ad hoc. xxxij. q. vij. ĩ. c. ij. ¶ Iteꝫ
nõ ibi maritali affectiõe. q̄ eccleſia poteſt cõpellere laicum
nedum vt redeat ad vxoreꝫ ſuam quã iniuſte dimiſit ſed ẽt
vt eã tractet affectione maritali. ad hoc. c. illud de preſum.
¶ In gl. i. ibi decetero habebo te ⁊c̃. aduerte qꝛ lꝫ prima
fronte videatur glo. replicare qõnem tex. tñ habet maiorẽ
dubitationeꝫ qꝫ queſtio deciſa in tex. qꝛ in illa in text. con/
currebant duo. nam promiſerat illã tenere in coniugem et
ei ſicut vxori fidẽ ſeruare. h̄ aũt vltimuꝫ non ponit̃ in qõne
glo. Determinat glo. q̄ matrimoniũ ꝯhatur per verba de
preſenti lꝫ nõ addantur illa verba. ⁊ ſatis bene facit tex. in
auc̃. q. mo. nã. effi. legi. ĩ. §. ſiquis diuinis. de quo facit mẽ/
tionẽ iſta glo. ⁊ Gratia. ĩcorporauit ĩ decreto ĩ loco h̄ alle.
ĩ glo. ⁊ h̄ opi. Jo. cõiter tenetur hic per doc. lꝫ bar. Lau. ⁊
magiſter ſñiarum ĩ. iiij. ſñiarũ tenuerũt oppoſitũ ⁊ vide ꝑ
archi. ĩ. §. ſiquis diuinis alle. in glo. Et qꝛ in ſi. glo. oppo.
de. c. de illis. ẽ. e. ⁊ nõ ſoluit̃ tu dic clare ĩtelligendo mentẽ
decre. q̄ qñqꝫ verba ĩ cõtractu ꝓferũtur de pñti. ⁊ tunc ĩ
dubio illico cõtrahitur mr̃imoniũ. vt ſi vir dicit accipio te ĩ

vxorē ⁊ ecōtra vt in.c.pe.ĩ.c. Quãq₃ verba ſonāt ĩ futuru₃
⁊ tūc aut denotāt pncipiū act⁹ ⁊ in dubio ſolū ꝯbūtur ſpon
ſalia de futuro. vt ſi dicit̃ ꝓmit to ꝙ te ducā in vxorē vel me
ducturū talē vel quid ſimile. ⁊ iſte ē caſus.c.de illis.ś.eo.⁊
ĩ.c.pe. Quãq₃ verba ſonāt in futurū ſed denotant executio
nē actus cōſūmati ſeu perfecti. exēplū promitto ꝙ habebo
te pro legitima cōiuge vel vxore. nā non pōt hēri ꝓ legitima
cōiuge niſi p̄cedat mr̄imoniū. hec eni₃ verba ⁊ ſimilia dno
tant executionē mr̄imonij vn̄ tacite ex quo obligat ſe ad exe
cutionē vr̄ de preſenti ꝯhere. ar. optimū in.d.c. illud. ⁊ eor
que nō. doc.ĩ.c.cū.m.de cōſti. vbi dicūt ꝙ ſi prebēda q̄ ſo/
let cōferri tantū canonico cōfert̃ extraneo vr̄ tacite collatus
canonicatus. ⁊ hoc ꝓcedit maxime ſi apponat̃ verbū ab h
tpe. vel verbū decetero. nā imediate ſe obligat ad executio
nē mr̄imonij. ergo tacite ꝯhit de pn̄ti ſed idē eſt ſi nō appo/
nātur illa verba denotātia extremitatē tpis. qm̄ ſi in obliga
tiōe nō apponat̃ dies vr̄ incontinēti obligatio ꝯcta vt in.l.ĩ
oibus.ff.de reg.iur. ⁊ in.l.eū q calēdis.ff.de vb.ob. ⁊ iſte
vr̄ proprius caſus huius.c. quē notabis q₂ facit ad multa.
hec ꝓcedunt niſi hec verba denotātia executionē ſequantur
ſponſalia de futuro vtputa ꝓmitto q̄ ducā te ĩ vxorē ⁊ tene
bo te pro legitima cōiuge. nā propter verba precedētia re/
ſtringuntur ſequētia in tps mr̄imonij cōtracti.i. cum matri
moniū erit cōtractū. ar. optimū in.l.fi.§.cui dulcia.ff.d vi/
no triti. ⁊ oleo lega. ⁊ in.c. ſedes de reſcrip. ⁊ ĩ cle. nō pōt d
procu. ¶ Et per hoc pōt decidi qd̄ ſatis dubia. quida₃ di/
xit mulieri promitto ꝙ nō habeo aliā mulierē in vxorē niſi
te. nunquid ꝑ hec verba ſit cōtractū cū illa matrimonium.
⁊ de hoc in ſpec.e.ti.in pn̄. ⁊ ibi per Io.an.in addi. q ſenit
matrimoniū eſſe cōtractū q₂ dictio niſi cum ſequit̃ negati/
uā facit poſitionē. vt nō. glo. in regula peccatū de reg.iu.li.
vi. Do.an. vr̄ hic ſentire oppoſitū dicens ꝙ dictio niſi facit
poſitionē qñq₃ ſm habitu₃ qñq₃ ſm actū. vnde cū illa ver
ba ſint de futuro ꝙ non habebo aliam niſi te videtur ſenti/
re ⁊ alias ſe diſponere ꝙ in futurū ſi eſt cōtractur⁹ ꝯhet cū
illa. ſed ſi verba fuiſſent prolata de preſenti vt quia dixiſſet
nolo aliā habere in vxorē niſi te. tunc dictio niſi denotat ac/
tum de preſenti. ſed ꝑ predicta videt̃ mihi cōcludendū pro
prima pte. nā ſi dixiſſet promitto ꝙ te habebo ĩ vxorē ſtati
eēt cōtractu₃ mr̄imoniū vt.ś. dixi ergo idē ſi dico ꝙ nō ha/
bebo aliā niſi te. nā videt̃ velle ꝙ iſtā habebit in vxorē. er/
go incōtinēti cū non ſit appoſita dies vt.ś. dixi. multa alia
obſcura tractāt hic doc. ¶ In glo. in verbo ſint manifeſta
ibi ⁊ ſnīa ſecuta. nō bene glo. nam relata ad tex. aptiſſime ſē
tit ꝙ nō l₃ marito ꝓpria auctoritate dimittere vxorē etia₃ ſi
adulterium vxoris ſit manifeſtū. de quo vide ꝑ gl.xxxij.q.
i.c.i. ſed gl. cōtrariā hēs ⁊ latiorē in.c.fi.de adul. quā tene/
bis mēti ⁊ illā ſequit̃ hoſt. ibi ⁊ ſentit Inno.in.c. īquiſitiōi
de ſen.ex. ⁊ illa plus mihi pl₃ per.c. dixit.xxxij.q.i. ⁊ .c. aga
toſa.xxvij.q.ij. vide que dixi in.c. gaudemus. de cōuer. cō
iuga. ⁊ latius tetigi in.d.c.fi.de adul.

Ex litteris. Qui iurauit cū aliqua con
trahere ſi non ſubeſt impe
dimētū per cēſurā eccleſiaſticā contrahere com
pellitur. primo ponit caſum narratū. ſcdo com
mittit ipſius diffinitionē ibi q₂ igit̃. ¶ Caſus lr̄alis. Duo
nobiles viri: ſaluañ. epatus. g.ſ. ⁊ .h. filios ⁊ filias inpube
res habebant: cōuenerūt inter ſe ꝙ eos adinuicem copula/
rent: ⁊ hoc tam parentes q̃₃ filij iurauerūt ſe facturos. vn⁹
illorū.ſ. G. filiā alterius conſentiēte patre iurauit ducere ĩ
vxorē: poſtmodū volebat aliā ducere in vxorē. eps cōpelle
bat ipm illā accipere quā iurauit accipere. queſiuit epus a
papa quid iuris eēt. Rn̄det papa periculoſu₃ eē dicto. g.
contra iuramētum ſuū venire: mādat pictañ. epo: vt ſi de h
cōſtiterit ei: moneat illū ⁊ cōpellat ꝙ recipiat quā iurauit et
eā maritali affectu pertractet: niſi rationabilis cā impediat
Ber. ¶ Nō primo ꝙ licite poteſt ꝓmittere pr̄ cū iuramē
to ſe daturū alicui filiā in vxorē. l₃ ergo pater nō poſſit obli
gare filiā ad cōtractū mr̄imonij ea renitēte vt ĩ.c. vnico de
deſpō. īpu. li. vi. xxx. q.ij.c. vbi. tamē licite ꝓmittit ⁊ iurat
q₂ vr̄ ꝓmittere ſe curaturū q̃tu₃ in eo erit ⁊c̃. de quo cum
glo.i. ¶ Nō ibi cōſentiēte pr̄e. ꝙ filia nō ꝯhit ēt ſpōſalia ni
ſi patre cōſentiēte qd̄ ītellige de honeſtate. xxxij.q.ij. hono
rant̃. ſ₃ ad ſubſtātiā mr̄imonij ſeu ſpōſaliorū nō reqrit̃ pa
rētū cōſenſus vt ĩ.c. ſufficiat. xxvij.q.ij. ⁊ ĩ.d.c. vbi p̄alle.
facit.c.ſi annū de iudi.li.vi. ¶ Nō tertio ibi ſuū iuramētu₃
ꝙ vbi ſpōſalia nō ſunt iurata eccl̃ia nō cōpellit alterū p̄ciſe
ad cōtrahēdū. nā hoc.c. ⁊ .c. requiſiuit.ĩ.e. ⁊ .c. p̄terea.ś.e.
cu₃ multis ſimilib⁹ ſemꝑ ĩ cōpulſiōe pōderāt iuramētū ſeu
fidei interpoſitionē. ſ₃ ego ꝯtriu₃ arbitror q₂ cū hec cōpul/
ſio fiat rōne peccati eccleſia cōpellit nō ſolū iurantē ſed pa/
ctū nudū faciētē. vt ĩ.c.i.ij. ⁊ .iij.ś. de pac. ⁊ in.c. iuramenti
xxij.q.v. vbi dicit̃ ꝙ deus nō facit dr̄ia₃ inter iuramētu₃ et
ſimplicē ꝓmiſſionē. nā vtroq₃ caſu trāſgrediēs peccat mor
taliter licet magis peccet veniēs cōtra iuramētū vt nō.in.c.
pe. de iureiur. ⁊ ad hec iura rn̄deo ꝙ narrant facti cōtingen
tiā. tn̄ ſanis pōt dici ꝙ nō ita ſtudioſe eccleſia cōpellit alterū
vbi nō interuenit iuramētū. ⁊ facit ad mām.c. requiſiuit.ĩ.
eo. ¶ Itē nō ꝙ eccleſia pōt adiri per laicū vt ſpōſam cōpel
lat ꝑ excōicationē ad cōtrahendū mr̄imoniū ſm ꝓmiſſionē
⁊ rōne peccati eccleſia ſe impedit cōtra laicum. Credo etiā
ꝙ iudex ſecularis pōt adiri vbi nō verteretur in dubiū de
validitate ſpōſaliorū: ſed ſolū peteret̃ vt alter adimpleret pro
miſſionē etiā iuratā. nā ⁊ iudex ſecularis poteſt adiri vt cō/
pellat laicum ad obſeruationem iuramenti vt ĩ.c.l₃ de iure
iur. li.vi. ⁊ facit qd̄ nō. bar. in.l. ticia.ff. ſolu. ma. ¶ Ultio
nō ꝙ ſi alter ex ſponſis nō vult perficere matrimoniū pōt
ad petitionem alterius cōpelli per iudice₃. ⁊ compellit̃ qs
preciſe ad factum maxime q₂ hic non poteſt ſolui intereſſe
quia ſpiritualia non capiunt eſtimationē facit qd̄ dixi.ś.e.
c. preterea. ¶ In glo.i. in fi. vult ergo glo. ꝙ parētes pro/
mittendo pro filijs vident̃ promittere ſe curaturos bona fi
de ꝙ filij contrahent ⁊ ſic potius promittūt factum propri
um. Sed aduerte ꝙ iſtud non ſatiſfacit cōtrario ſupra for/
mato. nam iura ciuilia dicunt ꝙ ſi promitto ſimpliciter fa/
ctum alienum in nullo obligor. vnde vt ſim obligat⁹ ad cu/
randum oportet ꝙ ſpecifice hoc promittam. vt inſti. d iuti.
ſtipu.§. ſiquis alium ⁊ in.l. ſtipulatio iſta.§. ſiqs.ff. de ver.
obli. do.an. dicit ꝙ ſicut equitas pretoria facit vt in ſtipula
tionibus pretorijs promittendo ſimpliciter factum alienū
indubio videtur promittere ſe facturum ⁊ curaturum. vt ĩ
l. quotiens de ver. obli. ita equitas iuris canonici hoc indu
cit in materia canonica. hoc eſt notabile dictum: ſed iure nō
probatur. Sed quo ad iſtum tex. ⁊ ſimiles pōt dari alia ſo
lutio melior ⁊ tutior vt in iuramēto h ꝓcedat. nā iuramētu₃
h₃ vi₃ clauſule ſi nō valet qd̄ ago vt ago valet vt valere pōt
vt in.c. quāto. ⁊ in.c. ad nr̄am de iureiu. nō in.l. cū pr̄ in.§.
filius mr̄em.ff. de le.ij. iō in dubio ꝓmittēdo fcm̄ alienum
debemus interpretari ꝙ ꝓmiſerit ſe curaturū q̃tum in eo
erit fateor tamē eq̄ſſimū eē hoc obſeruari ĩ oī materia cano
nica: ar. in.c. dilecti.ś. de iudi. ¶ In glo. in ver. qua₃ filij.
ibi ſ₃ ſi alias ſint doli capaces. nō bene glo. maxime iuncto
tex. ex qua habes ꝙ ĩpubes doli capax obligatur ex iura/
mento ſuo. ex quo infertur ꝙ ſi doli capax cōtrahit ⁊ iurat
cogitur ſeruare cōtractum ⁊ facit ad ītellectū auc. ſacramē
ta puberū. C. ſi aduer. vendi. vt hēat locum ēt in doli capa/
ce. de quo ibi per doc. ⁊ ꝑ Hoſti. in.c. cum cōtingat de iu/
reiu. ¶ In fi. gl. ex hac vltima. q. pn̄t elici due opi. vna ꝙ il
le nō cogat̃ iſtā quā cognouit ducere q₂ cum ea nunq̃₃ fue
runt ſpōſalia nec matrimoniū ⁊ hanc opi. t₃ Inno. dicens
ꝙ libere poteſt cū alia cōtrahere cū nūc ſit conditio reſtri/
cta ad illā perſonam dūtaxat quā cognouit. Scdā opi. ĩ q̄
reſidet glo. eſt vt nō v̄tute ſponſaliorū ſed virtute iuramen
ti cogatur illam ducere. ⁊ hanc opi. ſequit̃ Io. an. ſpōſalia
enim ſemꝑ fuerunt nulla. cum enim nō pn̄t cōſiſtere ex pte
vnius tantum oporteret dicere ꝙ cu₃ oibus ſororib⁹ eēnt
contracta ſponſalia ⁊ ſic nullam poſſit ducere obſtante pu/
blice honeſtatis iuſticia. Hoſtiē. l₃ uarie loquat̃ ſentit terti
am opini. ut copula cum una ſuperueniēs declarauerit ſeu
certificauerit ſponſalia prius dubia ⁊ eode₃ momento ſe

cerit illa tranſire in mr̄imoniū p̄ſumptum ar. in. c. is q. j. e.
Jo. an. videbat̄ pmo ſentire hanc opi. ſed tādē reſidet in
opi. glo. ⁊ Jo. an. ex quo illa ſpōſalia, pꝛſus fuerunt nulla.
Credo ꝙ opi. Hoſti. ſatis poſſit ſuſtētari. nā ſpōſalia tran
ſeunt in mr̄imoniū p carnis copulam. nō tm̄ v̄tute ſpōſalio
rum q̄tū ex p̄ſumpto cōſenſu vt in. d. c. is q. j. e. lȝ ex quo
iurauit ducere vnā ex filiab⁹ ticij ⁊ poſtmodū vnam ex eis
cognouit ſatis vȝ illā elegiſſe ⁊ in eā iam ꝯſenſiſſe. nā in du
bio nō debemus p̄ſumere duplex peccatuȝ. ſ. ſtupꝛi ⁊ piu
rij. ſed poti⁹ in fauorē maxime mr̄imonij debemus p̄ſume
re copulam fuiſſe licitā ⁊ ꝙ ille voluerit adimplere iuramē
tum ſuū. naȝ in dubio ſemp iudicat̄ ꝓ mr̄imonio vt in. c. lȝ
ex q̄dam. ō. de teſti. ⁊ in. c. fi. ō. de re iudi. Item facim⁹ ſem
per īterpꝛetationē vt euitet̄ peccatū vt in. c. eſtote. j. de re.
iur. ſecus dic ſ̄ȝ Hoſti. ſi q̄s iuraſſet ducere vnā ō certo lo
co. nam tūc cognoſcēdo certā nō vȝ cū illa ꝯhere cuȝ poſſit
hoc caſu ꝯhendo cū alia adiplere iuramētū. nō tm̄ ſingulari
ter ex opi. glo. ꝙ lȝ iuramētū nō ſit reſtrictum ad certā pſo
nam: tm̄ eccl'ia ꝯpellit iurantē ad obſeruationē iuramēti lȝ fi
nis iuramēti cōcernat vtilitatē p̄uati. ⁊ hoc fit vt iurans eui
tet peccatū. ex q̄ rōne iudex ꝓcedit ex officio vt in. c. i. ō of
fi. ordi. ¶ In glo. in v̄. ꝯpellas ibi ecce crimīa. h̄ dȝ conti
nuari finis glo. in v̄. hoc q̄dem vſq̄ȝ ad fi. ⁊ ex pncipio ⁊ fi.
glo. colligunt̄ q̄ttuoꝛ ſolōnes ad. c. req̄ſiuit. j. e. vbi dr̄ ꝙ ſi
ſponſus vel ſpōſa p̄ciſe reſiſtit ⁊ nō vult ꝯhere mr̄imoniuȝ
cū ſponſo pciſe nō eſt ꝯpellēda ⁊ tene tertiaȝ ſolōnem glo.
vt ex cā eccl'ia non cōpellat. vtputa ſi ita abhoꝛret ſponſam
vel eꝯ ꝙ ex inuitis nuptijs vehemēter p̄ſumeret̄ ſcādaluȝ
futuꝝ nam tūc eccl'ia dȝ ſuſtinere minus maluȝ vt mai⁹ eui
tet̄. ar. in. c. duo mala. xiij. di. Et hanc ſolōnem tȝ glo. in. §.
ſed cōcedat̄. xxvij. q. ij. ⁊ hoſti. in. d. c. req̄ſiuit ⁊ vr̄ ſatis ꝓ
bari iudicio meo in tex. illius. c. in rōne ſui. ¶ In ea. gl. ibi
ſed et cōmittenda ꝓhibere. nō bene ex glo. ꝙ eccl'ia īpedit
ſe de peccato laici nedū poſt peccatū ꝑpetratū ſed et añ vt
peccatū euitet̄. nam pro futuris culpis pōt ferri excōicatio
ſi eſt aliqua p̄ſumptio de p̄nti vt in. c. romana. §. caueāt de
ſen. ex. li. vi. Sed credo aliā ſolōnē poſſe dari ad tex. nā cū
iſte pure ꝓmiſerit illā ducere in vxorē ſtatim fuit obligatus
ad ducēdū vt in. l. in omnib⁹. ff. de reg. iur. peccat ḡ ſpon
ſus ſi req̄ſitus vt ꝯhat ſine cā differt. facit. l. ſepe. ff. ō v. ſig.
⁊. j. e. p̄terea. ꝯpulſio ergo hic fit rōne ꝓmiſſionis inſtāns:
⁊ nō tm̄ rōne mali euitandi.

n Non eſt. Per cēſuram eccl'iaſticā pater
cōpellit̄ reſtituere filio eius vxo
rem quā iniuſte detinuit vel detinet. ꝑ narrat fa
ctuȝ. 2⁰. ꝓuidet ibi nos. ¶ Caſus lr̄alis. Inter
regē angloꝝ ⁊ filios ei⁹ fuit diſcordia. pp̄ qd̄ rex detinebat
vxores filioꝝ ipſi⁹: ita ꝙ mariti eaꝝ ad eas accedere nō va
lebāt: cōqueſti ſūt do. pa. filij regis. Mādat pa. archiepis
⁊ epis p angliā cōſtitutis ꝙ cū ſit iuſtū ⁊ equū vt viri ſuas
petāt vxores q̄tenus eūdem regē ad eas reſtituēdas ſolli
te moneant vt ſi īfra ꝯſtitutū terminū nō reſtituerit ex tūc ī
quacūq̄ȝ terra vel ꝓuīcia detinent̄ vl' trāſferant̄: donec ibi
fuerint nulla diuīa officia celebꝛent̄ vel ꝑmittant̄ aliquate
nus celebꝛari: p̄ter baptiſma puuloꝝ ⁊ pnias morientium.
Ber. ¶ Nō ꝑ ꝙ lȝ filius ſit in ptāte pr̄is nō tm̄ ꝑ hoc pōt
pr̄ detinere inuito filio ipſi⁹ vxorē. nā q̄tū ad iſta ſpiritua
lia fili⁹ nō cenſet̄ in ptāte pr̄is: vt in. c. ſi ānuȝ de iudi. li. vi.
item ſi caſtrēſia pōt fili⁹ libere tractare pr̄e īuito. ff. de caſt.
pecu. q̄ſi ꝑ totū. forti⁹ iſta ſpūalia. ⁊ nō. hodie de ſepul. lib.
vi. in. c. lȝ. ¶ Scdo nō ꝙ in iſtis ſpūalib⁹ pōt filius agere
ꝯ pr̄em. ⁊ q̄uis gl. in. c. ſi eccl'ia. xxxiij. q. iiij. dicat ꝙ de iu
re canonico fili⁹ pōt agere ꝯ pr̄em. ⁊ ecōuerſo. ꝑ. c. querit.
ij. q. vij. ⁊ ſequit̄ Bal. de cal. hoc dictum. tm̄ nō vȝ vex niſi
vbi ſubeſt peccatū. nam rōne peccati hoc eſt admittenduȝ
alias ſecus vt apte videt̄ de mente lr̄e in. d. c. ſi annū. arguē
do ꝑ locū a ſpāli. ad h. l. lis nulla. ff. de iudi. ⁊ quod ibi nō.
¶ Tertio nō ⁊ tene mēti ꝙ vxor pōt repeti corā iudice ec
cleſiaſtico et ꝯ laicū detinētē q̄ȝ nō diſputet̄ de validitate
⁊ ſubā mr̄imonij ⁊ de h. j. cū glo. ¶ Quarto nō ꝙ ex facto

pncipis pōt pp̄ña ſubijci īterdicto: ⁊ ſic indirecte puniunt̄
populi ex facto pncipis. de quo vide qd̄ nō. gl. xxiiij. q. iij.
in ſum. ¶ Itē nō ꝙ appellatiōe diuinoꝝ officioꝝ cōprehē
dunt̄ baptiſma paruuloꝝ ⁊ pnia morientiū: alias non eſſet
bona exceptio que fit ī tex. ¶ In gl. i. ibi ꝑ offm̄ iudicis vl'
ꝑ epm̄ loci. pōdera bene hāc alternatiuā glo. videt̄ cuȝ de
mente glo. ꝙ ſiue vxor detineat̄ inuita ſeu volēs pōt mari
tus adire tam iudicē ſecularē q̄ȝ eccl'iaſticū. Ex quo eni nō
cōtendit̄ de ſubſtantia vinculi mr̄imonialis tam eccl'iaſtic⁹
q̄ȝ ſecularis iudex eſt iudex cōpetēs, ꝓut et ſentit Jo. an. ī
addi. ſpe. in ti. q̄ ſi. ſint legi. in. §. i. ⁊ de iudice eccl'iaſtico ſa
tis ꝓbat̄ hic. Et reſpectu actionis intentāde dicit Hoſt. ꝙ
ſ̄m canones nō eſt curādum de actiōe ꝑ. c. dilecti de iudic.
pōt eni maritus dicere peto ꝙ vxor ⁊c. ¶ Sed nunquid
maritus poſſit vēdicare vxorē adiecta cā de iure diuīo ſeu
canonico. Jo. an. in pal. loco in v̄. cōpetit. dicit qd̄ nō quia
vxor de iure ciuili oīno non eſt in ptāte mariti ſed in officio
tm̄ vt in. l. ſicut. ff. de op. liber. ꝓ hoc bo. tex. in. l. ſi vxorē.
C. de cōdi. inſer. vbi dicit̄ ꝙ vxor eſt in ptāte ſui pr̄is ⁊ non
mariti niſi quo ad debituȝ. ⁊ q̄uis multi ſequant̄ hāc opi.
ego tm̄ ꝯtrium concludo in. c. illud ō preſū. q̄ lȝ vxor nō ſit
in poteſtate mariti ſicut filius in poteſtate pr̄is. tamē mari
tus hȝ multa iura in perſona vxoris adeo ꝙ tex. in. c. non
debȝ. j. de conſangui. ⁊ affi. dicit ꝙ vxor non hȝ poteſtatē
ſui coꝛpoꝛis: ſed maritus ⁊ eꝯ. ⁊ ſunt verba apoſtoli. ⁊ ali
bi dicit ꝙ vxor eſt pene famula viri ⁊ in. c. hec imago ⁊. c.
mulierem. xxxiij. q. v. vnde rōne iſtius iuris poterit mari
tus vendicare vxorem ⁊ vxor maritum adiecta cā de iure
diuino ſeu canonico: ſicut in ſimili habetis per tex. ⁊ gl. nō
bilem in. l. i. §. per hanc. ff. de rei. ven. ⁊ dixi ō regula. licȝ.
¶ In glo. in ver. donec ibi ad tempus. dic ꝙ in cāu illius
l. remanet infamia vt ibi pȝ. hic auteȝ ſuſpenſio diuinoꝛum
ſtringit ſolūmodo vxoꝛibus detentis in loco. Aduerte ta
men quātūcunq̄ȝ excōicatio ferat̄ ad tempus ſemper req̄
rit̄ abſolutio poſt tempus. ſecus in interdicto vel ſuſpen
ſione. vnde ſi dicit̄ ſuſpendo te donec ſatiſfeceris poſt ſatiſ
factionem non requirit̄ abſolutio. ſecus in excōmunicatio
ne. de quo vide tex. iuncta glo. nōbili in cle. i. de deci. ⁊ per
Inno. in. c. cum bone de etate ⁊ quali. ¶ In fi. glo. hodie
dic vt plenius habet̄ in. c. fi. de ſen. excom. li. vi. ¶ In glo.
in v̄. baptiſma. dic ꝙ a quolibet interdicto cenſent̄ excepta
quattuoꝛ ſacr̄a vt baptiſmus ⁊ non ſolum paruuloꝝ ſed et
adultoꝛum vt hodie habetur in. c. quoniam de ſen. excom.
Scdm̄ eſt pnia morietiū vt hic. Tertiū eſt cōfectio criſma
tis. nam ex quo cōceditur baptiſmus ꝑ ꝯñs cōceditur cri
ſmatis cōfectio cum ſine criſmate nō fiat baptiſmus vt ī. d.
c. qm̄. Quartum eſt coꝛpus chꝛiſti. de quo in. c. quod ī te.
j. de pe. ⁊ re. ⁊ de his vide tex. cum glo. in. c. fi. de ſen. excō.
li. vi. vbi diſputatur de matrimonio nūquid poſſit ꝯhi tem
poꝛe interdicti. cōtrar concluditur ꝙ ſic. Sed de ſolēnitate
mr̄imoniali dubitatur ⁊ ſic habes q̄nq̄ȝ ſacramēta excepta
tēpoꝛe īterdicti. Dubitatur de ſexto. ſ. de oꝛdinū collatiōe
⁊ videt̄ h̄ velle Inno. ꝙ laicis nō poſſint cōferri oꝛdines.
ſed alias clerici poterunt ꝓmoueri ad maioꝛes cuȝ ipſi nō
ſint interdicti. Aduerte q̄ h̄ dictuȝ eſt ſatis obſcurum ⁊ ſi
ne rōne. nam cuȝ interdicitur locus nec laici nec clerici ſūt
interdicti. vnde extra locum licite percipiunt diuina. q̄nq̄ȝ
eniȝ perſone ſunt īterdicte ⁊ tunc quocūq̄ȝ ſe conferant in
terdictum ſequit̄ eos de quo in. c. ſi ſnīa. de ſen. excom. li.
vi. ⁊ ſic non videt̄ dr̄ia īter clericos ⁊ laicos in hoc. vnde ī
caſibus huius. c. poſſent clerici ⁊ laici alibi oꝛdinari. poſſȝ
etiam attentari ꝙ ex neceſſitate poterunt oꝛdinari in loco ī
terdicto q̄ ex quo concedunt̄ aliqua que non poſſunt con
ferri niſi per clericos ergo īdirecte permittit̄ oꝛdinatio cle
ricoꝛum. ſicut de confectiōe criſmatis vt dixi. Aduerte ta
men ꝙ in caſu huius. c. non eſt pꝛoprie īterdictum. ſed ceſ
ſatio a diuinis ſ̄m Inno. ⁊ bene. ⁊ pro dr̄ia inter iſta vide
tex. cum glo. in cle. i. de ſen. excō. ⁊ qd̄ nōt Joā. an. in. c. ſi
canonici de off. oꝛd. li. vi. ¶ Ultimo nota iſtam glo. ī fi. dū
vult ꝙ pnia poſſit in neceſſitate recipi ab heretico ſed ꝯtrū

ſentit glo.xxxiij.di.c.vex.⁊ illā puto veriorē ne adducat il lum penitētē ad errorē ⁊ deſperationē ⁊ in neceſſitate non nocet ſi ꝑtermittit oris ꝯfeſſio vt in.c.quē penitet ꝺ pe.di. i.nōt glo.in.c.paſtoralis de offi.ord.

P Reterea. Dictū vnius aſſerētis īpedimētū īpedit mrīmoniū ꝯbendum nō iuratū:⁊ eſt caſus nōbilis ꝑmo cōſultatio.2ª rñſio ibi taliter. ¶ Caſus lr̄alis. Quidā vir volebat ꝯbere cū quadam muliere: ꝯſanguine⁹ illi⁹ viri dicebat ſe ꝺcligſſe cū ea:ſꝫ illud nō audebat publice cōfiteri ꝓpter potētiā mulieris.q̄rit qd iuris ſit.rn̄det pa. ꝙ mrīmoniū illud fieri nō ꝑmittat ne deterius inde cōtingat: niſi iuramētū interueniſſet. Ber. ¶ Nō ꝑmo ꝙ ſpōſa īpetitur a ſpōſo vt ꝯbat mrīmōiū ſicut ꝓmiſit ⁊ facit tex. ad id qd̄ dixi in.c.ex lr̄is.ſ.e. ¶ Scdō nō ꝙ ꝑ illicitū coitum ꝯbitur affinitas inter mulierē ⁊ cōſanguineos viri q̄ qdē affinitas īpedit mrīmoniū ꝯbēdū. Et pōt colligi ar.hic ꝙ affinitas ſupueniēs diſſoluit ſpōſalia de futuro.nā hic nō exprimit vtrū cognouiſſet poſt ſponſalia vel ante.ḡ generaliter dꝫ intelligi.nam ſupuenit fortius vinculū.ad hoc .c.diſcretionē ⁊.c.i.⁊.ij.j.de eo q cogno.cōſan.vxo.ſue.⁊ aptiſſime ꝓbat in.d.c.ij. ¶ Nō tertio caſum valde nōbilem in quo credit dicto vnius.lꝫ publice dictū non effundat.⁊ ſic valet dictū teſtis abſqꝫ publicatiōe ſui nomis de quo.j.⁊ ex hac lr̄a pōt colligi ar.ꝙ vbicūqꝫ agit de peccato vitādo abſqꝫ magno incōmodo alterius credit dicto vnius etiam abſqꝫ publicatiōe nois ſi ex cā timet ꝓdire in publicum. ¶ Ultimo nō ⁊ tene mēti ꝙ facili⁹ ꝑmittit diſſolutio ſponſaliorū nō antecedēte iuramēto q̄ꝫ ſi ſpōſalia eſſent iurata.⁊ facit ad mām.c.requiſiuit.j.eo.vt eccl̄ia facili⁹ abſtineat a cōpulſiōe ſpōſi ſeu ſpōſe:qn̄ iuramētū nō īteruenit ⁊ timetur aliqd̄ malū futurū.facit ad ea que dixi.ſ.e.c.ex lr̄is. Ex his ēt habes ꝙ eccl̄ia ēt facit dr̄iam inter iuramētū ⁊ ſimplicem ꝓmiſſione.nam vt hic vides facilius ꝑmittit ꝯuentio ꝯ nudam ꝓmiſſionē q̄ꝫ ꝯ iuramētū. ¶ In glo.i.i ſi.aduerte.nā hec glo.nō videt hr̄e rōnē in ſe ⁊ de directo ꝑīna frōte vr̄ ꝯ tex.nā rōnes ipſius etiā militant qn̄ in ſecreto ſit cōfeſſio.īmo fortius q: ꝑſumptio eſt ꝯ occulte loquētē.⁊ de mente lr̄e potius iſta clādeſtinitas ꝯparat ad detractionē fidei ipius q̄ꝫ ad augmentū.nā magis credit teſti qn̄ iurat in ꝑn̄tia partis ⁊ dictū ſuū poſtea publicat q̄ꝫ qn̄ in occulto depōit vt ſatis colligit ex.c.ij.de teſti.ſed forte glo.intellexit in caſu in quo īteruenīſſet iuramētū.vt tunc nō credat iſti etiam ſi publice cōfiteret. Sed qcqd glo.ſenſerit dicendū ꝙ iſte tex.ponit caſum valde ſpālem rōne peccati euitandi.attento ꝙ incōmodū magnū nō ſurgit ſi mrīmoniū inter iſtos nō ſequit.vn̄ tex.iſte pōt itelligi dupliciter. ¶ Prio ꝙ iſte veniebat vt denūciator.⁊ tūc habes caſum nōbilē ꝙ pro peccato euitādo admittat denūciator occult⁹.lꝫ ſit crimioſus ⁊ alleget turpitudinē ſuā.ſed pro peccato cōmiſſo criminoſus nō admittit iuxta nōta in.c.nouit de iudi.⁊ ꝑ Hoſt. in ſum.de accu.in ſi. ¶ Scdō pōt itelligi ꝙ iſte depōebat vt teſtis ⁊ tūc cōcurrūt tria ſpālia.ꝑmū ꝙ nō iurat in ꝑn̄tia ꝑtis ꝯ.c.ij.de teſti. Scdm ꝙ dictū ſuū cū noīe non publicat ꝯ.c.qualiter in.§.dꝫ de accu.3ᵐ q: ſtatur dicto vnius in ꝑiudicium alterius.ꝯ.c.lꝫ ⁊.c.veniēs.ſ.de teſti. Pōt addi quartū ſpāle q: audit allegās turpitudinē ſuā ꝯ.c.inter dilectos de dona. Et hec oīa admittunt ꝑꝑ peccatū euitādū q: magis eſt pōderandū ꝑiculum aīarū q̄ꝫ corporū ⁊ hoc cāu itellige vt ſentit Jo.an.ꝙ iſte iurauit corā iudice ſꝫ nomē ſuū nō ꝓpalabit in publico ex quo v̓iſimiliter timet potentiā partis. ¶ Et facit hoc ad nōbilē.q.nunqd poſſint recipi teſtes ſine publicatione nois qn̄ veriſimiliter qs timet potentiā aduerſarij vel aliud ſcādalū. Jo.an.dicit ſe credere ꝙ in mā peccati dūtaxat hoc eſſet admittēdū ⁊ de hoc q̄ſi vr̄ h tex. Sed ꝓ ⁊ ꝯ pōt adduci.c.ſi.de hereti.li.vi. vbi in cā hereſis ꝓpter timorē ſcādali futuri ſubticent noīa teſtiū.vn̄ ꝑ locū a ſpāli poſſumus dicere aliud eſſe in alijs cauſis.ſed ꝑ arg.a ſimili poſſꝫ colligi ꝯtrium ſed ꝑmū plus placet.adde tu vnū dictū Hoſtiē.ſingulare qd̄ ſequit Jo.

an.in.c.qm̄ in ꝑn̄.vt lit.nō cōte.vbi dicit ꝙ ſi actor timeret cōuenire reum ꝑꝑ ipſius potētiā pn̄t teſtes de quorū morte vel abſn̄tia timet recipi in ꝑuato ⁊ facient fidē tpe quo lis poterit incohari. ¶ Item dicit Hoſt.hic ꝙ in cāu hui⁹.c. etiā vbi interuenit iuramētū erit arbitrariū an īpediat mrīmoniū ꝯſideratis circūſtantijs ꝑſonarū. Sed ego nō diſcederem a v̓bis lr̄e vt ad dictū vnius ſolius nō īpediant ſpōſalia iurata.bene fateor ꝙ dictū vni⁹ qn̄qꝫ nō eſt ſufficiens etiam ſi non ſint iurata vt ſi aliqs eſt vilis ꝑſona vel mulier reperit virgo vel quid ſimile.

V Eniens Si mulier inuita cū aliquo ꝯbat nec in eū poſtea cōſentit lꝫ mrīmoniū ſi alteri poſtea nubit.ita cōiter ſūmatur.⁊ ſꝫ hunc itellectū eſſet h caſus apt⁹ ꝙ mrīmoniū metu ꝯtrū eēt ipo iure nullū.h tn̄ clare nō colligit ex lr̄a.vt.j.patebit.p̄ narrat factū.2° diffinitionem ꝯmittit.ibi mandamus quatenus inuitā ⁊ reclamantē ⁊c. ¶ Caſus litteralis. Quedā mulier.m.noīe i tm̄ adamauit quēdā iuuenem ꝙ vterqꝫ illorū in ꝑn̄tia triū teſtiū ꝑſtitit iuramētū de mrīmonio iuicē ꝯbēdo.parentes mulieris hoc ignorantes eā inuitā ⁊ reclamātē cuidā alij in vxorē tradiderūt:ſꝫ illa in tm̄ ipm exhorruit ꝙ nullo modo ſe ab eo cognoſci ꝑmiſit:⁊ cepit publice ꝯfiteri ꝙ a p̄ viro cognita ⁊ iurata fuerit.tādē eps dioc.cognito ꝙ illi eſſent conſanguinei ipos abiuicē ſepauit.ſed dum cā illa tractabat ⁊ illa nollet cōſentīr viro cui a parētib⁹ tradita fuerat ipe vir aliā duxit ī vxorē.⁊ illa cuidā alij.t.noīe publice fuit deſponſata.de quo poſtmodū filiū genuit.pr̄ illi⁹ viri ei oppoſuit qd̄ filiū ſuū hr̄e in vxorē nō poterat eo qd̄ ab alio viro q iā defunct⁹ erat fuerat deſpōſata. Tn̄ mulier illa ad do.pa.acceſſit exponēs ſibi oīa ſupdicta. Mādat pa.qbuſdā.qte.ſi iuenerint qd̄ dicta mulier a ꝑore viro iudicio eccl̄ie fuerat ſepata ⁊ ab illo.t.ſine ꝯdictiōe eccl̄ie in vxorē traducta.⁊ ille cui a parentibus tradita fuit vita deceſſit.moneant dictū.t.⁊ cōpellāt vt ꝑfatā.m.recipiat in vxorē.⁊ eā maritali affectu ꝑtractet qd̄ ſi nō fecerit eū ⁊ ſupinductā ⁊ pr̄em ipſi⁹ ſi ꝯdixerit excōicatiōi ſubijciant. Ber. ¶ Nō ꝑmo ꝙ illicitus amor ꝑcēdens nō tollit liberū conſenſum in mrīmonio ꝯbendo.vides.n.hic ꝙ hec iuuenis adamauit illū adoleſcētē illicite.ꝑꝑ hunc amorē ꝯxit ſecū ſponſalia q̄ valuiſſent ⁊ tenuiſſent niſi obſtitiſſꝫ cōſanguinitas. Et nō hoc dictū q: quotidie accidit inter adoleſcētes. ¶ Scdō nō ibi ꝙ parētes ⁊c. ꝙ de iure canonico tenēt ſpōſalia ꝯtra ꝑ puellā ēt illicito amore ductā parētibus ignorantibus. Ad ſubſtātiā ḡ mrīmonij de iure canonico nō requirit ꝙ filius ꝯbat de ꝯſenſu vel ſciā pr̄is ad h.c.cū locū.j.e.⁊.xxx.q.ij.c.vbi. ¶ Tertio nō ibi inuitā ⁊ reclamātē.dr̄iā inter iſta ⁊ dic ꝙ inuita dr̄ que oſtendit volūtatē animi cū alio ſigno q̄ꝫ voce. Reclamans vero dicit q voce aut alio ſigno oſtēdit animi deſiſtētiā.⁊ ꝺ hoc vide bo.glo.lxxiij.di.in.c.i. ¶ Nota q̄rto ꝙ coactio īpedit vires mrīmonij ēt ſi inferat a parentibus.nō.n.pn̄t parētes īferre violētiā liberis in mrīmonio ꝯbendo ēt de iure ciuili vt in.l.nec filiū.C.de nup.⁊.ff.de ritu nup.in.l.ſi patre. Aduerte tn̄ q: ſi filius ꝯbit mrīmonium cū puella ne icurrat indignationē pr̄is ita ꝙ alias nō fuiſſet ꝯcurus niſi ob reuerētiā pr̄nam tn̄ nihilominus mrīmoniū ex quo nō interuenit metus q poſſit cadere in cōſtantē.de hoc videt mihi tex.nōbilis iuncta glo.in.d.l.ſi pr̄e.qd̄ tene mēti q: videt multū limitare tex.in.l.i.§.que honorāde cum ibi nō.ff.quarū re.ac.non de. ¶ Itē nō ibi cognoſci ꝑmiſit iūcta glo.ꝙ carnis copula ſequens purgat metum precedētem ⁊ conualidat mrīmoniū ſaltem vt exnunc.quod intellige quādo copula non fuit oīno coacta ſed voluntaria.ſecus ſi per viꝫ fuiſſꝫ puella cognita vt nō.in.c.conſultatiōi.j.e. ¶ Itē nō ꝙ reſiſtētes executiōi ſn̄ie pn̄t excōicari ēt ꝑ delegatū.de quo in.c.i.de of.dele. ¶ In glo.in v̓.deceſſerit in ſi.nō glo.vult enim apte relata ad tex.ꝙ mrīmonium ꝯctū ꝑ metū ſit ipſo iure nullū ita ꝙ nō ſit opus petere reſciſſionem ꝑ actionē qd̄ me.cau.nam ſm̄ iſtum intellectū h eſt caſus apertus.q: h puella cōtraxit cum tertio non pe-

tra reſciſſione ſcđi mr̃imonij ꝯtracti ꝑ violentiã ⁊ q̃q̃ dictũ
ſit verũ in ſe vt dicã latius in.c.ꝓxi nõ tñ ꝓbat̃ ꝑ iſtas lr̃as
ſed potius põt ſumi ꝯ̃rium q2 papa mandat inq̃ri ſi ſecun/
dus deceſſerit. ⁊ forte ad iſtum finẽ: q2 noluit vt diſcuteret̃
nũc de violẽtia ſine effectu. nã ſi tertius maritus cohabita/
uit cũ iſta muliere poſt morrẽ ſecũdi vr̃ ratificaſſe mr̃imoni
um ꝑſuppoſito ꝙ ꝑus habuiſſ3 aliquã dubitationẽ. ꝓ hoc
ꝙ le. ⁊ nõ. in.c.i.j. de eo q dux. in ma. ⁊ hec nõ q2 limitant.
c.ſi.e.ti. ¶ Ultimo ſcias ꝙ Inno. hic tractat nunq̃d iſta ſu
perinducta a tertio viro potuiſſet opponere ꝯ iſtas mariot
tam ꝓponẽdo de iure ſuo. ⁊ cõcludit ꝙ ſic dicẽs ꝙ potuiſ
ſet aſſiſtere viro ſuo in iudicio ⁊ ꝓponere de iure ſuo ⁊ etiã
appellare a ſñia ar. in.l.a diuo pio in.§.ſi ſup rebus.ff. de
re iudi. ⁊ in.c.cũ ſup eo.ti. facit.l.a ſñia.ff.de ap. dicit etiã
aliud dictũ ſatis nõbile ſi eſſet verũ ꝙ ſi mariotta egiſſ3 poſ
ſeſſorio nõ fuiſſet audita iſta ſupinducta ꝓponẽs de ꝓprie
tate iuris ſui ad effectũ impediẽdi reſtitutionẽ niſi voluiſſ3
incõtinẽti ꝓbare ar. in.c. lr̃as de reſti. ſpo. ⁊ reddit rõnem
ꝑma frõte nõbilem dñs an. ſ. q2 ius iſtius ſupinducte ẽ ita
coniunctũ cũ iure ſpoliantis ꝙ nõ poſſet audiri iſta ſupin/
ducta quo minus ꝓdeſſet ſpoliatori. ſecus vbi ius tertij cõ
parẽtis nõ eſſet ita cõiunctũ cũ iure ſpoliãtis. hoc dictũ nũ
quã mihi placuit. vt plene dixi in.c. itẽ cũ qs de reſti. ſpoli.
q2 odiũ ſpoliatorũ nõ d3 obeſſe tertio q non fuit in culpa ⁊
potius d3 tolerari odioſus quã inocens puniri vt.c. ſacris
de ſepul. ⁊.xxiij.q.iiij. in.c. q̃3 magnũ. facit.l. abñtem.ff.de
penis. Item q̃ſtio ꝓprietatis excludit̃ in cã reſtitutoria in
odium ſpoliantis vt in cle.i. de cã. poſſ. ⁊ ꝓprie qd̃ ceſſat h̃
reſpectu tertij ⁊ maxie q̃a iſta tertia erat in poſſeſſiõe. ⁊ ſic
potuiſſet impedire etiam executionẽ ſñie ꝓponẽdo de iure
ſuo vt in.c. veniẽs de teſtibus. ⁊ in.d.§.ſi ſup rebus ⁊ i.d.
c. cum ſuper.

Cum locum

Si timet̃ inferri violẽ
tia puelle de cuiꝰ mr̃i
monio agit̃ d3 iudex ꝓuidere ſibi locũ tutum ⁊
honeſtũ donec cã terminet̃. h.d. ꝑncipalr̃. Pri
mo ponit regulã. ſcđo infert genus. tertio ſpẽm ibi mr̃imo
niũ. ⁊ ibi quocirca. ⁊ eſt tex. multũ allegabilis. ⁊ quotidie
accidit iſte caſus. ¶ Caſus lr̃alis. Inter duos ciues Pa
piẽſes q̃dam queſtio vertebat̃ ſup mr̃imonio cuiuſdam puel
le. vterq3 illorũ dicebat ſe cũ illa mr̃imoniũ ꝯtraxiſſe. mulier il/
la timebat violẽtiã ſibi inferri a ꝑdictis q ipſam petebant. q̃
ſitũ fuit a pa. q̃d fieri deberet. rñdet vbi metus vel coactiõ
intercedat ꝯſenſus locũ hr̃e nõ põt. ſed vbi ꝯſenſus req̃rit̃
coactio ſiue metus d3 repelli. ⁊ mr̃imoniũ ſolo cõſenſu cõ/
trahit̃ ⁊ ſic oĩs metus vel coactio d3 repelli ne ꝑ timorẽ di
cat ſibi placere qd̃ odit. vñ mãdat pa. epo papieñ. vt puel/
lam illã de cuius mr̃imonio querit̃: ponat in domo aliqua
vbi nullo modo timeat: ⁊ eã faciat cuſtodiri honeſte donec
cã fuerit ꝑ ſñiam terminata ⁊ ſñia ſine ꝯdictiõe cuiuſq3 exe
cutioni miſſa. Uber. ¶ Nõ ꝑ regulã ex ꝑncipio hr̃e ꝙ me/
tus vel coactio excludit cõſenſum: ⁊ ꝑ ꝯñs ãnullat actũ a
ꝯſenſu dependẽtẽ. ſed intelligo hãc regulã in mr̃imonio ⁊
in alijs caſibus ſpũalibus vbi req̃ritur ꝯſenſus liber. nã
regulariter metus nõ excludit cõſenſum nec ãnullat actum
ipo iure q2 coacta volũtas. volũtas eſt. vt plene le. ⁊ nõ. in
l. ſi mulier in.§. pe. in ſi.ff. qd̃ me.cau. ⁊ in.c. abbas. eo. ti.
vbi plene ꝑ glo. ⁊ qd̃ voluerit tex. patet ex illatiõe quã facit
in vſ̃. mr̃imoniũ aũt ⁊c. Idẽ videt̃ in electiõe vt in.c. vbi pi
culũ in.§. cete. de elec. li. vi. ¶ Nõ 2° ꝙ ad ſubſtãtiã vin/
culi mr̃imonialis ſolus ꝯſenſus ꝯ̃hẽtiũ ſufficit vt hic ⁊ i.c.
cũ apud. j.e. ⁊.j. de ſpon. du.c. vl. vñ req̃runt̃ ad ſubſtan/
tiam alie ſolẽnitates. vt in.c.i.ſ̃.e. ꝓ hoc.xxvij.q.ij.c. ſuffi/
ciat. vbi dicit̃ ꝙ ſufficit cõſenſus. ⁊ de ſignificato huiꝰ ver/
bi ſufficit eſt vt nihil aliud req̃rat̃ ad eſſentiã actus. vt dicit
glo. nõbilis in.c. ſtatutũ in ꝑn. de reſcrip. li. vi. ¶ Nõ ibi
plena debet ſecuritate. ꝙ ad mr̃imoniũ ꝯ̃hendum nõ ſuffi/
cit purus cõſenſus. ſed d3 eſſe cum plena libertate ⁊ ſecuri
tate. pro hoc facit qd̃ ſtatim dicet̃. Item nõ ꝙ vbi eſt inda/
gandus aĩus puelle ſup ꝯtractu mr̃imonij d3 iudex ex officio
ꝓuidere vt collocet̃ in domo in qua nullũ metum nullãq3
violentiam habeat timere. ¶ Ex quo ĩfero ꝙ ſi timetur de
violẽtia ⁊ metu parẽtum puta q2 puella ꝯ̃xit clã parentibꝰ
inſcijs ꝙ ad petitionẽ ſpoſi iudex d3 puellã ſurripere de
ptãte parentũ ⁊ collocare eã in aliqua honeſta domo pu/
ta in monaſterio monialiũ vt in.c. penul. de ꝓba. vel apud
honeſtos cõſanguineos puelle. ⁊ ita poſſet ĩtelligi lr̃a iſta ſi
bene ponderent̃ vba ipſius l3 glo. habuerit aliũ intellectũ
⁊ ex hoc nõ caſũ in quo libera ꝑſona q̃ſi ſequeſtrat̃. ¶ Q3
hic reuoco in dubiũ nunq̃d mr̃imoniũ ſit ipo iure nullũ ſi ĩ
teruẽit metus vel coactio. Et ſcias ꝙ metꝰ ꝓprie ſ3 Inn.
eſt q̃ñ ꝑter violẽtiã corꝑalem ſeu captionẽ metus infertur.
Coactio vero eſt q̃ñ ſit cũ captura ſeu violentia corporali.
Glo. cõiter tenuerũt ꝙ ipo iure mr̃imoniũ ſit nullũ dũmo
do ĩteruẽiat metus q h3 cadere in cõſtãtem. Et ꝙ req̃ra/
tur talis metus tam in maſculo q̃3 in femĩa ẽ tex. de maſcu/
lo in.c.j. ꝓxi. in ſi. de femina nõ. in.c. ꝯſultatiõi. j.e. tñ dicit
hic glo. i. q̃ eſt multũ notanda. ꝙ minor metus excuſat mu
lierem q̃3 maſculũ. q2 fragilior eſt rõne ſexus. pro hoc.c.i
dignant̃. xxxij.q.vi. ⁊ ſequit̃ Hoſt. in ſũma in ti. de matri.
§. qualiter. v̇. ſi vo. Ideo dicẽdum ꝙ ex parte mulieris re
quirit̃ metus q poſſit cadere in cõſtantẽ mulierẽ ideo tex. i
pal.c. ꝯſultatiõi. dicit ſolũmodo de cõſtãti. Hãc opi. ꝙ ma
trimoniũ ſit ipo iure nullũ ꝓpter talem metũ t3 glo. ſ̃. ti. ꝓ
xi. ⁊ in.d.c. abbas. ⁊ in.c. inter cetera. xxij.q.iiij. ⁊ gl. iuris
ciuilis in.l. ſi mulier.§. ſi dos.ff. qd̃ metus cã. ⁊ in.l. ſi pre.
ff. de rit. nup. ⁊ eſt cõis ſñia doc. preter do. Car. q in.d.c.
abbas dixit ꝙ de mero iure poſſet ſuſtẽtari ꝙ mr̃imoniũ
teneat l3 veniat reſcindendũ actiõe qd̃ metus cã. motus ꝑ
regulam gnãlẽ. q2 oĩa que fiunt ꝑ metũ tenẽt ⁊ ꝑ illud.c.
inter cetera. vbi tex. multũ ſtringit. Sed ſemꝑ ſequiturꝰ ſuã
opi. cõem ꝓ qua allego caſum aptũ in.c. ſignificauit. j. de
eo q dux. in matri. vbi tenuit 2m mr̃imoniũ nõ obſtante pri/
mo ꝑ metũ ꝯtracto nulla petita reſciſſiõe prioris. ad idem. j.c.
ꝓximũ. videt̃. n. tex. de iure ciuili in.d.l. ſi pre. vbi dicit tex.
ꝙ mr̃imoniũ iter ĩuitos nõ ꝯ̃hit̃. ad idẽ iſte tex. dũ dicit ꝙ
plena d3 ſecuritate gaudere. nã vbũ d3 de ſui nã ĩportat
neceſſitatẽ vt eſt glo. nõbilis in cle. attẽdentes de ſta. regu.
notant doc. in.c.i. de deſpõ. ĩpub. ⁊ bar. in.l. creditor. ff. de
pigno. Itẽ vbi req̃rit̃ cõſenſus cum q̃litate libertatis non
ſufficit cõſenſus niſi adſit qualitas libertatis vt nõ. gl. quã
tenebis mẽti. xxxij.q.v. notificaſti. Et ad.c. inter cetera. re
ſpõde ꝓut nõt ibi glo. ⁊ in.d.c. abbas. ¶ Sed eſt pulchrũ
videre rõnem quare regulariter teneãt q̃ fiunt ꝑ metũ ⁊ ñ
ſic in matrimonio. multe ratiões poſſunt aſſignari. ſed dic
poſt Baſ. de cal. ꝙ in matrimonio reperiũtur tria bona. ſi
des, ꝓles ⁊ ſacramentũ vt in.c. ſi. de condi. appo. xxvij.q.
ij. in.c. omne. que omnia metus intercedẽs habet exclude/
re. Nã ꝑmo matrimoniũ eſt ſacramẽtũ. q2 ſignificat vnio
nem inter xp̃m ⁊ eccleſiã. vt in.c. debitũ de biga. vnde ſicut
xp̃s voluntarie aſſumpſit carnẽ humanã. ita ⁊ mr̃imonium
illã vnionẽ deſignãs d3 eſſe volũtariũ vt ſignũ correſpõ
deat ſignato. ar. inſti. de dona. in.§. eſt ⁊ aliud. ſcđo metus
impedit ꝓcreationem ſobolis que eſt ſcḿ bonũ matrimo/
nij. q2 ꝓpter diſplicentiã non intendit ꝓcreationi ꝓlis ſeu
ſobolis. tertio eſt cõtra bonũ fidei. nam fides eſt vnum ex
bonis matrimonij vt nullũ ſit adulteriũ. ſed ꝓpter metũ
ſeu inuitas nuptias de facili coniuges labunt̃ in adulteriũ.
q2 quod quis non diligit facile contẽnit vt in.c. pſ̃is. xx.q.
iij. Item eſt cõtra ſcđam inſtitutionẽ mr̃imonij. fuit. n. ma/
trimonium ſcđo inſtitutum vt euitaret̃ fornicatio. ſed ſi nu/
ptie inuite valerent non ſequeret̃ iſte effectus imo ꝯ̃rius. ⁊
ideo iura induxerũt vt mr̃imoniũ ſit ipo iure nullũ. nec mi
rum cum ⁊ ipa dos metu ꝯſtituta nõ valet vt in.d.§. ſi dos
l3 Bar. reddat ibi rõnem minus ſufficientem. intelligo ꝙ
ſi interueniret ſtipulatio valeret dos metu conſtituta. ſed
hodie hoc eſt inutile cum ius ſingat ſemper ſtipulationem
interuenire.l. vnica.C. de rei vx. ac. Item tex. i.d.§. ſi dos
loquitur indiſtincte. ⁊ hec notabis. ¶ Innoc. hic dicit plu/
ra. queritur. n. quid de alijs actis geſtis ꝑ metum. vt pone

ꝙ aliquis eſt in carcere an teneat quod egit. Innoc. ꝙ vbi met⁹ infertur ſuꝑ eo ſuꝑ quo detinetur non valet. tex. eſt in l. q in carcere. ff. qḋ me. cau. ſed ſi metus ſunt diuerſi bene valet puta qs eſt in carcere pro debito pōt ꝯhere mr̄imonium. l. metū. §. qḋ l3. ff. qḋ me. cau. exquo nō fuit recluſus vt ꝯheret mr̄imoniū. ⁊ ſic mr̄imoniū ꝯtū etiā in carcere valet ⁊ t3 dūmodo nō ſit ibi recluſus ⁊ mr̄imoniū ꝯhat. ſecus qn̄ eſt etia3 captus ab hoſtibus: tūc nō t3 mr̄imoniū. tn̄ ꝙ teneat in ꝯrarium ē tex. in. c. dn̄s de ſcḋis nup. dictū tn̄ Inn. pōt ſaluari quo ad p̄cedentia. ſ. ꝙ nō poſſit ꝯſtituere ꝓcuratorem ad mr̄imoniū ꝯhendum.

V Eniens. Sponſalia de futuro ſi ſequuta eſt copula nō ſoluunt̄ ꝑ ſpōſalia de p̄ñti. alias tenēt ſpōſalia de p̄ñti niſi per metū q potuiſſet cadere in cōſtantē ꝯta ſunt. p̄ponit caſum. 2⁰ diſſimēdū cōmittit ibi ideoq3. ¶ Caſus litteralis. Quidā nōie. gu. quandā mulierē in domo ſua recepit de qua ꝓlem habuit ⁊ ei poſtmodū fidē dedit ꝙ eā duceret in vxorē. poſt hoc acceſſit ad domū vicini ſui. ⁊ ſic cu3 nocte illa in domo vicini ſtetiſſet. inuētus fuit cū filia vicini dormiuiſſe: pater puelle inueniēs illos ſimul in lecto cōpulit illū accipe in vxorē filiā ſuā ꝑ v̄ba de p̄ñti. Iſte. gu. acceſſit ad pa. ⁊ expoſuit ei p̄dicta. vn̄ mādat papa ep̄o loci q̄tenus ſi īuenerit ꝙ p̄mā mulierē poſt fidē data3 cognouerit cū ea remaneat. ſi v̄o ip̄am poſt fidē p̄ſtitā nō cognouit maneat cū ſcḋa niſi ꝑ talē metū fuiſſet cōpulſus eam accipe in vxorem q̄ poſſit cadere in cōſtante3 vir. Ber. ¶ Nō p̄ ꝙ ſpōſalia de futuro nō trāſeūt in mr̄imoniū ꝑ p̄cedētē copulam. ꝓbans ḡ ſpōſalia ⁊ copulā ſimpliciter nō cōcludit matrimoniū cū copula potuerit p̄cedere vt hic. ⁊ ꝓbatio d3 ꝯcludere neceſſario vt in. c. i p̄ñtia de ꝓba. ¶ Nō ſcḋo ꝙ ꝑ iſta v̄ba ꝓmitto te ducere in vxorē nō ꝯhit̄ mr̄imonium de p̄ñti: ſed ſolū ſpōſalia de futuro. ſecus ſi diceret ꝓmitto te tenere in vxorē vt in. c. ex parte. ⁊ qḋ ibi dixi. ſ. e. ¶ Nō ibi deſpōſare. ꝙ v̄bum deſpōſo pōt ꝯgruere mr̄imonio ḋ p̄ñti. ⁊ pōt tūc dici deſpōſatio. i. ꝓmiſſio r̄ſpectu traductionis ad domū ⁊ copule future. nō aūt reſpectu ꝯtus ⁊ eſſētie mr̄imoīj. q2 ꝓpe ſpōſus idē ē qḋ futur⁹ maritus. ¶ Nō ibi ꝯſtantē. ⁊ tene mēti ꝙ metus q non cadit in cōſtantē nō h3 īpedire actū ēt ſūmā libertatē regrēte3 nō ḡ excludit̄ libertas ꝑ metū q nō poſſet cadere in cōſtātē. ¶ Ite3 nō ꝙ mr̄imoniū p̄ſumptū h3 tantā vi3 quātā mr̄imoniū veꝝ. nā vides hic ꝙ ſi cōcurrit p̄ſumptū cū v̄o p̄fert̄ prius tēpore. Ex hoc īfert̄ qḋ diſpoſitū in cāu v̄o h3 locū ī cāu p̄ſumpto facit qḋ legit̄ ⁊ nō. in. l. ſi poſſeſſor. C. de relig. ⁊ ſump. fu. ⁊ in. l. certe. ff. de p̄ca. ¶ Itē pōt hic nōri tex. aptus ꝙ mr̄imoniū metu ꝯtū eſt ip̄o iure nullū. nam vt hic vides nulla petita fuit reſciſſio ꝑ actionē qḋ metus cā. ſed ſimpl̄r papa r̄ndet qd iuris. ¶ In gl. ſi. i ſi. h̄ ꝯriū ſoluit̄ trib⁹ modis. p̄ vt ſentit hoſt. ꝙ p̄ri licitū ē occidere turpiter īuētu3 cū filia qn̄ eos cōmiſcētes repit: ſed hic repit eos in eodē lecto nō aūt ī eadē carne. ſed h̄ ſolutio nō ē bona q2 tex ī. l. ꝙ ait. ff. de adulte. p̄ſtat hanc facultatē p̄ri ēt ſi repit eos ī actib⁹ venereis. i. actib⁹ p̄paratorijs vt ſunt colloq̄a oſcula ⁊ ſimilia vt ibi nō. in gl. ⁊ iō ſi repit iſtos in lecto vel ſolos in camera iuſte poterat cōmīari morte ⁊ iō talis met⁹ vt a iure approbatus nō h3 excuſare vt ī. l. ſi mulier alle. in gl. Scḋo ſoluitur ꝑ Abba. ⁊ Hoſ. ꝙ ſp̄āle eſt ī mr̄imonio ī p̄rogatiuam ipſius mr̄imonij. ⁊ h̄ ſolō multū mihi pl3 ꝑꝑ ea q̄ dixi. ſ. c. ꝓrio. nā met⁹ repugnat oībus trib⁹ bonis mr̄imonij. iō ab oī coactiōe d3 eſſe libeꝝ. Tertiā ſolōnē ponit idē Hoſ. ꝙ l3 de iure ciuili p̄ri ꝑmittit̄ illa vīdicta nō tn̄ ſit ſine peccato exquo nō cōcurrit auctoritas iuris diuini vel cāonici. ad h̄ tex. cū gl. nōbili. xxxiij. q. ij. inter hec. vbi dr̄ ꝙ p̄ri non l3 ſine peccato filiā occidere ſeu adulteru3 iuſte ḡ potuit iſte iuuenis timere mortē. ⁊ hec ſolō poſſ3 tolerari. p̄cedens tn̄ melior ⁊ quotidie caſus huius. c. euenit. Abbas.

C Ommiſſum. Qui iurauit cu3 aliq̄ ꝯhere ſi vult religionē īgredi d3 p̄ ꝯhere vt iuramētū ſuet: ante copulam monaſterium īgredi poterit. cōis diuiſio ſecunda ibi fraternitati. ¶ Caſus l̄ralis. Quidā dedit fidē cuidam mulieri ꝙ eā duceret ī vxorē ⁊ ꝙ cu3 ea ꝑ v̄ba de p̄ñti ꝯheret īfra biēniū īterpoſito iuramento. poſtea v̄o p̄uata lege ductus volebat religionē ītrare. dubitabat̄ an poſſ3 ꝑꝑ iuramētū. r̄ndet pa. ꝙ tutius eſt illi religionē iuramēti ꝓuare vt p̄us ꝯhat ⁊ poſtmodū poterit religionē ītrare dūmodo carnalis copula īter eos nō īteruenerit. Ber. ¶ Nō ꝙ ꝓpoſitū nō ꝯſūmandi mr̄imoniū nō īpedit vires mr̄imonij. dūmodo h̄ ꝓpoſitū nō deducat̄ ī pactū exp̄ſſum. ⁊ ſic ītellige. c. ſi. j. de ꝯdi. appo. Et ex h̄ īnuit̄ ꝙ īter beatā virginē ⁊ ioſeph fuit veꝝ mr̄imoniū. l3 oīo beata virgo ī copulā n̄ cōſenſerit. In h̄ tn̄ ſunt multe op̄iones. de qb⁹ vide ꝑ tex. ⁊ doc. xxvij. q. ij. in. §. cū ḡ ⁊. c. beata. ⁊ ibi doc. ¶ Facit ēt ad q̄ōnē quotidianā. nā multi h̄ntes filios ex cōcubīs amore ꝓlis legitimāde īducunt̄ in articulo mortis cum oīo deſperār de ſalute ⁊ ḋ morte ſunt ſecuri ad ꝯhēdū cū illis mr̄imoniū nunq̄d īter iſtos ſit veꝝ mr̄imoniū cū nō videat̄ cōſenſus ī copulā. ⁊ certe ꝑ p̄dicta vr̄ dicēdū ꝙ ſic de quo vide qḋ nō. in. c. tāta q ſi. ſint legi. ⁊ in regula ſine culpa ḋ re. iur. li. vi. ꝑ Io. an. in mercu. ¶ In gl. ſi. ī ſi. ex hac glo. p̄nt colligi due lectu. ad tex. vna vt ſit neceſſe p̄us ꝯhere exquo vtrūq3 bonū ſimul explicari pōt. Scḋa ꝙ ꝯhere ē poſitu3 ī ꝯſilio ⁊ nō ī neceſſitate. ⁊ ꝯſiliū ſit ne notet̄ ꝑiurio quo ad vulgi opinionē. vn̄ ſine peccato potuiſſet ītrare religione3 ⁊ nō ꝯhere. ⁊ hec ſolutō mihi pl3 ⁊ ꝓbo alia rōne. ī iuramēto de ꝯhēdo mr̄imoniū ītelligit̄ ꝯditio ſi res ī eodē ſtatu ꝑmāſerit: vt in. c. q̄eadmodū de iureiur. ſed h̄ nō ꝑmāſit in eodē ſtatu. nā ſi poſt ꝯtū mr̄imoniū ꝑ v̄ba de p̄ñti l3 ītrar̄ religionē ſpōſa inuita. vt in. c. ij. ⁊. c. ex publico de cōuerſa. ꝯiuga. forti⁹ hoc fieri pōt poſt ſpōſalia de futuro. q2 turpius eijcit̄ q̄3 nō admittit̄ hoſpes. ḋ. c. q̄eadmodū. Tertia3 ſolōne3 ponit hic Inno. ſm̄ aliquos ꝙ iſte nolebat de p̄ñti ītrare religionē ſed p̄us diſponere de factis ſuis vel in domo ꝓpria experiri auſteritatē religionis vn̄ cū īſtaret tp̄s ꝯhēdi mr̄imoniū papa ꝯſuluit vt ꝯhat: ſecus aūt ſi de p̄ñti voluiſſ3 religionē ītrare. q2 tūc dixiſſet papa vt ſtatim ītraret ⁊ nō ꝯheret cu3 talis ꝯct⁹ h̄ cāu videat̄ deceptorius ꝓ quo facit. l. q ſic ſoluit. ff. de ſolu. ⁊ vtraq3 ſolō ſuſtīeri pōt ꝓ p̄cedēti. tn̄ mltū facit. c. ſcripture ḋ vo. ⁊. c. p̄uēit ḋ iuriu.

R Equiſiuit. Qui iurauit cū aliq̄ ꝯhere mōeri potius d3 q̄3 ꝯpelli vt ꝯhat. h. d. īherēdo l̄re. ſ3 ītellige vt. j. dicet̄ ⁊ ſcḋa ꝑs ibi ad qḋ. ¶ Caſus l̄ralis. Mulier q̄dā iuramēto īterpoſito ꝓmiſit cuidā viro ꝙ cū eo mr̄imoniū ꝯheret. p⁹ ea v̄o volūtate mutata nolebat cū eo ꝯhere. q̄rit̄ q̄ cēſura ſit ad h̄ ꝯpellēda. R̄ndet pa. ꝙ mr̄imonia libera debēt eē ⁊ nō coacta ⁊ iō monēda poti⁹ q̄3 cogēda: q2 coactiōes huiuſmōi frequēter ſolent hr̄e difficiles exit⁹ vel p̄us ē admonēda: ⁊ niſi acqeuerit ꝯpellenda. Ber. ¶ Nō ꝙ mr̄imoniū d3 eē libeꝝ nō ſolū ī p̄ncipio ꝯct⁹ ſpōſalioꝝ: ſ3 ēt ex poſtfacto ī ꝯtu mr̄imonij. ¶ Per h̄ infero ꝙ ſi is q ſpōte ꝯxit ſpōſalia de futuro ꝯpellat̄ metu ad ꝯhēdū mr̄imoniū ꝑ v̄ba de p̄ñti ꝙ tale mr̄imoniū nō teneat. ¶ Scḋo nō caſū3 ī quo eccl̄ia nō cōpellit q̄uē ad p̄nia3 ſ3 patit̄ aliquē ſtare ī peccato vt euitet̄ mai⁹ malū futuꝝ. ⁊ vr̄ notāter ꝓbare hec l̄ra ꝙ tolerādus ē min⁹ malum de p̄ñti de quo eccl̄ia certa ē vt euitet̄ mai⁹ malu3 v̄iſil̄r futuꝝ: ſ3 illud poſſet nō cōtigere. ¶ In glo. ſi. Hoſt. dic̄ ꝙ regul̄r ſpōſa ē cōpellēda. ſ3 omittit̄ ꝯpulſio qn̄q3 ꝑꝑ aliquā rōnabilē cā3: ſ3 q̄ dicat̄ rōnabilis relinq̄t̄ arbitrio iudicis qd. n. ſi ſpōſus ꝓſeq̄t̄ ſpōſa3 odio capitali vel ecōuerſo: ita ꝙ timet̄ ex īuitis nuptijs futuꝝ homicidiū vel adulteriū vl̄ guerra īter parētes vtriuſq3. his. n. ⁊ ſimilib⁹ caſib⁹ d3 eccl̄ia deſiſtere a cōpulſiōe ⁊ hāc ſolutionē ſenſit glo. ī. c. ex l̄ris. el. ij. ſ. eo. ⁊ in §. ſed concedatur. xxvij. q. ij. ¶ Sed cōtra hoc oppono. ḋ l. i. C. e. vbi tex. dicit ꝙ vni diſponſata alteri nubere nō ꝓhibetur. Aduerte na3 de illa. l. ſit ꝯriu3 ad. l. i. ff. ex q. cau. irro. infa. in ſi. vbi tex. notabilis dicit ꝙ ꝯhēs binas nuptias. i. bina ſpōſalia efficitur infamis C. i. n. ḋ. l. i. C. e. cōco-

dando dicit q̃ aut ſponſa nõ renũciat ſpõſalia ſed alteri nu
bit ⁊ incurrit infamiã. ⁊ ita loquit. d. l. i. aut prius renũciat
ſpõſalia poſtea ɔ̃bit cuꝫ alio ⁊ procedit illa. l. i. C. eo. quaſi
tunc nõ videat ɔ̃xiſſe bona ſpõſalia cũ p renũciatione re-
ceſſerit a prioribus qḋ nõ. ¶ Sed reuoco in dubiũ nunqd
ſalteꝫ de iure canonico licitũ ſit ſpõſe ſeu ſpõſo renunciare
ſpõſalia. glo. in. d. l. i. C. e. videt ſentire q̃ ſic. nã ⁊ allegat ĩ
ɔ̃triuꝫ. c. deſpõſatas. xxvij. q. ij. rñdet q̃ loquit ĩ ſponſa de
pñti. ⁊ ſic videt ſentire q̃ ẽt de iure canonico licitũ eſt renũ
ciare ſpõſalia de futuro. ¶ Idẽ ſentit ibi Ci. dicẽs q̃ ſi iu-
ramẽtũ interuenit. tũc de iure canonico ɔpellit ſpõſus ſeu
ſpõſa ad ɔ̃bendũ ſic videtur ĩtelligere iſta capitula q̃ pmit-
tunt cõpulſionẽ. de quo ſatis eſt dubitanduꝫ. nec tangit h
hic p doc. Sed glo. in. c. deſpõſatas palle. ſentit q̃ illa. l. i.
C. de ſpõ. ſit abrogata ⁊ ſic videt velle q̃ aliud ſit de iur ca
no. Sed Gra. dubie tñ loquẽdo videt ſentire pmuꝫ in. §.
ſed aliud ⁊. §. ſi. ea. cã ⁊ qõne. ⁊ multũ pro illa opi. fac iſte
tex. nã ſi vbi iuramẽtũ ĩteruenit tex. dicit hic ſpõſam nõ cõ-
pellendã fortius vbi iuramẽtũ nõ affuit. ⁊. c. ex lr̃is. el. ij. ṡ.
e. fundat ẽt ſe ſup iuramẽto. In ɔ̃riũ tñ facit qḋ ibi dixi qa
eccl̃ia cõpellit ad pactũ nudũ ſuandũ. ſed ſi velles tener p-
maꝫ opi. poſſes dicere h ſpãle in mr̃imonio pp rõnem lr̃e
vt mr̃imonium ſit oĩno liberũ. Iteꝫ illa. l. ꝓcedit indiſtīcte
forte ɔſiderãdo difficultatẽ mr̃imonij violẽti. illud tñ eſt in
dubitanter verũ q̃ vbi iuramẽtũ nõ interuenit nõ dꝫ eccle-
ſia ita de facili ꝓcedere ad cõpulſionẽ vt h ⁊ in. d. c. ex litte
ris ⁊ in. c. ſicut. j. eo.

Cum in apoſtolica

Litis pẽdentia ſuper mr̃imonio nõ ĩpedit ſcḋm mr̃imoniũ ɔ̃bi ſi
pmũ erat nullũ. pmo ɔſultatio. 2° rñſio ibi ɔſul
rationi. ¶ Caſus lr̃alis. Quedã cã mr̃imonialis verteba-
tur ĩter quedaꝫ virũ. v. noĩe ⁊ vxorẽ eiꝰ corã ordinario. ãte
publicationẽ teſtiũ ille reuerſus domũ cepit publice dice-
re q̃ inter ipm ⁊ vxorẽ ſuã ſnĩa diuortij fuerat ꝓmulgata.
⁊ ſic falſitate ſuggeſta q̃ãdã aliã inſciã huius facti in vxoreꝫ
cepit. poſtmodũ vo p quoſdã delegatos quibꝰ cã fuit cõ-
miſſa ſnĩa diuortij fuit lata. dubitauit dioceſanus vtrũ mr̃i-
moniũ illud teneat cũ li. pẽ. inter virũ illũ ⁊ priorẽ vxorẽ cum
illa ɔ̃xerit. q̃ſiuit a pa. qd iuris eſſet. ⁊ ipe rñdet q̃ bene po
terunt inſimul remanere. ĩpoſita illi viro penitẽtia cõpeten
ti. ⁊ ĩfra tẽpus pnĩe carnali copula ĩterdicta. Ber. ¶ Nõ
pmo q̃ mẽdaciũ mulieris ĩductũ ad mr̃imoniũ ɔ̃bendum
nõ ĩpedit eſſentiã mr̃imonij. ¶ Scḋo nõ q̃ valet ſcḋꝫ mr̃i-
moniũ pendẽte litigio ſup pmo exquo pmũ ĩ veritate erat
nullũ. ¶ Sed ɔ̃ hoc ⁊ ɔ̃ tex. oppo. q̃ nõ valet 2m mr̃imoni-
um ſpũale pmo nõ ceſſato vt pꝫ in. c. cõſiderauimus. ⁊. c.
auditis de elec. vbi ſm verã lec. ɔcluditur q̃ lꝫ pma electõ
ſit nulla exquo tñ erat colorata nõ tꝫ ſcḋa pma nõ caſſata.
ḡ idẽ videt dicẽdũ in mr̃imonio carnali. ar. in. c. ij. de tran-
ſla. prela. Sol. dicit Hoſt. ɔ̃riũ ꝓcedere in vinculo inſtitu-
to p eccl̃iaꝫ ɔ̃ qḋ potuit eccleſia ſtatuere ad libitũ. ſed h lo-
quitur de mr̃imonio carnali qḋ fuit inſtitutũ a deo circa qḋ
eccl̃ia nõ ſtatuit difficultãdo cõſenſuꝫ ⁊ ĩpediẽdo validita-
teꝫ ipſius ſine magna cã. vñ exquo ĩ vitate pmũ mr̃imoni
um erat nullũ nõ debuit ſcḋm ãnullari ex ſola litis pẽden-
tia. ¶ In glo. ſi. ibi ar. ɔ̃. ṡ. e. ad audiẽtiaꝫ. glo. nõ ſoluit. ſꝫ
dic q̃ ibi fuit orta publica hõeſtas ex ſpõſalibus que tene-
bant iure nãli ſed in cãu noſtro nõ erat ortũ illud ĩpedimẽ-
tũ. cũ 2ª mulier nõ eſſet ɔſanguinea prioris. nec ẽt apparet
in textu. q̃ cũ pma tenuerit mr̃imoniũ de iure nãli. ſed ſim-
pliciter dicit q̃ pmuꝫ erat nullũ. Ad. c. nuper de biga. dic
q̃ ex mr̃imonio nullo ɔ̃hit bigamia. qꝛ ſolũ in hoc põdera
tur effectꝰ cũ opere ſubſecuto. ſed hic agit de validitate ſe-
cundi mr̃imonij quã nõ hꝫ ĩpedire nullitas pmi. ¶ Quid
aũt ſi iſte credidiſſet pmũ mr̃imoniũ tenere. dicit Ant q̃ in
foro aĩe nõ teneret mr̃imoniũ cũ 2ª. qꝛ nõ hẽbat cõſenſum
ɔ̃bendi qḋ nõ. Ex quo habes elicere regulã q̃ credẽs ĩpe
dimẽtũ qḋ tñ nõ ſubeſt mr̃imoniũ quo ad deũ non ɔ̃hit. lꝫ
ꝓtulerit vba apta ad ɔ̃bendũ mr̃imoniũ. ⁊ ſic credẽs vxo-
reꝫ viuere q̃ eſt mortua ⁊ cũ alia ɔ̃hit nõ tꝫ quo ad deuꝫ ſe
cundũ mr̃imoniũ. lꝫ aliud ſenſerit Jo. xxxiij. q. i. in ſũma.
ſed tu tene pmũ. pro quo. j. e. tua nos.

In preſentia

Uxor nõ certificata ḋ morte viri ɔ̃here non
põt quãuis ignoret qd ſit de marito q̃ lõgo tpe
affuit. pmo cõſultatio. 2° rñſio ibi cõſultationi.
¶ Caſus lr̃alis. Quidã viri erãt ĩ captiuitate vel alias abñ
tes cã peregrinatiõis. vxores eorũ expectauerãt illos p ſe-
ptẽniuꝫ ⁊ vltra. nec poterãt certificari de vita vel morte q̃ꝫ
uis ſup hoc diligẽtiã adhibuiſſent. iuuenes erãt ñ poterãt
cõtinere petebant alijs copulari. q̃rit qd iuris. rñdet pa. q̃
q̃ꝫtũcũqꝫ tpe ita remãſerint viuẽtibꝰ viris ſuis ad alia mr̃i
monia nõ poterãt cõuolare. niſi p certũ nũciũ receperit de
morte virorũ. Ber. ¶ Et iſtud. c. hꝫ magnã pticaꝫ in illis
locis in qbus exercet nauigiũ ⁊ bellũ lꝫ ſup hoc ſollicitudi
neꝫ adhibuerit. Nõ hãc lr̃aꝫ quãtocũqꝫ. Nõ iſtã gnãlem
lr̃am nec auctoritate eccl̃ie. Nõ ⁊ ſic duo inhibẽtur hic do-
nec certũ nunciũ. Nõ certũ nunciũ. Nõ ibi cã captiuitatis
q̃ p captiuitatẽ nõ pditur vxor. lꝫ ḡ captiuus apud hoſtes
oĩa bona pdat. ff. de capti. p totũ. cũ efficiat ſuus non tñ p
hoc diſſoluit mr̃imoniũ vt h ⁊ in. c. domus. j. ḋ ſcḋis nup.
ſola. n. mors nãlis diſſoluit mr̃imoniũ in. c. ij. xxxij. q. vij.
¶ Nõ 2° q̃ mr̃imoniũ ɔ̃ctũ p verba de pñti nõ diſſoluitur
p abñtiã q̃ꝫtũcũqꝫ maritorũ etiã ſi ignoret de vita vel mor
te eorũ ac ẽt cõcurrẽte iuuenili etate coniugũ. ſecus in ſpon-
ſalibus de futuro vt in. c. de illis. ṡ. e. ¶ Nõ q̃ qs nõ pſu-
mit mortuus lꝫ habita diligẽti inqſitiõe ignoret vbi ſit nã
pſumit qs viuere poſſe p centũ ãnos. vt in. l. ſi. C. de ſa. ſã.
eccle. ¶ In gl. i. in ſi. ſed q̃rit nunqd hodie de iure canoni-
co ſit ſeruanda illa ſolennitas illius auc. hodie. vbi dicitur
q̃ ſi maritus dicat mortuꝰ in bello dꝫ vxor p ſe vl' aliũ adi
re ducẽ belli ⁊ facere recipi dicta aliorũ ſup h ⁊ ſi deponunt
de morte dꝫ vxor expectare p ãnum ⁊ poſtea ɔ̃here. aliter
eniꝫ ɔ̃hens põt puniri de adulterio vt ibi. Tãcre. Hoſti.
⁊ Gof. dicũt nõ eſſe neceſſe. ſed ſatis ẽ ſcḋm eos q̃ de mõ-
te mariti cõſtet vere vel viſilr puta qꝛ nauis in q̃ maritꝰ ex-
titerat paſſa eſt naufragiũ. ⁊ oẽs dicũtur mortui. idẽ ſentit
Ant. dicẽs q̃ nõ ſolũ p nũciũ. ſꝫ ẽt p lr̃as vel alias ꝓbatio
nes põt mulier certificari. ar. ĩ. c. prudẽtiã de offi. dele. viḋ
ẽt gloſaꝫ nõbilẽ ĩ. c. qm̃ in. §. ſi aũt. ṡ. vt lite nõ ɔte. in vb. p
ſumat. q̃ ponit tres modos ꝓbãdi mortẽ ad h q̃ vxori lici
tuꝫ ſit trãſire ad alia vota. ⁊ inter ceteros ponit ꝓbationeꝫ
fame vñ ſentit q̃ ſola fama ſufficit pro quo ẽt facit gl. iuris
ciuilis in. l. ſiqdem. C. ſo. ma. q̃ vult mortẽ ꝓbari poſſe p
famã. facit qḋ nõt gl. i. l. ij. i. §. ſi dubitet. ff. queãd. te. ap.
q̃ dicit ſufficere vnũ teſtẽ vel alias ɔiecturas. ſꝫ bar. ibi ple
nius mãꝫ examinãs dicit regrẽdã ꝓbationẽ ſcḋm quãtita
tẽ piudicij. nã vbi agit de mario piudicio. puta qꝛ accuſat
qs de homicidio debẽt eẽ ꝓbatões plene vt q̃ teſtes vide
rũt eũ mortuũ vl' ſepeliri. ad hoc. l. ide nerātiꝰ. ff. ad. l. aql.
ſi vo nõ agit de tãto piudicio. tñ piudiciũ ẽ magnũ vt quia
agit de fama vel ſtatu hoĩs. ⁊ tũc dicit ſaltẽ habẽdam ꝓba
tionẽ de qua in. d. auc. hodie. eſt. n. ſatis graue q̃ vxor tran
ſeat ad alia vota in vita mariti. ⁊ ſic vult q̃ hodie debeat ſer
uari ſolennitas illius auc. ſed Bar. in hoc ignorauit iſtum
tex. cuꝫ aperte hic dicatur q̃ ſufficiat certus nuncius ⁊ ſic
vnus teſtis quãdo nõ agitur de magno preiudicio. ⁊ etiaꝫ
doc. noſtri cõiter ſentiunt oppoſitum eius qḋ dicit Bar.
vt. ṡ. dixi dicit tamen ipſe q̃ fama ſufficit ad probandum
morteꝫ vel vnicus teſtis quãdo non agitur de magno pre
iudicio. ⁊ ſic intelligit glo. ſuperius alle. ſed quo ad materi
am noſtrã nũquid fama ſufficiat. dicit do. An. q̃ aut ẽ ḋ lõ
ginquo. ⁊ tũc videt ſufficere maxie cuꝫ longo tpe maritus
fuerit abñs. Aut dr̃ mortuus in vicinis partibꝰ ⁊ fama ſo-
la nõ ſufficit. ⁊ q̃ꝫq̃ꝫ hec opi. multũ videat equa tñ iudicio
meo multũ reſiſtit iſte tex. dum reqrit certũ nunciũ. ⁊ pon-
dera verbũ certũ. nam fama ꝓced t ex auctore ĩcerto ⁊ ple
rũqꝫ fallaci. vt nõ. in. c. veſtra. de coha. cle. ⁊ mulie. Ac etiã
in pſona nũcij deberet ɔſiderari q̃litas pſone ⁊ vtrũ depo-

nat ꝑ verba veriſimilia.nã agit̃ nõ de modico ꝑiudicio abñ
tis.⁊ in ſũma hanc mãm relinquerẽ arbitrio iudicãtis vt di
ligenter oĩbus põderatis ↄ̃ſideret.vtruʒ de morte ſit facta
certificatio.¶ In glo.ij.ibi excuſat̃.dicit hic do.an.ꝙ ad
hoc vt excuſet̃ mulier a peccato ſufficit ꝙ veriſimiliter cre-
debat maritũ mortuũ.ſed quo ad hoc vt eccleſia det lnĩam
ↄ̃hendi reqrit̃ aptior ꝓbatio vt hic.hoc dictuʒ videt̃ ꝑma
fronte ↄ̃ finem tex.vbi cõiungũtur illa duo vt vxor nõ poſ-
ſit ↄ̃here nec etiã eccl'ia dare lnĩam niſi certũ nunciũ recepe
rit.rõ.nã cum mulier hoc cãu ↄ̃hat lege reſiſtẽte non pꝛeſu
mitur eſſe in bona fide.l.queãdmodũ.C.ꝺ agri.⁊ cenſi.li.
xi.⁊ in regula que ↄ̃ ius de re.iur.lib.vi.in tex.in dicta auc.
hodie.dixit ꝙ ſi aliter vxor ↄ̃xit de adulterio pũit̃ ita ꝙ ho-
die cũ habeamus tex.aptuʒ nõ excuſarẽ mulierẽ ab adulte
rio.qꝛ lʒ adulteriũ nõ cõmittat̃ ſine dolo.l.pe.ff.ꝺ adulte.
tñ dolus ꝑſumit̃ ex quo ↄ̃xit lege ꝓhibẽte.⁊ ſic vr̃ ꝙ vxor
eſt ſeꝑanda a ſcd̃o viro lʒ aliter ſenſerit Inno.in.c.dñs de
ſcd̃is nup.vbi dicã. ¶ Nicolaus.

Inter opera

Licituʒ ⁊ piũ opus eſt cũ meretrice ↄ̃here.in
tellige que vult ſe corriger̃.vel ſic.Cõtract⁹ ma
trimonij cũ peccatrice volẽte ſe corrigere ꝓficit
ad remiſſionẽ peccatoꝝ.duo facit.pmo ponit caſum ſtatu-
ti.2° ſtatutũ ibi ſtatuimus.¶ Caſus lr̃alis.Dicit̃ ꝙ iter ce
tera opa caritatis magna caritas reputat̃ peccantẽ ad peni
tentiã reuocare.vñ Ale.pa.vult qcũqʒ publicas mulieres
de lupanari extraxerit ⁊ eas duxerint in vxores in remiſſio
nẽ eis ꝓficiat peccatoꝝ.Ber.¶ Nõ ꝑ.ꝙ meretriciũ quã
tũcunqʒ publicũ nõ priuat mulierem hoc ſacr̃o mr̃imonij.
nam q̃ſqʒ ↄ̃here põt q expꝰſſe nõ ꝓhibet̃ in.c.cũ apud.ꝭ.e.
¶ Scd̃o nõ ꝙ opa caritatis ꝓficiunt in remiſſionẽ pecca-
toꝝ.⁊ intelligo de peccatis reſpectu pene.naʒ duplex ẽ ma
lum.ſ.culpe ⁊ pene.Culpa.n.remittit̃ ex ſola ↄ̃tritiõe pec-
catoꝝ.ſine qua nõ ſufficiũt opa caritatis de pe.di.i.in.c.di
xi.⁊.c.ſi peccatũ cum ſimili.ſed pena peccati ex ſola cõtri-
tione nõ dimittit̃ niſi ex penitentia exteriori niſi maxima eſ-
ſet cõtritio.nam illa maxĩa pena eſt vt nõ.glo.de conſe.di.
iiij.baptiſmi vices.vnde intelligo tex.ꝙ illud mr̃imonium
ꝓficit ad remiſſionẽ pene.¶ Sed eſt dubiũ nũqd oĩa pec
cata dimittaut̃.Pe.⁊ Ab.dicũt ꝙ nõ.nihil tñ allegãt.d.
Car.dicit poſſe ſuſtineri oppoſitũ cuʒ lr̃a loquit̃ indefinite
⁊ ſic videt̃ ꝙ equipolleat vniuerſali iuxta notata in.c.vt cir
ca de elec.li.vi.qꝛ larga interꝑtatio eſt ſiẽda in hac materia
fauorabili.Sed pro pmo dicto facit tex.duʒ dicit ꝓficiat.
Item qꝛ quãdo papa indulget remiſſionẽ oĩum peccatoꝝ
adijcit plenã ſeu pleniſſimã.qđ verbũ hĩ nõ ponitur vt nõ.
glo.in cle.ij.de pe.⁊ remiſ.⁊ Io.an.in.c.ad liberãdaʒ.ꝭ.ꝺ
iudeis.¶ In glo.i.in ſi.nota caudã glo.⁊ dicit Hoſtiẽ.ꝙ
eccl'ia diſſimulat vt euitet̃ maius malũ.tñ hoc peccatum de
bemus ꝑſequi vt mortale ſm eum.allegat qđ habet̃ i auc.
de leno.ſed tu vide meliorẽ tex.xxxij.q.iiij.in.c.meretriceſ
⁊.c.nemo ſibi blandiatur de legibus.vbi legi.⁊ nõ.ꝙ for-
nicatio cũ meretrice vel cũ cõcubina eſt mortale peccatũ ⁊
a iure diuino ꝓhibita.lʒ qdam vulgares ⁊ ignorantes cre
dant oppoſitũ qđ eſt falſuʒ.¶ In glo.ij.ibi vidua.⁊ vide
ibi in gl.tñ ex quo mulier cã q̃ſtus admittit inhoneſte duos
videtur palaʒ queſtũ facere ⁊ ſic põt appellari meretrix vt
in.l.palaʒ.ff.de ri.nup.

Ad id quod

Matrimoniũ ꝑ viʒ ↄ̃
ctuʒ cohabitatiõe ſpõ
tãea cõualeſcit.⁊ quotidie allegat̃.In pꝛia pte
ponitur pars facti.in ſecunda reſponſio cuʒ reliquo facto
ibi taliter.tertio decidit ipm factum ibi mãdamus.¶ Ca-
ſus lr̃alis.Quedam mulier ↄ̃xit matrimoniũ cuʒ quodam
viro inuita ⁊ renitẽs:vt dicebat in.xi.anno.poſt modũ per
ãnum ⁊ dimidiũ cohabitauit eidem.tandẽ receſſit ab illo ⁊
taʒ mulier q̃ʒ vir ad illicitos cõcubitus trãſiuit.poſt hoc di
cebat mulier:ꝙ inuita ⁊ renitẽs ↄ̃xit cuʒ illo.⁊ hoc volebat
ꝓbare.vnde ab illo ſeꝑari debebat.querebat̃ qd iuris ſit.
rñdet pa.q̃ʒuis.xi.ãnos ab initio habens ⁊ inuita ⁊ renitẽ
illi viro tradita fuiſſet.qꝛ tñ poſt modũ ꝑ annũ ⁊ dimidium
cohabitauit eidẽ conſenſiſſe videt̃.⁊ cogi dʒ ad ipm redire
nec teſtes recipiẽdi ſunt ſi quos illa mulier vellet inducere
ad ꝓbandũ ꝙ nõ cõſenſit in illum.qꝛ mora tanti tẽpoꝛis ꝓ
bationeʒ huiuſmodi excludit cũ illa coactio iaʒ tranſiuerit
in conſenſuʒ.vnde mãdat oꝛdinario vt ꝑ hoc nõ dimittat.
quo minus cõpellat vtrũqʒ ad tractãdũ alterũ maritali af-
fectu.niſi ambo vellẽt ad religionẽ tranſire iniuncta eis pe-
nitentia ꝙ ad illicitos cõcubitus trãſierint. Ber.¶ Nõ ꝑ
ꝙ lʒ matrimoniũ metu ↄ̃ctuʒ ſit ipo iure nullũ vt dixi.ſ̃.e.
cũ locuʒ.tamen põt cõualeſcer̃ ex tacito cõſenſu ſubſequẽ
ti.ſed dic ꝙ cõualeſcit vt eſt nũc nõ vt ẽ tũc.ad hoc qđ nõ.
in regula nõ firmatur de reg.iuris.li.vi.¶ Nõ ſcd̃o ꝙ co-
habitatio ſpõtanea vſqʒ ad etatẽ legitimã ſupplet defectuʒ
etatis ⁊ purgat vitiũ metus precedẽtis.¶ Iteʒ nõ ꝙ non
dʒ quis admitti ad purgandũ qđ ꝓbatuʒ nõ releuat.con-
coꝛ.c.cuʒ cõtigat de offi.dele.¶ Nõ ibi vtrũqʒ cõpellas.
⁊ tene mẽti ꝙ eccleſia ex officio ſuo põt compellere vtrũqʒ
coniugẽ q ſine legitima cã ſe ſeparauerit ad redeũdũ i vnũ
⁊ ad tractandũ ſe maritali affectione.⁊ hoc facit eccleſia ꝓ-
pter periculum adulterij qđ timet̃ ex cohabitatiõe ſepara-
ta.pro hoc vide qđ le.⁊ nõ.in.c.veniẽs de regula.⁊ ibi teti
gi in.c.tua.de iureiur.¶ Sed pro declaratione tex.quero
nũquid ſit neceſſaria cohabitatio anni cuʒ dimidio ad pur
gandũ vitiũ metus ꝓut recitatur in lr̃a.Hoſt.dicit ꝙ non.
hic.n.narratur facti cõtingẽtia.vnde ſufficit ſm eum ſi per
ueniat ad etatẽ legitimã ⁊ captata oportunitate fugiẽdi nõ
fugerit.nõ enim reqritur copula carnalis.lʒ aliud ſenſerit
Inno.nam vt dicit Hoſt.⁊ bene iſte tex.ſolũ ponderat co
habitationẽ ſpõtaneaʒ.⁊ q̃ʒq̃ʒ ↄ̃ hĩ facit.c.ij.ſ̃.de reg.vbi i
tranti religionẽ ꝑ metũ datur ãnus.ibi tñ loqtur in minori
xxv.annis ⁊ ibi reqritur ꝓbatio religionis.ſed in caſu no-
ſtro quo ad matrimoniũ ſufficit ſolus conſenſus.vnde ex-
quo ſpõte cohabitauit cũ viro vt cũ marito videtur appro
baſſe matrimoniũ pro quo.c.vnicũ de deſpõ.ipu.li.vi.iu-
dex tñ habet cõſiderare quãtitatẽ more ⁊ oportunitatẽ fu-
giendi.⁊ ſi interiʒ interceſſit copula oĩno preſumit̃ pro cõ-
ſenſu niſi ꝓbaret̃ per vim extorta.vt in.c.cõſultatiõi.⁊ qđ
ibi nõ.ꝭ.e.⁊.ꝭ.ti.ꝓxi.c.ex lr̃is. Abbas.

Sicut

Sponſalia de futuro etiã iurata ſol
uunt̃ ꝑ ſcd̃a ſpõſalia ꝺ preſenti nõ
autem per ſcd̃a de futuro.cõis diuiſio.ſcd̃a ibi
poſtulationi tue reſpondemus.⁊ continet tria
dicta.ſecundum ibi ꝙ ſi.tertium ibi ꝙ ſi de his.¶ Caſus
litteralis ¶ Quidam nomine lau.iurauit ſe ducturum.p.
mulier eʒ in manu patris ipſius mulieris iurantis ſimiliter
ꝙ ei filiaʒ ſuam traderet in vxorem.nec ſtetit per virum ſʒ
per mulierẽʒ quo minus matrimoniũ contraxiſſent.poſt-
modum quattuoꝛ annis vel quinqʒ elapſis q̃ʒdam aliã.c.
nomine per verba de preſenti deſponſauit.queritur quaʒ
de iſtis habere debeat.Reſpondet papa.mandans epiſco
po loci ꝙ ſi conſtiterit ei ꝙ ideʒ.l.pmaʒ mulier eʒ per ver-
ba de futuro.⁊ aliaʒ poſtmoduʒ per verba de preſenti de
ſponſauerit matrimoniũ ſecundo loco contractũ legitimũ
iudicetur.impoſita viro penitẽtia cõpetenti pro eo ꝙ pri-
maʒ fidem irritaʒ fecit.niſi iuramento ſuo certuʒ terminuʒ
appoſuerit infra queʒ illaʒ duceret in vxoreʒ nec ſtetit per
eum quin ad ſtatutuʒ terminũ matrimoniũ confirmaret.⁊
ſi forte cum vtraqʒ per verba de futuro contraxit primũ iu
ramentuʒ ipſum ſeruare compellat̃.⁊ de ſecundo ſibi pe-
nitentiã iniungat.ſi vero de his non conſtet ad plenum taʒ
diu adhuc de cauſa cognoſcat.donec ſuper his plenius in-
ſtruatur.Ber.¶ Nota primo ꝙ ſponſalia de futuro pu-
re contracta non diſſoluũtur per lapſuʒ tẽpoꝛis.naʒ vt hic
vides quadriẽniuʒ vel quinquẽniũ erat lapſum a tempoꝛe
ſponſalioꝛuʒ ⁊ ſponſus remanſit obligatus.de quo tamen
vide que dixi.ſ̃.eo.de illis.¶ Secundo nota qđ iuramen-
tũ nõ impedit vires mr̃imonij ſequentis valet ĝ matrimo
niũ ↄ̃ iuramẽtũ.lʒ trãſgrediẽs ſit ꝑiur⁹.¶ Ex quo iſert̃ ma
trimoniũ valere a ꝑiuro cõtractũ.Itẽ qꝛ actus etiaʒ ſpũa-

lis lʒ ꝯ iuramētū fortius dʒ tenere actus tꝑalis.ſ.teſtiū de quo vide qđ nōt Io.an.i regula q ſemel de reg.iur.li.vi.i mercuria.⁊ ꝑ gl.xiij.q.ij.c.vlti.volūtas. ¶ Itē nō q̄ vbi ſpōſalia ſūt iurata nō ē licitū alteri ab eis reſilere. ¶ Ultio nō er fine lr̄e ſm hoſti.q̄ i cā mr̄imoniali nō ē ſuād' rigoꝛ iuris.vn̄ ꝗuis atteſtatōes ſint publicate ſue ſit renūciatū ſue cōcluſū i cā poterit iuder er offō ſuo teſtes de nouo recipere ⁊ h ꝓp piculū aīe.oīa.n.in hac cā pcēdt er offō iudicis.facit.ſ.e.c.cū i tua.⁊ nō.ſ.de teſti.ſeries.⁊ fac latis iſta lr̄a i fi. ¶ Sʒ h qro ad declaratōeʒ lr̄e qđ ſi poſt ſpōſalia de futuro nō eēnt iurata.2° vo ſic.rn̄det Inno.poſt pualere ac ſi iuramētū fuiſſet iterpoſitū ar.c.quāto de iureiu. ¶ Nō ſingir h dcīn er quo potes iferre ſeu elicere vnā regulā q̄ nō vʒ iuramētū ꝯ.ꝓmiſſionē ſimplicē alteri fcāʒ lʒ ꝯtū ſenſerit idē Inno.i.c.veniēs de iureiu.ſʒ ꝓmū dcīn ſequit h hoſt.⁊ latius ibi tāgo. ¶ Secūdo colligit er h dicto Inno.q̄ a ſpōſalib' ēt nō iuratis nō ē licitū recedere ēt ſi iteruenerit iuramētū cū alia ad qđ vide qđ dixi.ſ.e.requiſiuit. ¶ In gl.iij.i fi.aduerte q̄ gl.loqͥt nimiū ſuccincte et obſcure ⁊ maxīe in fi.ſʒ credo hūc fuiſſe itēt.gl.n.voluit tacite opponere de.l.ij.C.de ſpōſa.vbi dī q̄ ſpōſus nō tenet vltra biēniū ceſſāte cā legitia expectare ſpōſā.ſʒ h quadriēniū vel qnquēniū fuit elapſū.g̃ potuit h ipune cū alia ꝯhere:cu' ꝯriū hic inuit ter.cū mādat ſibi penitētiā iponi Gl.vʒ ſoluere q̄ vbi termin' eēt appoſit' dʒ fieri diſtictio lr̄e an ꝓ eo remāſit vel ne.quaſi ſec' vbi ſpōſalia fuiſſēt pure ꝯtā.vel ꝯriū ꝓcedit vbi iuramētū nō interuenit.⁊ h vltimū eſſet magna limitatio ad dcāʒ.l.ij. Sʒ Io.an.⁊ hoſti.videnť ihērere dcē.l.ſimplr̄.dicūt.n.q̄ h nō cōſtabat q̄ ꝑ multū ſteriſſet:lʒ ſic eēt allegatū.ſi āt cōſtitiſſet nō iponeretur iſti penitētia queadmodū diſtiguit i ter.qn̄ termin' fuit appoſitus. Et ꝓ hoc itellectu facit nōbile dcīn Inno.in c.ꝑ tuas.de arbi.vbi dicit q̄ iuramētū appoſitū i aliquo ꝯctu aſſumit naturā illi' ꝯtus.ꝓ quo facit.l.ſi.C.de cōdi.inde.⁊ h ſatis plʒ vt euiteť legū correctio.vel ſaluādo gl.pōt dici q̄ vbi iuramētū iteruēit dʒ expectari auctoritas ſupioris.ar.c.venerabilē de elec. ¶ In gl.i v.ad ſtatutū.er glo.potes elicere tres ſolutōes q̄ tn̄ funditus nō tollūt ꝯriū.vn̄ varia in hoc ſcribunť ꝑ doc.ſʒ capiēdo mētē hoſt.q̄ videť placere do.an.⁊ magis amica veritati.dic q̄ qn̄qʒ termin' apponiť ad ſollicitādū iplemētū i obligatōib':⁊ tunc lapſus termini nō liberat ab obligatōe.⁊ ſic loqͥť.l.celſus all.i glo.qn̄qʒ opponiť ad finiēdā ſeu limitādā obligationē et tūc lapſus termini liberat ab obligatōe erquo nō deficit ꝑ ꝓmiſſorē quo minus ſatiſfaceret i termino.ſi.n.obligaui me ad dādū cētuʒ vſqʒ ad paſcha nec erā aliter ꝑ ꝑus obligatus nec deficit ꝑ me ſʒ ꝑ te:nō teneoꝛ poſt feſtū.⁊ ſic loqͥtur h.ſʒ difficultas ē i vidēdo qn̄ dicať terminus appōi ad ꝑmū vel ad 2m effectū.do.an.dat duas theoꝛicas.p' ſi terminus apponiť ab vno cōtrahēntiū reſpectu iplēdi ab alterorū.tūc vʒ apponi ad ſollicitādū iplementū.iō poſt tp̄s nō tolliť obilgatio.imo magis firmať.ſʒ ſi terminus apponiť ab vtroqʒ reſpectu iplendi ab vtroqʒ.⁊ tūc vʒ appoſitus ad finiendā obligationeʒ.Iō lapſo tp̄e ſi ꝑ aliū ſtat alt ermiť ab obligatōe.q2 erquo ab alio nō ipleť ꝯtus i die ꝯſtcōis alter reſilere pōt a ꝯtu q2 ꝯtr' recipit cōditionem qn̄dā.ſ.ꝓmitto ⁊ volo obligari ſi tu iples tali die.ſi tu nō iples nolo obligari.ſic ſi tibi ꝓmitterē cētū i paſchate.ſi dares mihi librū i paſchate poſt paſcha obligatus nō ſū. Decīda ēt qđ aut terminus apponiť ad ſollicitādū iplementū ꝯtus iā pfeci.⁊ tūc nō ſolutiť ꝯtus lapſu tp̄is.aut ad ſollicitādū pncipiū noui ꝯtuſ er pte vtriuſqʒ.⁊ tūc tp̄s ſoluit ꝑmū contractuʒ i fine cōtrahendi oꝛdinatuʒ.q2 eo q̄ labiť tp̄s cōtrahendi quilibet declarat ſe nolle ꝯhere ⁊ cōſequenter ab āteriori ꝯtu in fine cōtractus oꝛdinati diſcedere.et hec vltima theoꝛica clarioꝛ ⁊ vʒ de mente huius lr̄e.nā terminus fuit h appoſitus ad ſollicitandū pncipiū cōtractus mr̄imonij.⁊ ſic obligatio reſtricta ⁊ limitata fuit in tp̄s. Et er hoc alias ꝯſului q̄ ſi a pncipio ſpōſalia fuiſſent pure cōtracta.lʒ poſtea ſpōſus ⁊ ſpōſa cōuenirent de die nup.iar nō ꝑ h lapſus illius diei liberat ab illa obligatōe.q2 terminus er poſtfacto fuit appoſitus ꝓ ſollicitādo implemento ꝓmiſſionis iam perfecte ⁊ pure facte. ¶ Abbas.

Cum apud.

Mutus ⁊ ſurdus ⁊ oēs q nō ꝓhibenť mr̄imoniū cōtrahere pn̄t. Pꝛio decīſū exoꝛdiū.2° cōſultatio ibi ſane.tertio rn̄ſio ibi ad qđ q̄ tua fac.ꝓ ponit duas rōes.2° rn̄det ibi vʒ.tertio ſoluit obſtaculū ibi cuʒ qđ. ¶ Caſus lr̄alis. Queſitū fuit a pa.vtꝝ mutuſ ⁊ ſurduſ pn̄t ꝯhere mr̄imoniū.rn̄det pa.edictū de mōaſterio ꝯhēdo ꝓhibitoꝛiū ē:q̄ ē dicere qcūqʒ nō ꝓhibeť ꝑ iura ꝯſequēter ꝯhere pōt.⁊ ſolus cōſenſus ſuffic ad mr̄imoniū ꝯhēdū.vn̄ ſi mutus ⁊ ſurdus velit ꝯhere ⁊ iueniāt cū qbus eis nō dʒ denegari.q2 q̄ nō pn̄t v̄bis ꝑ ſigna valeāt declarare Ber. ¶ Nō ꝯ q̄ vbi mā eſt in ſe ꝑmiſſiua edictū dicitur pꝛohibitoꝛiū q̄ſi ſit pꝛohibitoꝛium certarum perſonarum.nō.n.dʒ dici edictū ꝑmiſſoꝛiū erquo mā de ſe eſt ꝑmiſſa.⁊ dī edictū ad inſtar edicti pꝛetoꝛij.de quo vide qđ leg.⁊ nō.ij.di.c.conſtituto. Alij tamen dicunt per oppoſitum ſed non eſt vis.nam ſi materia eſt permiſſiua ⁊ edictum dicatur ꝑmiſſoꝛium debet tunc intelligi permiſſoꝛium regulare ⁊ pꝛohibitoꝛium certarum perſonarum. ¶ Secūdo nō ibi ſufficit ſolus conſenſus.q̄ ad ſubſtantiam matrimonij verba non ſunt neceſſaria nec ſolēnitates patrie nec conſenſus parentum vel dominoꝛum.ſed ſufficit ſolus cōſenſus cōtrahēntiū hoc denotat hoc verbum ſufficit ad hoc qđ nō.glo.in.c.ſtatutum in pꝛin.de reſcriptis.li.vi. ¶ Iteʒ nō mutū ⁊ ſurdū poſſe explicare omneʒ ꝯtuʒ qui ſolo cōſenſu perficiť hoc colligitur ex rōne lr̄e. ¶ Ultimo hēs hic colligere vnuʒ ſacramentum eccleſie permiſſum muto ⁊ ſurdo. Quid auteʒ de alijs ſacramentis vt baptiſmo confirmatione eucharīſtia penitentia extrema vnctione oꝛdine.tractat h Io.an.q commentauit hanc decretalem eo quia fuit pꝛima decretalis quam didicit dic vt hic plene per eum ⁊ dicit q̄ regulariter vbi verba de ſubſtantia requiruntur non poteſt mut' ⁊ ſurdus ſacramentum exercere.ſecus vbi ſufficit ſolus cōſenſus.vnde poteſt baptizari ſed non baptizare.ſuſcipere coꝛpus chꝛiſti.ſed non conficere ⁊c. ¶ Ultimo queritur quid de ſurdo ⁊ muto ⁊ ceco ſimul.nunquid poſſit matrimonium contrahere.pꝛimo videtur q̄ ſic quia naturaliter poteſt mulierem cognoſcere. Item habet rationem naturalem. In contrarium quia nunq̄ʒ vidit matrimonium ꝯtrahi nec audiuit.⁊ ſic cum ignoꝛet quid ſit matrimonium nō videtur q̄ poſſit conſentire in matrimonium. Hoſtien.dicit aduertendum vtrum poſſit expꝛimere ſuum conſenſum in contrahendo ⁊ debet admitti.alias autem repelli.ex geſtis enim ⁊ ſignis diſcretus iudex hoc conſiderabit ⁊ i dubio conſulendus eſſet pꝛinceps. Abbas.

Dilectus.

Furioſus matrimonium ꝯtrahere non poteſt. pꝛimo deciſe narrat factum. Secūdo cauſas inferendo reſpondet ibi cum autem. ¶ Caſus lr̄alis. Quidā noīe robertus filiam ſuā cuidam iuueni matrimonialiter copulauit.ignoꝛans q̄ ille iuuenis eſſet furioſus.vnde petebat filie ſue ꝓuideri.rn̄t pa.cum mulier cū ipſo viro q continuo furoꝛe laboꝛat moꝛari non poſſit.⁊ pꝛopter alienationē furoꝛis legitim' conſenſus inter eos iteruenire non potuit. Mādat epō loci vt ſi taliter rē cognouerit eſſe pdictos ſtudeat ab iuicē ſepare Ber. ¶ Nō ibi legitim' cōſenſus q̄ ad matrimonium contrahendum requiritur legitimus conſenſus non enim ſufficit nudus conſenſus niſi legibus ſit qualificatus.nam conſtitutus in ſacris habet conſenſum non tamen legitimum ideo valide non contrahit matrimonium. ¶ Secundo nota q̄ furioſus non poteſt contrahere ſeu actum a conſenſu dependentem exercere. ¶ In gl.ij.in fine.hoc intellige ſm Hoſtien.⁊ bene quando mulier poſt ſanam mentē cōſenſiſſet tacite vel expꝛeſſe.ſi enim tempoꝛe furoꝛis mulier diſceſſiſſet a viro ⁊ adueniente ſana mēte nollet conſentire non eſſet matrimonium licet ipſe nunc velit conſentire q2 non interuenit mutu' conſenſus eodem

tempoꝛe. nec obſtat ſm eū ſi dicat̃ ꝙ ſiquis cõſentit in abſenteꝫ ⁊ illa certificata ratificat ⁊ ꝯſentit eſt mr̃imoniuꝫ. qꝛ hoc caſu is qui ꝯſentit pͥmo durauit in pͥmo cõſenſu. ſecus vbi receſſiſſet. ¶ Nõ ex hoc dicto Hoſt. ꝙ ad mr̃imoniuꝫ ꝯhendū nõ reqritur ꝙ ꝯſenſus pſ̃tetur ſimul eodẽ tempore. ſed ſatis eſt ꝙ vnus cõſentiat ꝑ pͥus ⁊ duret in ꝓpoſito ſuo ⁊ alteriꝰ cõſenſus poterit accedere ex poſtfacto. ⁊ ideꝫ tenet Hoſt. ſ̃. eo. ex lr̃is el. ij. ſed de hoc dubito ꝑ id qđ notat glo. in. l. cõſenſu. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊ in. l. i. ff. de ꝯhen. emp. ⁊ vtrobiqꝫ nõbiliter glo. dicit ꝙ etiã in ꝯtctibus q ꝑficiunt̃ iuregẽtiū dꝫ cõſenſus ſimul pſ̃tari. idem quo ad mãm noſtram videt̃ ſentire ſpe. in ti. de deſpon. in. i. col. vbi dicit ꝙ reſpõſio alterius dꝫ ſequi incõtinẽti ꝑ. l. cõtinuus actus. ⁊ in. l. i. ff. de v̾bo. obli. ⁊ hoc videt̃ tutius ⁊ verius de ſubtilitate iuris lꝫ pͥmū ſit equs. Et nõ illud in practica qđ videt̃ ſeq Jo. an. hic ⁊ in. d. c. ex lr̃is.

Tue fraternitati.

Per legitimuꝫ conſenſum ꝯhitur mr̃imoniū. inter eos tñ q loqui poſſunt dꝫ ꝯſenſus verbis exprimi. Uel aliter ſm intellectū queꝫ infra tenebo. Solo conſenſu legitimo ꝯhit̃ mr̃imoniū ſed v̾ba reqrunt̃ quo ad ꝓbationeꝫ. ⁊ intellige vel alia ſigna eqpollẽtia. Pͥo ponit qõnẽ. 2ͦ eius ſolutionem quã ꝓbat exẽplis. ſcđa ibi nos igit̃. ¶ Caſus litteralis. Queſitū fuit a pa. vtrū ꝑ ſola verba poſſit ꝯhi mr̃imoniū: ⁊ ſi ꝑ verba ſola. q̃ritur ex qbus. r̃ndet pa. ꝙ mr̃imoniuꝫ in veritate ꝯhitur ꝑ legitimū cõſenſuꝫ viri ⁊ mulieris: ſed verba neceſſaria ſunt q̃ztū ad eccliam exprimẽtia cõſenſum mutuū de pñ̃ti: ⁊ ꝑ cõſenſum reuera ꝯhitur mr̃imoniuꝫ. qꝛ muti pñt ꝯhere mr̃imoniū ꝑ ꝯſenſuꝫ mutuum ſine verbis: dūmodo ꝑ aliqua ſigna ꝯſenſuꝫ exꝓmãt: ſed pueri ante legitimos ãnos ꝑ ſola v̾ba nõ ꝯhunt cū antea coꝝ cõſenſus nõ ſit legitimus. Ber. ¶ Nõ pͥmo ꝙ ad ſubſtãtiã mr̃imonij v̾ba nõ reqrunt̃: ſed ſufficit ſolus cõſenſus legitimus. ¶ Sed ꝯ͂ hoc opponit̃. nam lr̃a hic videt̃ velle ꝯ͂riū dum dicit ꝙ verba ſunt neceſſaria quo ad eccliam. illud. n. neceſſario reqrit̃ ſine quo actus eſt nullus. vt patet ī ſi. littere. So. glo. multū in hoc inſtat ⁊ inuolute loqt̃. doc. ſunt varij. Jnno. tenuit verba eſſe de ſubſtãtia quo ad eccleſiaꝫ militãteꝫ in loq valẽtibus. Et hoc ſtatuit eccleſia ſm eum ne tantū ſacramẽtū eſſet incertū: alias ſeq poſſet abſurduꝫ ꝙ ſi vir vidẽs mulierẽ cõſentiret in eã in corde ſuo ⁊ idẽ faceret mulier ꝙ inter eos eſſet mr̃imoniū. Ex quo poſſent ſequi multe abſurditates. Hoſt. tenuit v̾ba nõ eſſe de ſubſtantia ẽt quo ad eccleſiã: ſed ſatis eſt qualitercūqꝫ appareat de ꝯſenſu. Jo. an. diſtinguit ꝙ aut ꝓceſſit ꝯtctus ⁊ nõ requirunt̃ verba: aľs verba ſunt neceſſaria. Sꝫ doc. moderniores cõiter ſentiūt cum Hoſt. cū ſatis ſit ꝙ appareat de ꝯſenſu ꝑ ſigna ẽt in loq ualentibus. nam v̾ba exiguntur ſolum ad oſtendẽdum cõſenſum ideo ſatis eſſe dꝫ ꝙ ꝑ ſigna appareat de ipſo cõſenſu. ⁊ hanc opi. ſemꝑ tenui ⁊ ꝓbo ꝑ illū tex. nam cõſultatio h̃ fuit facta in genere ⁊ papa r̃ndendo ꝓbat v̾ba nõ eſſe de ſubſtãtia adducẽdo exẽplū in muto. Si. n. quo ad validitatẽ mr̃imonij voluiſſet equiparare mutū ⁊ loq valẽteꝫ inepte adduxiſſet exẽplū de muto. ⁊ lꝫ poſtmodū dixerit v̾ba eſſe neceſſaria habuit reſpectum qꝛ cõiter loq ualẽtes exꝓmūt cõſenſum ꝑ v̾ba. ¶ Item videmꝰ ꝙ legatū ⁊ fideicõmiſſum pñt relinq nutu ẽt a loq ualentibus. vt in iur. alle. in glo. Ad idẽ facit tex. ſ̃. eo. cum apud. vbi dicit̃ ꝙ ſufficit cõſenſus. nam illud dicit̃ ſufficere quo poſito nihil aliud reqrit̃ ad ſubſtantiã actus. vt nõt glo. in d. c. ſtatutū. de reſcrip. li. vi. Itẽ nõ refert qđ ex eqpollentibus fiat. vt in. c. lꝫ ex quadã de teſti. Item ꝓbo ⁊ alia rõne neceſſaria cõcludẽte. mr̃imoniū eſt de iure diuino. vt ī. c. i. de voto, li. vi. de iure v̾o diuino nõ diſtiguit̃ inter mutuꝫ ⁊ loq ualentẽ. illud aūt certuꝫ eſt ꝙ mutus põt ꝯtrahere mr̃imoniū ſine v̾bis dūmodo exꝓmat cõſenſum ſignis vt. ſ̃. c. cū apud. vbi papa r̃ndit nõ ſtatuẽdo de nouo ſꝫ ſm ius antiquū. ergo fortiꝰ poterit hoc valẽs loq qꝛ cū meliuſ ſit ſenſatus poterit melius cõſenſuꝫ ſignis oſtẽdere. Itẽ nullus tex. ꝓciſe reqrit v̾ba. Nec ob. iſtud. c. qꝛ h̃ papa r̃ndet ad cõſultationẽ. ⁊ ſic nõ ponit ius de nouo vt nõt. in. c. cõſultationi de tẽpo. oꝛ. ⁊ ꝑ h̃ tollit̃ motiuū Jnno. duꝫ dicit ꝙ eccleſia hoc ſtatuit. nam hoc ſtatutū nullibi habet̃. Ad idẽ facit. c. ex parte de reſti. ſpo. ⁊ hanc opinionẽ ſenſit glo. nõbilis in. c. ſufficiat. xxvij. q. ij. vbi gl. exponit tex. illū dum dicit quo ad eccliam. i. quo ad ꝓbationem. ꝓbatio vero conſenſus non reſtringitur ad verba vt in. l. nutu. ff. de legat. iij. ¶ Abbas.

Tua nos.

Generaliter ſūmari ſic põt. Non eſt mr̃imoniū vbi alter ꝯhentiuꝫ non cõſentit. ſed h̃ ſūmariū nullaꝫ dubitationẽ hꝫ: ideo ſpãlius ſūmo ſic. Si alter ꝯhentium vtit̃ verbis dubijs aïo decipiendi mulíereꝫ ⁊ eam poſtmodū cognoſcit carnaliter iudicat̃ pro mr̃imonio ī foro iudiciali. ſecus in penitentiali. h. d. ſm verum ⁊ cõem intellectū. pͥmo cõſultatio. ſcđo r̃nſio ibi ſup quo. 2ͦ vero eſt duplex. prima quo ad foꝝ iudicialem. 2ͣ quo ad penitentialem. ſcđa ibi nos aũt. ¶ Caſus lr̃alis. Quidaꝫ iuuenis requiſiuit quãdaꝫ mulíereꝫ ſepe vt ei carnaliter cõmiſceret̃. ſed ipa ꝯſentire nolebat niſi deſponſaret eandẽ: tandeꝫ nullo pñte nec vlla ſolẽnitate adhibita dixit illi mulieri iohannes te deſponſat cū ipe nõ vocaret̃ iohãnes: ſed finxit ſe ſic vocari: nõ credens ꝓpterea mr̃imoniū ꝯhere cum eadem ex eo ꝙ ipe nõ vacabat̃ iohãnes: nec habebat ꝓpoſituꝫ ꝯhendi cū illa nec conſenſit in illaꝫ ſi illa in euꝫ cõſenſit: ⁊ ſic carnaliter cognouit eandẽ. querit̃ vtrū ſit mr̃imonium iter eos. Rñdet papa ꝙ cū prefatus vir mulierẽ illam deſponſauerit: ⁊ in ꝓpria ꝑſona ſub nomine alieno: quo vocari ſe finxit ⁊ inter eos ſit carnalis copula ſecuta videt̃ pro matrimonio preſumẽdū. niſi exꝓſſe dictū fuiſſet pape ꝙ ille nec ꝓpoſuit. nec ꝯſenſit illam ducere ī vxorẽ. Item dicit papa ꝙ ſi res ita ſe habet videlicet ꝙ ille nõ ꝓpoſuit illam ducere in vxorem. nec in eaꝫ cõſenſit. nõ debet ex illo facto mr̃imoniuꝫ iudicari. qꝛ in eo nõ inuenit̃ ſubſtantia coniugalis ꝯtctus. nec forma ꝯhendi mr̃imoniuꝫ. qꝛ ex altera parte ſolūmodo dolus affuit. ⁊ defuit conſenſus ſine quo mr̃imonium nõ ꝯhitur. Ber. ¶ Nõ pͥmo ꝙ nõ vitiatur ꝯtctus ſi ꝯhens loquit̃ ī tertia ꝑſona intelligendo tñ đ ſeipo. ad hoc facit. c. qđ aūt de iurepatro. ⁊. c. dudū de cõuerſio. cõiuga. ¶ Scđo nõ ꝙ ꝯhens in ꝓpria ꝑſona efficaciter obligatur lꝫ doloſe mutauerit ſibi nomẽ. ⁊ eſt rõ qꝛ nomina ſunt inuẽta ſignificandoꝝ nominū gratia. inſti. de leg. §. ſiquis. ſed ex quo cõſtat de coꝛpoꝛe nõ eſt curandū de nomĩe vt in. d. §. ſiquis in noĩe. ¶ Tertio nõ ꝙ q̃zq̃z due ſint cãe principales ob quas fuit inſtitutū mr̃imoniuꝫ. ſ. cã ſobolis ⁊ incontinẽtie euitãde vt nõ. xxvij. q. i. in ſūma. tñ tenet mr̃imonium lꝫ alia cã inducat̃ quis ad ꝯhendum. nam effectus libidinis induxit hic iſtum iuuenẽ ad ꝯhendum. ⁊ ideꝫ dicit̃ de eo qui ꝯhit cã dotis. vel ꝓpter parentelam mulieris vel ꝓpter pulchritudineꝫ eius. nam multe ſunt cãe impellẽtes ad mr̃imoniuꝫ de quibus vide in dicta glo. ¶ Quarto nõ ꝙ in foro anime de oĩbus creditur confitenti etiam ſi allegat turpitudinẽ ſuam. ⁊ eſt ratio qꝛ ſolum ibi agitur de ſui preiudicio. ¶ Ultimo nota ꝙ quibuſcunqꝫ verbis quis vtatur in contrahendo vel quemcunque dolum adhibeat ſi in veritate nõ conſenſit nõ eſt mr̃imonium quo ad deuꝫ. ¶ Oppo. ꝯ͂ tex. videtur. n. ſibi ꝯdicere. nam in v̾. ſup. videtur iudicare pro mr̃imonio ſed ꝯ͂riū poſtmodū dicit in v̾. nos autem. Solu. duplex poteſt eſſe intellectus. pͥmus ꝙ vſqꝫ ad ver. nos aũt. loquit̃ in foro iudiciali in quo quis ñ auditur allegans turpitudineꝫ ſuã vt in. c. inter dilectos de dona. ſed ex ꝓſumptiõibus iudicat̃. ſ̃. e. ex litteris el pͥmo vnde ex quo conſtat illuꝫ deſponſaſſe mulierem in ꝓpria ꝑſona ⁊ eaꝫ cognouiſſe carnaliter debet iudicari pro mr̃imonio nõ obſtante mutatiõe nominis. qꝛ aut fuit facta ignorãter ⁊ non ob. erroꝛ ex quo cõſtat de coꝛꝑe. aut ſcienter ⁊ dolus nõ debet ſibi ꝓdeſſe. nam interpretatio dꝫ fieri ꝯ͂ doloſum. ⁊ intelligi debẽt verba ſcđm illum ſenſum queꝫ ſolent recte intelligentibus generare vt in. d. c. ex litteris. v̾. vero

nos autem vſq3 ad finem loquitur in penitentiali foro vbi
ſtatur confitenti ⁊ pura veritas conſideratur ſed attenta ve
ritate hoc non erat matrimoniũ cu3 defuerit ɔſenſus ex pte
alterius. d3 tamẽ ſacerdos in foro aĩe illum inducere vt cõ
ſentiat de nouo. ⁊ ſic vt purget dolũ ab eo ɔmiſſum ⁊ vt ap
tet ſe foro iudiciali. ⁊ iſte eſt verus intellectus. c. ⁊ põt indu
ci ad multas ſiles queſtiones. Alius intellectus eſt vt tota
littera intelligatur in foro iudiciali. ſed ĩ principio loquitur
allegãdo nõ aũt decidendo pro matrimonio ꝓ quo facit il
lud verbu3 forte poſitum in tex. Quare aute3 hic creditur
doloſo in foro iudiciali. rñdetur ꝙ hic non conſtabat de fa
cto niſi ex confeſſione illius iuuenis. vñ cũ confeſſio ſua eſſ3
qualificata ſeu contineret vnum factu3 qualificatũ nõ pote
rat recipi ɔfeſſio q̃ten⁹ faciebat ɔ̃ ɔfitẽtẽ tñ ſ3 oportebat ꝙ
vl' ex toto recipeꝛ vl' ex toto repelleret iuxta nõ. ĩ. c. i. ð ɔfeſ.
li. vi. ⁊ ꝑ legiſtas in. l. aurelius. ĩ. §. idẽ queſijt. ff. de libe. le-
ga. facit. c. cũ oli de cẽſi. ſed iſte intellectus mihi non placet
q: vbi p̃ſumptio ẽ ɔ̃ confitentem põt recipi confeſſio quate
nus facit ɔ̃ ſe ⁊ reijci quatenus facit ꝓ ſe. ⁊ vt nõ. Bar. ĩ. d.
§. idẽ queſijt. ĩ illa queſtione cum quis confitetur aliquem
interfeciſſe ſe defendendo. ⁊ facit tex. coniuncta glo. ſ̃. de in
ſti. c. cũ veniſſent. vbi d. xi. hic enim erat p̃ſumptio contra il
lum confitentem eo ꝙ illicite extorſit copulam carnalẽ. ⁊ ꝙ
ĩ propria pſona deſponſauit. tene ergo primã lecturã. ¶ In
glo. i. ibi q: ſimulate nuptie. formaliter glo. non ſoluit ɔtra
riu3. ideo dic vt ſupra dixi. ꝓcedunt. n. in foro iudiciali vbi
iudicaꝛ de conſenſu ſm extrinſeca vt in. d. c. ex litteris. ſec⁹
in foro penitentiali. ⁊ hoc ſentit apertius glo. antepenul.
¶ Et in fi. glo. nõ hanc vltimam. q. nã põt adduci generali
ter ad oẽs contractus. ⁊ dic formaliꝰ q̃3 glo. capiendo mẽ
tẽ Hoſti. aut. n. fuit iuſta cã ꝓteſtandi. puta metus ⁊ iuuat
ꝓteſtatio nec ab ea videꝛ receſſu3 per contrarium factũ vt
in. c. i. qð metus cau. ⁊ in. c. lotharius. xxxj. q. ij. ⁊ hoc verũ
niſi poſtmodu3 ſequatur copula. nã tũc indiſtincte videreꝛ
receſſu3 a ꝓteſtatione. ar. in. c. ɔſultatiõi. J. eo. facit. l. ij. C.
qð me. cã. Aut nõ ſuberat iuſta cã ꝓteſtandi. ⁊ ꝓcedit ðter
miatio gl. rõ potiſſima eſt vltra glo. q: cũ ɔ̃ctus dependeat
a prãte vtriuſq3 ɔtrahẽtis non valet ꝓteſtatio facta ab vno
in preiudicium alterius niſi ille conſentiat vt in. c. cumana
iũcta glo. ⁊ ĩ. c. ĩ geneſi de elec. facit lex cum in plures. §. lo
cator. ff. loc. ⁊ qð plene nõ. ꝑ Bar. in materia ꝓteſtationis
in. l. non ſolum. §. morte. ff. de noui ope. nuncia. ⁊ per Jo.
an. in regula in generali de rg. iu. li. vj. in mercu. vbi plene
poſt Jo. mo. de mã ꝓteſtationis nõ. ẽt in. c. cu3. m. de ɔſti.
¶ In glo. pe. nõ. glo. iuncto tex. ꝙ ad eſſe matrimonij req
rũtur duo ſubſtantialia. ſ. mã ⁊ forma ⁊ l3 dentur multe ex
ceptiones placet tñ expoſitio glo. vt ſubſtãtia capiaꝛ ꝓ con
ſenſu. Et ex h notabis ꝙ illud dicitꝛ de ſubã ſine quo actus
ſubſiſtere nõ põt facit qð nõt Bar. in. l. prolatam. C. de ſe.
⁊ interlo. om. iu. Forma vero dicũꝛ ipſa verba ſupple vel ſi
gna equipollentia verbis. ſ̃. e. c. cũ apud ⁊ facit. c. is q. J. e.
⁊ dixi. ſ̃. c. ꝓxi. Nõ obſtat ſi opponatur de iuribus cõmu
niter dicentibus ſolum conſenſum ſufficere. ſ̃. e. cum apud
⁊ in. c. ſufficiat. xxvij. q. ij. quoniam conſenſus non pot ha-
beri niſi mediantibus verbis aut ſignis. nam ſi vir ignorat
mẽte3 mulieris ⁊ eɔ̃ ibi nõ eſt ɔſenſus. ſ. ſimul ſenſus. ſ3 diſ
ſenſus ⁊ ſeparatus ſenſus ꝓ hoc facit qð le. ⁊ nõ. in. l. ɔſenſu.
ff. de actio. ⁊ obliga. ¶ Abbas ſiculus.

Cum in tua.

Ad denũciationẽ vni⁹
honeſti viri q deſert cõ
ſanguinitatẽ ⁊ de fama vel ſcãdalo docet ĩpediꝛ
mrĩmoniũ ɔ̃hẽdu3. cõis diuiſio. ſcða ibi ad qð.
¶ Caſus ĩralis. Quidã vir ⁊ mulier volebãt ɔ̃here matri-
moniũ ſm cõſuetudinẽ loci. propoſitũ fuit publice in eccl'ia
vt qui ſciret ĩpedimentũ ĩter eos illud exponeret. ſ3 null⁹
apparuit ɔ̃dictor: fama tñ priuatũ ĩpedimentũ parẽtele de-
ferebat. vt oĩs ſuſpitio tolleretꝛ ex pte ɔ̃hentiũ offerebantur
iuramenta maiorꝝ ſnorꝝ de ꝓpinquitate ſua ꝙ nulla eſſet cõ
ſanguinitas inter eos. Queritꝛ qd ſit in hoc caſu vl' articulo
faciendũ. Reſpondet papa. ꝙ ſi pſona grauis cui fides ſit
merito adhibẽda denunciet ꝙ illi ſunt conſanguinei ⁊ de fa
ma ꝓbet vel ſcandalo. aut etiam ipſe iudex de plano per ſe
poſſet de hoc certificari. Judex non ſolum d3 iuramẽta pa
rentum nõ recipere. ſed ẽt d3 illos compellere vt a tali ɔ̃ctu
deſiſtant. ex quo fama vel ſcandalum eſt probatum ſi moni
ti induci nõ poſſunt. vel ɔ̃ famã huiuſmodi ſm tue diſcreti
onis arbitriu3 iuramenta exhibeant ꝓpinquorꝝ. alioquin
ſi pſona denuncians talis non fuerit. vel ſi talis fuerit ⁊ ð fa
ma vel ſcãdalo ñ ꝓbauerit monẽdi ſũt ne ɔ̃hãt ſ3 ñ ɔpellẽdi
Ber. ¶ Nõ ibi offeranꝛ ⁊ ibi ſponte oblata arg. opti. ꝙ nõ
inficit dictũ teſtis l3 nõ fuerit citat⁹ ſed ꝑ prẽ ꝓducentẽ iudi
ci oblatus. nõ. n. ex hoc p̃ſumitꝛ ſe ingerere ſed potius vꝛ ſti
mulatus a pte ꝓducente. ⁊ h notabis ⁊ tenẽt dñi de rota ð
ci. cclx. al'. ccclx. facit. c. ɔſtitutus de teſti. ſecus dic vbi ɔ̃teſtiſ
ſeipſum ingereret. q: tunc tãq̃3 ſuſpectus ẽ repellẽdus ar. ĩ
l. vxori. §. i. ff. ð fal. ⁊ ibi per bar. ⁊ ĩ. l. que oĩa. ff. ð ꝓcu. fa
cit. c. qualiter de elec. ¶ Nõ 2° iuncta glo. fi. ⁊ tene mẽti ꝙ
ɔ̃ ꝓbationem fame põt admitti ɔtraria ꝓbatio. ⁊ ſi ſcða pro
batio ẽ clarior offuſcaꝛ effectus prioris ꝓbationis. ¶ Ide3
dic cũ ꝓbaꝛ infamia ɔ̃ aliquem ⁊ in eo caſu quo infamia ſuf-
ficeret ad torturã. ſi ꝓbaretur ꝑ aliã prẽ bona fama tolleretꝛ
p̃ma ꝓbatio ⁊ ſic videꝛ hic tex. de eo qð nõ. bar. ĩ. l. ſi. ff. de
queſti. ¶ Tertio nõ ꝙ ad ſolam famam deferentẽ ĩpedimẽ
tũ debet impediri mrĩmonium ɔtrahendum de quo videꝛ
tex. ĩ. c. ſup eo ð ɔſan. ⁊ affi. Sed nõ iſtũ tex. ſingulariter ĩ
eo ꝙ addit de ſcandalo. Ex quo potes ĩferre ꝙ vbi inter
aliquas parẽtelas ſcãdalũ vehemẽter timeꝛ ex ɔ̃ctu mrĩmo
nij põt ⁊ d3 iudex ĩterdicere mrĩmoniũ facit. c. nihil cũ ſcã
dalo de p̃ſcrip. ⁊. c. ij. de no. op. nũcia. ¶ Quarto nõ ibi ꝑ te
ipſu3 ꝙ iudex ordinari⁹ pt ingrere ð fama ɔ̃ aliquẽ ſimpli-
citer ⁊ de plano ⁊ poſuit hic Inno. nõbile verbu3 dicẽs ꝙ
ſine ordine iudiciario ⁊ ſine teſtibus põt hãc ĩquiſitionẽ fa-
cere. ⁊ ĩtellige vbi ingritꝛ nõ reſpectu magni p̃iudicij alias
ſecus q: in p̃iudiciũ abſñtis nihil ẽ ĩnouãdũ. iij. q. ix. caueãt
⁊. c. oĩa de cã poſſeſ. ⁊ ꝓprie. c. i. ⁊. c. ĩter quattuor ð maio.
⁊ obe. ¶ In gl. ij. in fi. hec glo. multũ obſcure loqꝛ ⁊ videꝛ
q̃ſi ĩ ɔ̃dictiõe. ſed põt intelligi tex. dupliciter. p̃ ꝙ ð fama iu
dici ɔſtabat vt priuato q: adhuc nõ erat ꝓbatio facta ĩ iudi
cio ſ3 a multis ĩ puato audiuerat ⁊ hec fama q̃ pt appella-
ri p̃uata nõ ſufficit ad ĩpediẽdũ mrĩmoniũ vt h ſ3 dat facul-
tatẽ iudici ad ingrendu3 ⁊ ad recipiẽdũ ꝓbationẽ de fama
⁊ iõ dicit h Hoſt. nõndu3 ꝙ iudex ñ d3 reputare famã niſi
ꝓbeꝛ corã eo qð nõ. ſecus vꝛ qñ aliqd notũ ẽ iudici vt no-
toriũ nã l3 nõ ꝓbeꝛ pt iudex ſm id iudicare vt vꝛ tex. iuncta
gl. ĩ. l. i. C. qui ⁊ aduer. quos. Secũdo pt ĩtelligi exponen-
do ibi priuatũ. ſ. puati. ⁊ recidit ĩ eũdẽ ſenſu3. ſ3 hec littera
eẽt clarior. ¶ In gl. ĩ v. pſona grauis reijcitꝛ a pſona denun-
ciãte. dic clari⁹ ꝙ pt ad ɔ̃riũ rñderi dupliciter. p̃ ꝙ ibi factũ
erat tã clãdeſtinũ ꝙ ñ poterat ꝓbari niſi ꝑ pſonã illã l3 vilẽ
nã vbi deeſt facultas ꝓbãdi admittiꝛ ꝓbatio alias ñ ĩtegra
vt ẽ bon⁹ tex. cũ gl. ĩ. c. cũ dilecti de elec. ⁊ ĩ. c. p̃terea. ſ̃. ð te
ſti. ſed ĩ cãu nr̃o ĩpedimẽtũ poterat ꝑ alios ꝓbari ⁊ denun-
ciari merito vilis pſona ñ d3 admitti. Et nõ ex h tex. vnũ ſa
tis nõbile ꝙ ẽt vbi agiꝛ ad ĩpediẽdũ peccatũ futurꝝ ñ admit
titꝛ vilis pſona ad denũciandũ. l3 aliõ ſenſerit Hoſ. in ſũma
de accu. in fi. Scðo põt rñderi ꝙ ĩ ɔ̃rio ille deponebat vt te
ſtis hic v̇o veniebat vt denũciator. ſ3 prima ſolutio vꝛ p̃ſtan
tior. ¶ In gl. ĩ. v̇. de fama ibi inqſitoĩſ. dic ꝙ illud capl'3 ſolũ
ꝓbat ꝙ dicta paucorꝝ nõ ĩfamãt. ſ3 fama hñ põt ꝓbari etiã
ꝑ duos teſtes vt nõ. gl. ij. q. i. in. §. qñ. ⁊. iiij. q. iij. §. itẽ ſepe.
⁊ in. l. iij. ff. de teſti. ⁊ nõ ꝑ bar. ĩ. l. de minore. §. tormẽta. ff.
de queſt. ¶ Vltio oppo. ɔ̃ tex. de ɔ̃rietate. nã in principio re
pellit iuramẽta ɔſanguineorꝝ fama in ɔ̃riũ ꝓbata: ſ3 in v̇. vꝛ
ɔ̃ dicit oppoſitũ. Solutiones ſunt multe ſed due ſũt princi
paliores. prĩa ꝙ in principio ponitꝛ regula poſtea v̇o hoc re
linqt arbitrio diſcreti iudicis nã ſm tps ⁊ qualitatẽ facti ⁊ ꝑ
ſonarꝝ admittet vel repellet ꝓbationẽ in ɔ̃riũ. vel ſcðo p̃nci
piũ loqtur qñ ɔſanguinei volebãt deponere ſup ñ ɔſangui-
nitate. vel ɔ̃. intelligitꝛ qñ volebant deponere cõtra famam ⁊
hoc mihi placet. Abbas.

c **Conſultationi.** Mulieri que negat ſe in matrimonio cõſenſiſſe nõ credit̃ marito ꝓbãre ꝯtrariũ ſecus ſi ꝓbat ſe ꝯſenſiſſe ꝑ metũ q põt cadere in cõſtantẽ. ⁊ duos caſus determiat. ſcõa ibi ſane. ¶ Caſus lr̃alis. Conſuetudo eſt in qbuſdaꝫ locis ꝙ ſpõſus ⁊ ſponſa cũ debeãt benedici veniũt ad valuas eccl̃ie. i. hoſtia eccl̃ie. ſpõſa tũc dicit ꝙ nũquã cõſenſit in ſponſuꝫ mr̃imonialiter. ſed ſpõſus vult ꝓbare ꝯtrariũ. ſ. ꝙ in matrimoniũ illiꝰ cõſenſit. q̃rit̃ vtrũ ſpõſa ſit audiẽda. ⁊ dr̃ ꝙ nõ dꝫ audiri cũ illiꝰ ſimplex aſſertio ñ dꝫ legitimis teſtibꝰ ꝓualere. Scõo ponit̃ alius caſus. Quidã deſpõſant aliquas in vxores ſpõſe bñdictõe recepta ſtatim ante carnalẽ copulã aufugiũt a ſpõſis dicẽtes ſe in illos nullatenus ꝯſenſiſſe ſꝫ ꝯpulſe ꝑ metũ ꝓferebãt verba ꝯſenſus ſed diſſentiebãt aĩo. querit̃ vtrũ iſte due ſpõſe ſunt audiẽde Rñr ꝙ ſic ⁊ ſi talis metus ꝓbatus fuerit q poſſit cadere in ꝯſtantẽ a ſpõſis merito ſunt ſeꝑande. Ber. ¶ Nõ ꝑ ꝙ ſpõſus ⁊ ſponſa añ ꝯſũmationẽ mr̃ionij bñdicunt̃ añ valuas i. fores eccl̃e alicubi tñ benedicũt̃ añ altare pallio ſuppoſito de quo in. c. vir aũt de ſcõis nup. hec ſũt tñ de ſolẽnitate ⁊ ñ de ſubã mr̃ionij. vt in. c. i. ſ̃. e. ⁊ vide qḋ le. ⁊ nõ. i. c. alr̃. xxx q. v. ¶ Scõo nõ ꝙ teſtes ꝓducti ab vna partiũ ẽt ſi ſint extranei ꝑferunt̃ ſimplici aſſertioni alteriꝰ ẽt ſuꝑ ꝯtctu mr̃ionij valet ergo mr̃ioniũ qḋ ꝓbari põt corã duobus teſtibꝰ duntaxat ꝯtctũ. nã lr̃a hic admittit ſimpliciter teſtes idoneos ergo duo ſufficiũt. iiij. q. iij. vbi numerꝰ. ⁊ i regula pluralis locutio de re. iur. li. vj. ¶ Tertio nõ ⁊ tene mẽti ſi. c. ꝙ nõ oĩs metꝰ excuſat ẽt mulierẽ: ſed oꝫ ꝙ fuerit talis q potuit cadere in ꝯſtantẽ ⁊ dic incõſtantẽ. ſ. mulierẽ nõ ãt i ꝯſtantẽ viruꝫ qꝛ minoꝛ metꝰ excuſat mulierẽ q̃ꝫ viꝝ vt dicit gl. nõbilis. ſ̃. eo. c. cũ locũ. ¶ Sed q̃ro ꝓ declaratõe p̃rie ꝑtis qd ſi maritus nõ põt ꝓbare mr̃ioniũ ꝑ teſtes. dicit hoſti. ꝙ nõ p̃ſumit̃ mr̃ioniũ ẽt ꝓbata cohabitatõe ſed potiꝰ ſtuprũ vt in. c. alr̃ p̃all. niſi lõgo tꝑe puta p. xl. annos tenuiſſet eã in lecto ⁊ mẽſa vt vxorẽ ad h. l. in. libere. ff. de ritu nup. q̃ ad hunc caſuꝫ dꝫ reſtringi. ⁊ facit qḋ le. ⁊ nõ. in. c. illud de p̃ſump. vbi plene de hoc. ⁊ nõbis bñ h dictũ ꝙ ꝑ poſſeſſionẽ ſaltẽ lõgiſſimã ꝓbat̃ ꝓprietas mr̃ionij ſecus eſt regl̃r in ꝓphanis niſi ꝓbaret̃ p̃ſcriptio vt plene nõ. in. d. c. illud. ¶ In gl. i. i ſi. ſed ſm iſtũ intellectũ primꝰ caſus hꝰ. c. nõ eſſet diuerſus a ſequẽti iõ dic meliꝰ ꝙ poterit idirecte ꝓbare nõ ꝯſenſuꝫ puta ꝓbãdo abſẽtiã a loco tꝑe ꝯtcꝰ. vt in. c. ex tenoꝛe de teſti. ⁊ dic vt ibi. Vel ꝓbando ꝙ tꝑe ꝯtctus erat minoꝛ ſeptẽ annis ⁊ ſic nõ poterat ꝯſentire vt in. c. tue. ſ̃. eo. ¶ In gl. ij. nõ gl. iuncto tex. ꝙ lꝫ metꝰ annullet ipſo facto mr̃ioniũ tñ per copulã ſubſequentẽ ꝯualeſcit. ſ. vt ex nũc ⁊ dicit Vinc. hoc verum niſi probet ſe vi fuiſſe cognitam quod nota. ſed dubito quid in vi conditionali. Nam dictum Vincentij poteſt intelligi in vi preciſa. vt puta qꝛ fuit detẽta ⁊ oppreſſa. naꝫ potius dr̃ quis tũc pati q̃ꝫ agere vt in. c. ſacris. ſ̃. qḋ me. cã. ſꝫ in vi ꝯditiõali qs agere dicit̃ puta metu mortis ꝯſenſi ⁊ credo ꝙ nõ ſit mr̃imoniuꝫ qꝛ metus ẽt ꝯditionalis excludit libertateꝫ ꝯſenſus vt in. c. cũ locũ. ſ̃. e. ⁊ h puto veriſſimum lꝫ Hoſt. in alijs terminis aliud videatur ſentire. j. e. is qui.

g **Gemma.** In matrimonijs ⁊ ſponſalibꝰ dꝫ eẽ libertas vñ in eis ꝓmiſſio pene nõ obligat. duo facit. In p̃ª ponit mulieris querelã. In ⁊ª dat iudicem ibi cũ itaq̃ꝫ. ¶ Caſus litteralis. Teberga filia gẽme dũ eſſꝫ ĩfra ſeptimũ annũ ꝯſtituta ꝯtrit ſpõſalia cũ petro filio b. de alſerio preſentibus ipã gẽma ⁊. b. p̃dicto. ⁊ pena fuit appoſita a parentibus vt ꝑs q̃ ꝯtrauẽiret penaꝫ alteri ꝑti ꝑſolueret. poſtmodũ dicta. t. ꝯtraxit matrimoniũ cũ alio. c. nomine. vñ hac occaſione dictus. b. a p̃dicta gẽma penã i ſtipulatiõe appoſitã niti extoꝛquere. vñ ꝯqueſta ẽ do. pape. dicit papa cũ matrimonia libera debeant eẽ ⁊ ideo ſtipulatio pene in mr̃imonio vel ſponſalibus appoſita merito ſit iꝓbãda. Mandat papa quatenus ſi ẽ ita. iudex dictũ b. ꝑ excõicationẽ ꝯpellat vt a petitione dicte pene deſiſtat. Ber. ¶ Nõ ꝑ ꝙ timoꝛ ẽt pecunie ſoluende ĩpedit libertatẽ ꝯſenſus puto tñ ꝙ ſi dñs tꝑalis incurret metũ amiſſionis alicuius rei niſi ꝯtrahat̃ mr̃imoniũ ꝙ ꝑ h matrimoniũ ꝯtctũ nõ eẽt nullum: qꝛ iure nõ cauet̃ ꝙ metꝰ ꝑditionis alicuiꝰ rei cadat i ꝯſtantẽ viꝝ niſi foꝛte eſſet ꝑditio oĩuꝫ bonoꝝ vel maioꝛis ꝑtis vt i. c. abbas qḋ me. cã. facit qḋ le. ⁊ nõ. in. c. freq̃ues ꝺ reſti. ſpo. li. vj. ⁊ ad iſtũ tex. dic ꝙ papa ĩꝓbat oẽꝫ ſtipulationẽ penalẽ qꝛ poſſet in aliquo auferre plenitudinẽ libertatis nõ tñ ſequit̃ ꝙ ꝑꝑ talẽ metũ mr̃imoniũ ſit nullũ vt ꝓbat̃ in. c. ꝓxi. ſ̃. e. ⁊. c. veniẽs. ¶ Scõo nõ ſꝫ vnuꝫ intellectũ ꝙ nedũ inter ipſos ꝯtrhentes nõ valet ſtipulatio penalis ſꝫ ẽt inter parentes ipſoꝝ ꝯtrhentiuꝫ qḋ clarius ꝓbat̃ in. l. ticia. ff. de ver. ob. de quo. j. ¶ Item nõ ꝙ libertas requirit̃ in mr̃imonio nõ ſolũ tꝑe ꝓmiſſionis de ꝯtrhendo ſꝫ ẽt tꝑe ꝯtctus. nã h principiũ fuit volũtariũ. ¶ Ex quo põt h colligi ar. ꝙ ex ſpõſalibus nõ iuratis nõ dꝫ qs p̃ciſe ꝯpelli ad ꝯtrhenduꝫ mr̃imoniũ de quo vide qḋ dixi in. c. requiſiuit. ſ̃. eo. ¶ Vltimo nõ ⁊ tene menti ꝙ eccleſiaſticus iudex põt adiri nedũ vbi ꝯtendit̃ de ſubſtãtia vĩculi mr̃imonialis ſed ẽt vbi agit̃ de ꝯſecutiuis ad ipm̃ mr̃imoniũ vt pꝫ h vbi papa fuit aditus ꝯtra laicos ſuꝑ extoꝛſione pene. ⁊ ideꝫ cauet̃ ſi agit̃ de dote de quo i. c. de prudẽtia. j. de dote poſt diuoꝛ. reſti. ¶ In glo. i. ibi ſi poſt ſeptẽniuꝫ. pondera glo. nã apte ſentit relata ad tex. ꝙ ꝓximus ſeptẽnio ſeu ꝯſtitutꝰ i ſeptennio ex quo nondum ꝯpleuit ſeptẽniũ ẽ ĩhabilis ad ꝯtrhẽdũ ſpõſalia ẽt de futuro cuius ꝯtrariuꝫ tenuit gl. ſ̃. e. i. c. ſpõſam. Sꝫ iſta glo. plus mihi plꝫ vt tetigi. ſ̃. c. iuuenis ⁊ iõ h Hoſ. tenuit dicẽs ꝙ tria ĩpediebant hic pene ꝯmiſſionẽ. p̃ libertas matrimõij. 2° qꝛ nõ tenuit p̃ncipale. ſ. ſponſalia. 3° ĩfantilis etas. nã infans nõ põt obligari de quo in. l. i. ff. de noua. papa tñ h ſe fundat ſuꝑ libertate mr̃ionij dũtaxat. nã ñ ꝯtẽdebat̃ h ꝺ defectu etatis ⁊ foꝛte pena fuit h appoſita inter parentes eoꝝ nam h extoꝛquebat̃ a matre vt innuit lr̃a. ¶ In gl. ſi. ibi ſed ſecus ẽ ſcõm leges. h glo. moꝛdet̃ ab Hoſti. qꝛ idẽ vr̃ ſm canones. ipſemet gloſatoꝛ nõuit in. c. accedẽs de ꝓcura. ⁊ i. c. ex ꝑte de ꝯuer. ꝯiuga. ſꝫ glo. põt ſaluari dupliciter ſꝫ Io. an. p̃° ꝙ glo. loq̃t allegãdo nõ decidẽdo. Scõo ⁊ melius ꝙ dꝫ intelligi aliud eẽ ſꝫ leges qꝛ leges ĩꝓbant penã ⁊ appꝛobãt interuentũ arraꝝ. ⁊ dixit de legibus qꝛ canones nõ faciũt hãc differẽtiã nõ tñ ſenſit aliud eẽ ſꝫ canones ſꝫ difficultas eſt in vidẽdo rõnem q̃re pro cõtrahẽdo mr̃imonio põt ĩteruenire arra ⁊ nõ pena cũ eadeꝫ videat̃ rõ i arra. nã ſi is qui tradidit arras retrocedit a ꝯtractu eas perdit ⁊ ſic patit̃ penã. Si vero is qui recepit vellet reſilere dꝫ eas reddẽ duplicatas ⁊ ẽt q̃druplicatas ſi h fuit ꝯuẽtuꝫ vt in. l. mulier. C. e. ⁊ ſic ſatis in effectũ ſoluit penaꝫ ſi hꝫ reddere q̃druplicatas. Io. an. poſt Hoſ. dicit ꝙ rõ diuerſitatis eſt qꝛ arre ſolẽt tradi in ꝑua q̃ꝫtitate pena vo i magna. Itẽ arre tradunt̃ de p̃nti ſꝫ pene ꝓmittunt̃ in futurum ſꝫ qs facilioꝛ eſt ad ꝓmittẽduꝫ q̃ꝫ ad exburſandũ. Hoſti. reddebat aliã rõeꝫ vꝫ ꝙ in traditõe rei ſue qſq̃ꝫ põt appõere pactũ qḋ vult. l. in traditionibꝰ. ff. de pactiſ. Añ arre tradunt̃ ſꝫ pena ꝓmittit̃. Itẽ ſi recipiens ꝯtrhit mr̃ioniũ lucrat̃ arras ⁊ ſic lex p̃ſumit ꝙ ꝑꝑ lucrũ iduceret̃ ad ꝯtrhendũ mr̃imoniũ ſpõte ſꝫ metu pene violẽtat̃ qſ ad ꝯtctũ. Aduerte qꝛ hec rõ nõ cõcludit vt dicit Io. an. ⁊ bñ nã recipiens timoꝛe ne habeat eas reddere duplicatas vel quadruplicatas iducit̃ ꝯtra aĩuꝫ ſuũ ad ꝯtrhẽdũ mr̃ioniũ. Itẽ põdera qꝛ Hoſt. ſenſit ꝙ recipiẽs arras eas ſibi lucrifac̃ ſecuto mr̃iõio ſꝫ ipẽmꝫ ſentit oppoſitũ i ſũma. e. ti. §. i. ⁊ hãc ꝯtrariã ſniaꝫ tꝫ Fe. poſt Io. pagliaꝝ cõſilio. clxiiij. nã dictũ Hoſt. hic nullibi ꝓbat̃ ⁊ videt̃ ibi appꝛobare rõneꝫ diuerſitatis ſupius alſ. ⁊ h bñ nõbis. ¶ Et vt hẽat̃ plene mã hꝰ. c. qꝛ eſt quotidiana concluſiue examĩabo q̃tuoꝛ que poſſunt ꝯtingere in mã. p̃ nunqd idiſtincte poſſit ĩteruenire arraꝝ traditio. ſcõo nũqd pena idiſtincte ſit repꝛobata. tertio nũqd poſſit ĩteruenire pignus vt ſic matrimonio nõ ſecuto recipiẽs lucret̃ pignꝰ. q̃rto nũqd ſaltẽ intereẽ poſſit peti a retrocedẽte. ¶ Circa primũ ⁊ ſcõꝫ dicit Io. an. hic ꝯſiderãdaꝫ q̃litatẽ ꝑſonaꝝ ⁊ q̃ꝫtitatẽ arraꝝ ſeu pene. Si. n. ĩter viles ꝑſonas ĩteruẽiret traditio magnaꝝ arrarũ nõ valeret qꝛ ẽ eadẽ rõ q̃ in appoſitõe pene. nã ſepe tradit̃ ꝓ arris q̃ꝫtitas mille floꝛ. ⁊ ſi inter ma-

gnas ꝑſonas interueniat modica pena valeret qꝛ ē eadē rō q̄
in arris nā ſolutio modice pene nō hʒ itimidare magnū vi-
rum. ⁊ hāc opi. vr̄ ſentire ⁊ tenere Ci. in. d. l. mulier. ſʒ bar.
in. d. l. ticia videt̄ oīo reprobare appoſitōʒ pene q̄ʒtūcūqʒ
i modica q̄ʒtitate ſit appoſita qꝛ lex idiſtincte ꝓhibet ſtipu
lationē penalē. vt in. d. l. fi. in fi. C. e. ⁊ in. l. ticia. ⁊ hoc reſpe-
ctu arraꝝ videt̄ velle ꝙ indiſtincte admittant̄ dūmō nō ex
cedāt q̄ʒtitatē dotis vel donatōis ꝑꝑ nuptias. ⁊ vbi iſta nō-
iteruenirēt nō debēt excedere penā legalē de q̄ in. l. iubemꝰ
C. de repu. nam ſi diſſoluenti matrimonium lex non appo-
nit penam ita grauem vt in. l. conſenſu. ⁊ in. dcā. l. iubemus
ergo fortius idē dicendū in recedēte a ſponſalibꝰ ⁊ ſic dicit
poſſe limitari dictā. l. fi. C. e. Itē ad h̄ vt valeat effectꝰ arra-
rū eſt opꝰ ꝙ vere iteruēniat ita ꝙ q̄ʒtitas ſit numerata ⁊ tra
dita pti. ſecus vbi parſ ↄfitet̄ tm̄ ſe recepiſſe vt cōiter hodie
fit ⁊ cōſtaret ↄ̄riū. ⁊ idē voluit Fe. cōſi. clxiiij. ⁊ vide ad māʒ
in ↄſi. clxxxix. ⁊ hec opīo multū mihi plʒ qꝛ vbi arra iterue
nit eſt q̄ſi eadē rō q̄ in appoſitione pene. qꝛ de facili qs cōfi-
teret̄ ſe recepiſſe arraʒ in magna q̄ʒtitate. imo plus dicit ibi
Bar. ꝙ ſi vtraqʒ pars ↄfitet̄ recepiſſe ab altera nō valēt al
tera ēt ſi vere iteruēiſſet ſolutio qꝛ ſi ſolui tibi mille ⁊ recepi
a te alia mille non videoꝛ ſoluiſſe ar. l. q ſic ſoluit. ff. de ſolu.
multi tm̄ tenēt ↄ̄ hoc vltimū. d quo ꝑ bal. in. d. l. fi. ⁊ vide va
ria ↄſilia in hoc ↄ̄ bar. ſʒ nolui tūc ↄſulere ↄ̄ qꝛ tūc credidi ⁊
credo ſuā eē verioꝛē opi. nā vt dixi rō legis fuit qꝛ facilꝰ qs
ꝓmittit q̄ʒ exburſet. vt dixi. ſed ex quo tandūdē recepit ab
alia pte nō videt̄ exburſare ⁊ maxie h̄ ꝓcedit hodiernis tē-
poribus in q̄bus ↄ̄hentes ↄfitent̄ recepiſſe alter ab altero
magnā q̄ʒtitatē arraꝝ que i veritate nūq̄ʒ fuerūt numerate
ſed ē nuda ⁊ ſimplex ↄfeſſio. ⁊ Bar. in tm̄ inheret huic opi
niōi ꝙ ſubnectit fūdū nō poſſe dari loco arraꝝ ēt ſi tradenſ
cōſtituat ſe noīe alterius poſſidere qd̄ ſatis plʒ. qꝛ. l. fi. loq
tur de arris traditis in q̄ʒtitate ⁊ ānullat aliā penā. ḡ extra
illū caſuʒ nō debemꝰ arras approbare. ⁊ cū pmiſſa ſnīa bar.
videt̄ h̄ trāſire do. an. reſpectu arraꝝ. multū mihi plʒ opi.
Io. an. vt conſideret̄ qualitas ⁊ quātitas ꝑſonaꝝ maxie re
ſpectu recipiētis q h̄ēret reddere duplicatas vel q̄druplica
tas. moueoꝛ qꝛ ꝑ rōneʒ nāleʒ legis debemꝰ recedere a ver-
bis legis ⁊ ſuare ſnīaʒ vt nō. i. l. nō dubiū. C. d legi. ⁊ i regu
la fi. de re. iu. li. vj. ſʒ appoſitio pene i quacūqʒ ꝑua q̄ʒtitate
nō tenebit qꝛ odia nō debēt extēdi vt i. l. qd̄ vo ↄ̄. ff. de legi.
⁊ in regula odia. i. vj. Venio ad 2m reſpectu pene. ſupra vi
diſti qd ſenſit io. an. ⁊ qd bar. ſʒ āpliādo mām colligēdo di
cta doc. h̄ ⁊ in. d. l. ticia. dic ꝙ aut appon̄t pena inter ipſos
ↄtrahentes ⁊ indiſtincte nō valʒ ſʒ opinionē cōioreʒ. Aut
inter parentes ipſoꝝ cōtrahētiū ⁊ idē vt hic ſʒ vnū itellec-
tuʒ ⁊ in. d. l. ticia. Aut inter alios ⁊ tūc aut iſti ſūt ita ↄiuncti
cū ↄ̄hentibus ꝙ veriſilr iſti inducerēt ad ↄ̄ctū ne ↄiuncti vł
amici ſoluāt penā. ⁊ id qd̄. ē. ar. i. l. heres meus in fi. ff. d cō
di. ⁊ demō. aut nō ſūt ita cōiuncti ⁊ cōiter tenet̄ ꝙ inter eos
valet appoſitio pene qd̄ ꝓcedit ēt ſi extraneus ꝓmiſerit no-
mine mulieris ſub certa pena. lʒ hoſti. h̄ cāu teneat ↄ̄riū ſed
cōiter indiſtincte tenet̄ pmū. Ad vnū tm̄ ſingulariter aduer
te ꝙ ſi extraneꝰ ꝓmittit ſub pena ꝙ ticia mł̄er ↄ̄het m̄rimo
niū cū ſimpronio ſi fac̄ q̄ʒtū i eo ē nō icurrit penā qꝛ difficul
tas ex quo factū ē i obligatōe ipedit cōmiſſiōʒ pene vt ē tex.
nō. i. l. ſi vehēda i fi. ff. ad. l. rhodi. d iac. ⁊ i. l. ij. ff. ſi qſ cau. ⁊
hāc opi. in terminis nr̄is tenuit Io. paglia. de ſenis vt refert
Fed. in loco palle. ꝓ h̄ qꝛ ſicut ꝓmittens ꝑ iuramētū euitat
ꝑiuriū ſi facit q̄ʒtū i eo ē vt nōt. glo. i. c. ex litteris el. ij. ⁊ c. ſi
cut. ē. e. ḡ eodē mō dʒ euitare pene cōmiſſionē. ꝑ quo facit
c. ſignificāte d pig. ⁊ hāc ēt opi. tenuit h̄ dn̄s an. ⁊ ad h̄ ēt ad
duco auctoritatē bar. in ſilibꝰ terminis in. l. cōtinuꝰ. §. illud
ff. de ver. ob. Et nō h̄. nā cōiter accidit ꝙ qs ꝓmittit ꝓ filio
vxore ſeu amico ꝙ ratificabit certū ↄ̄ctuʒ ſub pena ꝙ ſi iſte
ꝓmiſſoꝛ facit q̄ʒtū i eo ē euitat penā. hec ꝓcedūt vbi pēa cō
ſiſtit i ꝑdēdo ſeu in diminuēdo patrimoniū ſuum. ſʒ q̄ſi cōſi
ſtit in lucro ꝑdendo puta dono vel lego tibi. c. ſi ↄ̄xeris ma
trimoniū cū ſempronio nūqd valeat. ē dicēdū ꝙ iter extra-
neos valet ſeu alios a ↄ̄hentibus. vt ꝑ bar. in. l. ticia in. §. ſi

cio. ff. de ver. ob. Si iter ipſos ↄ̄hentes nō valet. vn̄ ſi dico
ꝓmitto tibi cētū ſi mecū ↄ̄xeris nō valebit matrimoniuʒ. vt
ꝓbat̄ in. l. ſi ita ſtipulatꝰ in. §. ſi tibi nupſero. ⁊ ibi ꝑ bar. ff.
de ver. ob. rō qꝛ intuitu libidinis videt̄ illā inducere ad ma
trimoniū q̄ rō ceſſat inter alios a ↄ̄hentibus. hoc tm̄ dictum
limita ſingulariter niſi is cui facta eſſet ꝓmiſſio foret nobili
oꝛ qꝛ tūc videt̄ donare potius aīo cōpenſandi rōne nobili-
tatis. ꝓ hoc ꝙ nōt bar. in. l. i. C. de dona. āte nuptias ⁊ i. l.
ſi volūtate. C. de do. ꝓmiſ. i. l. ſi diuoꝛtiuʒ. ff. de verbo. ob.
¶ Venio ad terciū nūqd pignus poſſit interuenire ꝓ ſecu
ritate matrimōij ↄ̄hendi. ⁊ i h̄ varie repiuntur opi. Inn. h̄
tenuit ꝙ ſic qꝛ loco arraꝝ pōt pignus tradi allegat. l. i. C. d
remiſſ. pig. q̄ nil facit ſʒ forte errore ſcriptoris. l. iſta fuit al-
legata ſʒ bene facit. l. i. C. ſi rectō. ꝓ. quā forte allegat Inn.
⁊ eā adducit ſpec. eo. ti. §. i. vbi ſequit̄ illā opinionē. mouet̄
qꝛ ꝑ pignꝰ qs nō ſe obligat ſicut ꝑ penā. nā tradit̄ ſicut ar-
ra ⁊ cōſuluit̄ pti ꝑ retētionē nec ē neceſſe mouere actionē. ⁊
q̄ʒq̄ʒ Io. an. dicat Hoſti. tenuiſſe ↄ̄riū tm̄ i ſūma. e. ti. §. i. te
net hāc opinionē vt ꝑdat̄ pignꝰ ſi matrimoniū poterat ſeq
de iure ⁊ deficit ꝑ tradente ſecus ſi nō poterat ſeq ar. in. c. ⁊
ſi neceſſe de dote pꝰ diuoꝛ. reſti. Io. an. dicit diſtinguēduʒ
ſm̄ qualitatē ꝑſonaꝝ ⁊ quātitatē pignoꝝ ꝓut. ē. dixi i arriſ
ſʒ eū ⁊ ꝙ poſſit iteruenire pignus ſeq̄t Fed. cōſi. cxlix. gl.
i. l. ticia. pal. diſtiguit vtꝝ pignꝰ det̄ pro pena ⁊ nō teneat an
ꝓ arris ⁊ tenet. alij aliter. Bart. ibi dicit ꝙ pōt interueni-
re dūmō pignus cōſiſtat i quātitate ⁊ realiter tradat̄ q̄ opi-
nio non plʒ h̄ do. an. q videt̄ in effectu ↄcludere ꝙ niſi pro
intereſſe pſtādo nō pōt pignus iteruenire qꝛ cū ſumus extra
caſum. l. fi. C. eo. nō valet promiſſio alicuius pene nā illa. l.
ſolū ꝑmittit arras. Itē pignꝰ nō poſſʒ duplicari ex alia pte
⁊ ſic ↄ̄ctus nō eēt equalis ex vtraqʒ pte prout illa. l. fi. req-
rit. ⁊ h̄ opinio ſatis mihi plʒ in fauoꝛē libertatis matrimonij
nec ob. l. i. C. ſi rectoꝛ ꝓuin. qꝛ ibi ↄ̄ctus arraꝝ appellat̄ pi
gnꝰ nō āt diſponit vtrū pignꝰ poſſit iteruenire ꝓ h̄ facit qd̄
nō. gl. i. l. ſi ſtipuler. ff. de vb. obli. q̄ dicit ꝙ oīs ſtipulatio i
talibꝰ eſt reprobata. ¶ Nūc deſcendēduʒ ē ad vltimū nun
qd poſſit ſaltē peti iterēē ſi ſpōſalia fuerūt ↄ̄cta ꝑ ſtipſonē. ⁊
quo ad ius canonicū nō refert vtrū iteruenerit ſtipſo vł nu-
dū pactū vt in. c. i. de pac. in quo ēt doc. ſūt varij. nā gl. i. d. l
ticia dicit ꝙ ſic. aliud ſenſit in. d. l. ſi ſtipuler. ⁊ ibi Di. tenuit
ꝙ interēē ↄſiſtēs in dāno emergēti pōt peti ſecꝰ reſpectu lu
cri ceſſantiſ. qꝛ primū nō pōt dici pena nec ſpēs pene nec ēt
lucrū. ſed reſartio dāni. Ia. de are. Ci. ⁊ cōiter doc. i. l. i. C.
de ſpō. ⁊ in. d. l. ticia. ⁊ h̄ tenēt indiſtincte ꝙ nō poſſit peti ni
ſi doloſe ps ſe habuerit. nā tūc altera ps poterit petere iter
eſſe actiōe de dolo nō āt p̄ncipaliter ꝑꝑ ſtipulationeʒ qꝛ ex
ↄceſſiōe iuris pōt ps recedere a ſpōſalibꝰ vt. l. i. C. e. Iteʒ
ne aliquo mō itimidet̄ m̄rimoniū ꝑꝑ ſolutionē interēē. ⁊ h̄
opinio ſatis plʒ tū in fauoꝛem m̄rimonij. tū qꝛ ſumus extra
caſuʒ illius legis fi. ⁊ vide Hoſti. in ſumma eo. ti. §. i. vbi ſe
quitur premiſſam opinionem.

IS qui. Spōſalia d futuro trāſeūt i m̄rimo
niuʒ ꝑ carnalē copulā ſubſecutā. ſʒ
nō ꝑ nixū carnalis copule tm̄. h̄ dicit cū. c. ſi. j. e.
pꝰ ponit thema ex qua tacite elicit̄ qd̄. 2o illā ſoluit ⁊ rōneʒ
ſubmittit ibi ad p̄mā. ¶ Caſus lr̄alis. Quidā iuuenis de-
dit fidē mulieri ꝙ eā duceret i vxoꝛē ⁊ eā poſtmodū carnali
ter cognouit. poſtea i facie eccłie cū alia m̄rioniū ↄ̄xit. Que
rit̄ quā iſtaꝝ debeat h̄ēre. dr̄ ꝙ ad p̄mā redire tenet̄. qꝛ lʒ
p̄ſumptū primū m̄rimoniū videat̄ tm̄ ↄtra talē p̄ſumptionē
ꝓbatio icōtrariū nō ē admittēda vnde ſeq̄t ꝙ m̄rimonium
poſtea de facto ↄ̄ctū nullū fuit. Ber. ¶ Nō p̄ ꝙ p̄ſūptio iu
ris ⁊ de iure opat̄ tm̄ quātuʒ veritas in foro iudiciali. nā vi-
des h̄ ꝙ ↄcurrētibꝰ m̄rimonio vero ⁊ p̄ſumpto ſtatur po-
ri lʒ illud ſit p̄ſumptū ⁊ ſcōm ſit veꝝ. qd̄ ḡ diſponit̄ i cāu ve
ro h̄ēt locum i facto p̄ſumpto ꝓ h̄ qd̄ nō. i. l. ſi poſſeſſoꝛ. ff.
de religio. ⁊ ſūp. fune. ¶ Scdō nōt qd̄ q̄nq̄ʒ ↄtra p̄ſumptio
nem iuris nō admittit̄ ꝓbatio in ↄtrariū qd̄ q̄ſi ſit infra dicā
cū glo. ¶ Sʒ qꝛ h̄ dr̄ ꝙ ſecūdū m̄rimoniuʒ ↄ̄ctum poſt pri-
mū p̄ſumptū ē de iure nullū nūqd h̄ ſit veꝝ ēt reſpectu fori

pniã'. Circa qḋ ꝯſidera ꝙ aut vir cognouit ſpõſam de futuro affectu maritali ita ꝙ tãq̃ʒ vxorẽ cognouit ⁊ tũc nõ ẽ dubiũ ꝙ ſcḋm ſit nullũ cũ primũ in veritate teneat ex cõſenſu tacite pſtito ĩ copula. Aut cognouit ſponſaʒ nõ affectu vxorio nec hñs aĩum ꝯſentiendi in eã tãq̃ʒ ĩ vxorẽ ⁊ tũc quo ad foꝝ iudicialẽ ſcḋm iudicaꝛ nullũ ⁊ primũ erit validũ vñ tũc filij erũt legitimi ⁊ ꝓ hoc iſte tex. quo ad deũ vo tʒ Vinc. ꝙ ſcḋm matrimoniuʒ teneat ⁊ nõ primũ vñ poti⁹ debeat pati excõicationẽ q̃ʒ adherere priẽ ſpõſe cũ ſponſalia illa ſint ſoluta ꝑ ſeq̃ns matrimoniũ. ⁊ idẽ tenuit hoſti. prĩo ſed poſtea videꝛ mutaſſe opinionẽ dicẽs ꝙ in vtroq̃ʒ foro parendum ẽ pape q potuit ſtatuere qcq̃d voluit in matrimonio nõ cõſumato vt nõ. in. c. ex publico de ꝯuerſ. ꝯiuga. ſʒ ꝑcedentẽ opinionem approbat do. an. ⁊ illa vꝛ mihi veriſſima. nã papa nõ pt ſupplere ꝯſenſuʒ quo mr̃imoniũ ꝯhiꝛ. facit. c. lr̃as in fi. de reſti. ſpo. Item tex. h nõ annullat ſcḋm mr̃imoniũ diſpoſitiue ſʒ loq̄ꝛ illatiue. ſ. ſi primũ ẽ pſumptũ de iure g̊ ſequiꝛ ꝙ ſcḋm ẽ nullũ ita ꝙ illatio nullitatis ẽ fũdata ſup preſumptione. ſʒ ſi pſumptio ẽ falſa g̊ qcq̃d ſeq̄ꝛ corruit vt ĩ regula acceſſoriũ de reg. iu. li. vj. ¶ Scḋo q̄riꝛ nũq̃d aliqua ꝓbatõ poſſet admitti ꝯ illã pſũptionẽ. vꝛ pmo ꝙ ſic ꝑ illo qḋ nõ. Li. ⁊ cõiter legiſte ĩ auc. ſʒ iã neceſſe. C. ď dõa. añ nup. vbi poniꝛ dictũ nõbile ꝙ ꝯ pſumptõʒ iuris ⁊ de iure admittitur ꝓbatio in ꝯriũ ꝑ ꝯfeſſionẽ ptis ⁊ idẽ vult gl. ordi. ĩ corpore. vñ ſumiꝛ illa auc. vʒ in auc. de equali. do. in. §. i. ſentit Inn. in. c. qꝛ plerıq̃ʒ de imu. ecc. vbi ponit dictũ ſingulare dicẽs ꝙ lʒ ſnĩa tranſiuerit ĩ rẽ iudicatã. tñ ſi ps ꝓ qua lata ẽ ſnĩa fateꝛ eã iniuſtã dʒ illa ſnĩa retractari qḋ ſingulꝛ nõbis. Sed aduerte. nã illud cõe dictũ ꝑcedit qñ ius preſumit ĩ fauorẽ alteri⁹. tũc. n. ille ꝯfitendo ꝯriũ tollit pſũptõʒ iuris. ſʒ in caſu nr̃o nõ agiꝛ de fauore ꝯhentiũ ſʒ mr̃ionij vñ ꝯiuges ꝯfitẽdo nõ pñt piudicare mr̃ionio. vt in. c. ſup eo. de eo qui cogno. cõſan. vxo. ſue. ⁊ ſic in caſu illius. c. nõ ſtareꝛ ſoli cõfeſſioni vtriuſq̃ʒ ẽt ſi dicerẽt ꝙ cognouerũt ſe nõ affectu maritali. ſecus ſi vellẽt ꝓbare indirecte nõ ꝯ pſumptõʒ iuris: vtputa, ꝓbãdo ꝙ ꝑ prius renũciauerũt ſponſalibus vel qꝛ mulier nõ poterat ẽẽ vxor qꝛ cõſanguinea vel q̃d ſıle. naʒ ꝯ preſũptõʒ iuris ⁊ de iure admittiꝛ ꝓbatio in ꝯriũ indirecte vt eſt gl. nõbilis in cle. vnica de ꝓba. qḋ nõbis. ¶ In gl. ij. ibi preſumit. ſ. mulierẽ dotẽ ſtipulatã. aduerte iſta gl. proſeq̄tur quatuor ſpẽs pſũptõis ⁊ cõfundit fictõʒ cũ pſumptione. nã duo exẽpla priora poſita in gl. loquũꝛ de fictiõe. Itẽ nõ recte ponit pſũptõʒ hõis. ſed ꝓſequiꝛ nõ quatenus hõ preſumit ſed q̃tenus de hõie preſumiꝛ. ⁊ ſic ẽt dicendũ ẽ in preſumptõe facti. nã factũ nõ preſumiꝛ ſed ex facto pſumiꝛ ⁊ idẽ in preſumptõe nãe ⁊ forte ob hoc gl. nõbilis in. c. ferrum. l. di. paruipẽdit diſtinctõʒ huius gl. vñ ego concluderem ꝙ quedã eſt fictio. quedã eſt pſũptio. Fictio eſt qũ ius certũ de aliquo facto fingit ſtatuẽdo oppoſitũ. exẽplum cũ fingit vxorẽ ſtipulatã dotẽ reddi ſibi. lʒ ſit certũ ꝙ nõ fuerit ſtipulatã ſed in fauorẽ mulieris h fingit. ¶ Preſumptio vo eſt ſup dubio ⁊ veriſſi vt in caſu h⁹. c. ꝓ hoc qḋ nõ. gl. ĩ. l vnica. §. accedit. C. de rei vxo. ac. vbi gl. ita diſtinguit ⁊ hñ Preſumptio vo ſubdiuidiꝛ. nã quedã eſt preſũptio iuris. quedã hõis. pſumptio iuris eſt duplex q̃dã ſimplex. vt cuʒ ius in aliquo facto dubio preſumit. ſed nõ figit in tñ pedes ꝙ ſtatuat ſup facto preſũpto ſicut ſup vero. ⁊ ꝯ talem preſũptionẽ admitteꝛ ꝓbatio in ꝯrium vt probaꝛ in. c. continebatur. j. ti. ꝓxi. ⁊ probaꝛ in. c. ꝑpoſuiſti de proba. quedã ẽ pſumptio nõ ſimplex vt qꝛ ius vltra preſũptionẽ procedit ad ſtatuendũ ac ſi ex facto preſumpto vere ſibi cõſtaret ⁊ cõtra illã pſumptiõʒ nõ admittiꝛ probatio in ꝯriũ ⁊ de hoc ẽ tex. hic ⁊ in. cle. litteris de proba. ⁊ illã appellamus preſumptionẽ iuris ⁊ de iure. vñ ſcias ꝙ iſta vltĩa ſunt vocabula magiſtralia ⁊ nõ iuris. vnde ꝯ oẽʒ preſumptioneʒ iuris admittiꝛ ꝓbatio in ꝯriũ niſi ius ſtatuat ſup illa pſũptione. vt dicit gl. notãda in dicto. c. ferꝝ. ⁊ appellaꝛ pſumptio iuris. qꝛ a iure originẽ habuit. appellaꝛ de iure qꝛ ius in tñ figit pedes ꝙ ſtatuit ſup ea ⁊ nõ admittit ꝓbantẽ ꝯriũ. ſed hʒ illud ac ſi eẽt de mero iure. pſumptio hõis eſt cũ iudex preſumit ĩ caſib⁹

ſpecifice nõ pſumptis a iure. nã ius dat facultatẽ iudici pſumẽdi in tñ ꝙ ex ſola pſumptõe ſi eſt violenta põt ferre ſentiã. vt in. c. afferte de pſumptio. in. l. indicia. C. de rei vendi. ⁊ in. l. ſciãt cuncti. C. de ꝓba. canonizata. ij. q. viij. neq̃ʒ ſup his põt dari certa regula nã ſm ꝙ ĩdicia ſtringũt pſumptio facit gradũ ꝓbationis facit qḋ nõt Bar. in. l. admonẽdi. ff. de iureiu. ⁊ vide qḋ plene dixi de pſũ. in. c. q̃ʒto. hec vo preſumptio iuris ⁊ hõis cauſaꝛ qñq̃ʒ ex facto qḋ gl. appellauit pſumptionẽ facti. qñq̃ʒ ex nã. ĩ. ex cã nãli quã gl. appellauit preſũptionẽ nature. qñq̃ʒ ex geſtis ⁊ cõſuetudĩe hõis quã glo. appellauit pſumptionẽ hõis. ſed certe illa hñt ſe tanq̃ʒ mã ad preſumptionem hõis iuris ⁊ iudicis.

Si inter virum.

Spõſalia de pñti nõ ſoluũꝛ ꝑ ſeq̄ſ mr̃imõiuʒ ẽt carnali copl'a cõſumatũ. ſʒ ſpõſalia de futuro ẽt iurata ſoluũꝛ ꝑ ſeq̄ntia de pſenti. duo ſunt dicta ſm ibi verũ. ¶ Caſus litteralis. Si inter virũ ⁊ mulierẽ cõſenſus de pſenti interuenerit ſub hac forma verborũ. Ego accipio te in meũ ⁊ ego accipio te ĩ meã. vel ꝑ alia vba conſenſum exprimẽtia de pñti ſiue iuramẽtũ interuenerit ſiue nõ. nõ lʒ alteri poſtea ad alia vota trãſire qḋ ſi fecerit ẽt ſi carnalis copula fuerit ſubſecuta debẽt ſepari ⁊ primũ matrimoniũ ĩ ſua firmitate manere. Sed ſi inter eos verba interuenerint de futuro vtroq̃ʒ dicẽte alteri. ego accipiaʒ te ĩ meam ⁊ ego accipiã te ĩ meũ vel ſimilia vba ſi alter cũ alia poſtmodũ ꝑ verba ꝯxerit de pñti ñ dñt ſepari. ẽt ſi inter ipʒ ⁊ primã iuramentũ ĩteruenerit: ſʒ de fide mẽtita ei eſt pnĩa ĩiũgenda. Ber. ¶ Nõ p ꝙ ſponſalia ꝯhunꝛ dupl'r. qñq̃ʒ. ſ. ꝑ verba de futuro. ĩ. ꝑ verba exprimẽtia conſenſuʒ nõ de preſenti. ſed de futuro. ⁊ iſta recte ⁊ ꝓprie poſſunt dici ſponſalia qꝛ quis ſpõdet aut ꝓmittit ſe futuꝝ maritũ vel vxorẽ. q̃dam dicunꝛ ſponſalia de preſenti. ĩ. ſpõſalia ꝯcta per verba exprimẽtia cõſenſuʒ de pñti. ⁊ iſta ĩproprie appellanꝛ ſponſalia reſpectu vinculi matrimonialis. ſed pñt appellari ſpõſalia reſpectu executõnis matrimonij. qꝛ vterq̃ʒ ſpondet in futurũ reſpectu executionis ſed reſpectu vinculi ꝓmittit de pñti ⁊ ſic nõ qḋ ante carnalem copulã ⁊ traductionẽ ad domũ põt vxor appellari ſpõſa ⁊ ita in multis locis appellaꝛ: ⁊ hoc facit ad ſtatuta odioſa faciẽtia mentionẽ de vxore vt ñ cõprehendãt iſtã ſponſaʒ de pñti maxime ꝓpter cõeʒ vſuʒ loquẽdi de quo vide qḋ dixi ſuper eo ſup rubrica. ¶ Scḋo nõ ar. ſʒ Ioã. an. qḋ in ꝯctu matrimonij dʒ maſculus prĩo loqui ſeu interrogari. Ad idẽ. c. lʒ de ſpon. duo. fateꝛ tamẽ ꝙ alibi ſuatur ꝯrium vt padue. ſed nõ eſt vis qꝛ hoc nõ eſt de ſubſtãtia matrimonij ⁊ forte ob bonã cãm in aliquibus locis ſeruaꝛ. vt mulier primo ĩterrogeꝛ qꝛ cuʒ ſit variabilis cautius eſt prius ꝑſcrutari conſenſuʒ ſuũ ne vir primo ꝯſentiẽs remaneat cũ dedecore ea poſtmodũ nolente conſentire ¶ Nõ tertio ibi vel alia verba ⁊c. ꝙ in ꝯctu matrimonij nõ eſt ſtatuta certa forma verboꝝ. ſed ſatis eſt ꝙ per verba exprimaꝛ ꝯſenſus de pñti. Item nõ ꝙ iuramentũ nõ addit ad ſubſtãtiaʒ vinculi mr̃ionialis nec etiã copula carnalis. ¶ Vltimo nõ ꝙ ſponſalia de futuro ẽt iurata nõ impediũt matrimoniũ cũ alia ꝯctũ de quo in. c. ſicut. ẽ. eo. ¶ In gl. ĩ. in. ſi. nõ ſingulariter iſtã gl. que aperit intellectũ. c. tue. ẽ. eo. magis q̃ʒ ibi fecerit. vult. n. ꝙ etiam in loqui valente ſufficiant ſigna preſtim ſi maſculo expreſſe conſentiẽte mulier annuit capite vel porrexit manum ⁊ paſſa eſt ſe ſubarrari per imiſſionem annuli. Et per hoc dico deciſam eſſe queſtioneʒ doctõ. querentiũ hic q̃d ſi maſculus dicat ego accipio te ĩ meã ⁊ femina dicit plʒ vel conſentio nũquid ſit matrimoniũ. ⁊ videbaꝛ ꝙ nõ qꝛ tex. videbatur exigere vt mulier proferat cõſimilia verba. ſʒ ꝯriuʒ fuit bis iudicatũ. vt refert hic abbas nam nõ refert per que verba exprimaꝛ conſenſus de pñti. vt pʒ in tex. ibi vel alia verba.

Adoleſcens.

Niſus ad copulam nõ facit ſponſalia de futuro trãſire in matrimoniũ. ponit dictum cãm ĩferens ibi cum qua. ¶ Caſus lr̃alis Adoleſcens q̃dam ꝯtraxit cum quadam per verba de futuro. Et niſus fuit ſepe illã cogno

ſcere ſed nō potuit.poſtmodum per verba de pn̄ti cuʒ alia ɔtraxit.qrit̄ quā dēat hr̄e dicit̄ q̄ primā hr̄e. nō pōt.q̄ꝛ cū illud nō fuit vex mr̄imoniū ex forma ɔtractus. nec pſūptū q̄ꝛ conat⁹ nō habuit effectū ⁊ ita ſcdaʒ hēbit vxorem. Ber.

¶ Nō p̄ ⁊ tene mēti q̄ vbi ius aliqd īducit ex pſumptione certa ſeu ex aliquo facto nō ē ſatiſfactū iuri niſi illud factum ſit pfectū vn̄ nō ſufficit factū incboaſſe ſicut dicim⁹ in ſili qn̄ pena ē appoſita ipſo iure ex aliquo maleficio ad incurrēdū penā nō ſufficit maleficiū incboatū niſi ēt plene ſit ɔſūmatū vt i.c. ppetue de elec.li.vj.iuncto.c.cum in cunctis eo.ti.fir mat Jo an.in regula odia de reg.iu.li.vj.in mercu.facit ad māʒ.l.ſiqs nō dicā rape.C.de epi.⁊ cle.⁊ tetigi.in.c.i.d co q mit.i poſſ.⁊ rō eox pōt eē q̄ꝛ hec odioſa ⁊ deuiātia a reg. iu.dhēt reſtringi vt in.c.pene.de pe.di.i. Contra iſtū tex. op.de.c.iuuenis.ſ.eo.vbi niſus ad copulā habuit effectū Jtē delictū habet̄ p ɔſūmato ſaltē quo ad deū ex icohatiōe vn̄ ſcribit̄ q viderit mulierē ad ɔcupiſcēdum eā iā mechat⁹ ē in corde ſuo.xxiij.q.v.nec ſolo.⁊.c.q viderit ⁊ d peni.di. i.ſicui ⁊.c.ſi ppterea. So.pp h̄ ɔria Gal.de cal.reſtringit iſtū tex.vt itelligat̄ qn̄ ſpōſa erat ipubeſ ita q̄ ñ poterat nec expreſſe nec tacite i mr̄imonio ɔſentire alias inter maiores niſus ad copulā induceret mr̄imonium pcedentib⁹ ſpon ſalibus. Sʒ h̄ opinio deſtruit iſtā lr̄am q̄ indiſtincte loqui tur ⁊ oēs doc.tenēt oppoſitū.nā cū copula ſequēs inducat mr̄imoniū vex ex pſumptione iuris deuiātis a cōibus re gulis nō debemus extēdere illam pſumptionem ſeu fictio nē ad caſuʒ nō expſuʒ facit qd nō.in.c.in nr̄a de iniurijs.⁊ in l.iij.§.hec āt vba.ff.de neg.ge.imo plus ſentit Jnno.h̄ q̄ ſi ſpōſus deflorauit ſponſam ex quo tn̄ nō fuit ſubſecuta ſeminis cōmixtio nō ē iudicādū p mr̄imonio pro hoc ēt fa cit q̄ꝛ duo ſpecialia nō debēt ɔcurrere circa idē vt.l.i.C.de dotis pmiſ.ſʒ i caſu noſtro ſi niſus ſufficeret ɔcurrerēt duo ſpālia.primū q̄ copula trāſfunderet ſponſalia in matrimo niū. Scdʒ q̄ niſus ad copulā haberet̄ p actu ɔſummato. Tene ergo ſimplr̄ q̄ quantūcūq̄ʒ ſpōſi ſint maiores niſi p fecte ſponſus cognoſcat ſpōſam nō trāſeunt ſponſalia i ma trimoniū. ¶ Sed q̄ro qd ſi ſpōſa de futuro recepit iocalia ⁊ amplexata eſt ſepe ſponſum nūquid ex his ſponſalia tran ſeant in matrimoniū. Conclude ſic aut ſunt ſpōſalia de futu ro verbis ⁊ mente ɔhentiū ⁊ tunc pter hec ⁊ ſimilia nō trā ſeunt in matrimoniū ſed videtur amplexari virum ſpe futu ri matrimonij.⁊ de hoc eſt caſus in.c.i.de ma.ɔc.cōtra iter dic.eccl. Aut preceſſerūt ſponſalia de pn̄ti verbis ⁊ mente contrahentiū ſed iuris interpretatōne ſunt de futuro pter minorē etatē vtriuſq̄ʒ vel alterius ⁊ tūc ſi perueniūt ad eta tē legitimā intercedentibus predictis ſignis illa ſpōſalia trā ſeunt in matrimoniū ⁊ de h̄ eſt caſus cū gl.in.c.i.de deſpō. ipu.li.vj.⁊ ibi p Jo.an.nūquid aūt per traductionē ſpōſe ad domū viri trāſeant ſponſalia in matrimoniū citra carna lē copulā.tʒ Joā.an.hic q̄ ſic allegat.l.queſitū.ff.eo.⁊ alia iura canonica que h̄ nō probant.vn̄ Jo.cal.⁊ do.an.tenēt oppoſitū qd mihi plus plʒ.q̄ꝛ hec fictio ſiue preſumptō cū ſit a iure exorbitās nō dʒ extendi ad caſum i iure nō expſſū quod nō ad aliam materiā. Hic nō ſunt alia.

De deſponſatione ipuberum. ¶ Rubrica.

¶ Supra viſum eſt de ſpōſalibus in genere nūc de eis ſub mittit in ſpecie.ſ.de his que ɔhuntur per ipuberes. Et ali ter ⁊ ſic. Quia ad ſponſalia ɔhenda certa etas determinata eſt a iure. Ideo poſt Rub.precedentē ſubijcit iſtā in qua tractatur de etate habili ad ipſa ſponſalia iō ⁊c. De mā h⁹ rubrice vide.xxx.q.ij.⁊ facit.xx.q.i.c.i.⁊ reperitur in.vj.

Tua fraternitas Pr̄.p filio i pubere ſponſalia ɔhit p pubere vero nō niſi ɔſentiat.h̄ dicit. Hr̄ tria dicta.ſcdʒ ibi pōt.tertiū ibi ⁊ poſtq̄ʒ. ¶ Caſus lr̄alis. Pr̄ vult q̄ filius eius ɔtrahat cū aliqua muliere filius adul tus nō vult ɔtrahere cū illa.querit̄ an pr̄ filiū ɔpellere poſ ſit vt cū illa ɔtrahat.dr̄ q̄ ſi filius nō ɔſentit id fieri nō pt.ſʒ filiū nōdū adultū pōt pr̄ cui vult i mr̄imonium tradere. q̄ꝛ volūtas ipſius adhuc diſcerni nō pt ſed poſtq̄ʒ venerit ad etatē lītimā dʒ factū pr̄is ratū hr̄e ſi ſibi placuerit ſed nō cō pellitur Ber. ¶ Nota pmo q̄ poſt quartūdecimū ānuʒ q̄s appellat̄ adultus ⁊ i pfecta etate ɔſtitutus ⁊ h̄ reſpectu mr̄imonij ɔhēdi nā quo ad alia nō dicit̄ pfecte etatis niſi at tigerit.xxv.annū.ff.d mino.q̄ſi p toti. Op.ɔ tex. ⁊ vr̄ q̄ nulla ſit dr̄ia inter filiū adultū ⁊ minorē p tex.i.c. vnico co. ti.li.vj.vbi dr̄ q̄ ex ſpōſalibus ɔctis p parētes nō obligan tur filij puberes vel impuberes niſi ɔſentiāt tacite vel expſ ſe vel ſint pſentes ⁊ nō ɔdicāt. Solu.dicēdū ē q̄ in verita te quo ad iuris effectū nulla ē dr̄ia iter iſtos ⁊ q̄ʒ q̄ʒ vt ſalue tur diſtinctio huius.c.dicit do. An.tex.iſtū pcedere qn̄ fili us eſt infās vt ſic pr̄ poſſit p eo ſponſalia ɔhere.tn̄ dico q̄ illa ſponſalia nullius ſunt effectus tex.ē.xxx. q.ij.in.c.vbi ⁊.ſ.eo.litteras. Sʒ pōt diſtinctio huius.c. referri ad factū ⁊ honeſtatē quandā vt p filio in etate habili ad ſponſalia cō trahēda pr̄ eo nō ɔſentiente ſponſalia ɔtrahere nō dʒ ſʒ p filio infante ex quo eius volūtas diſcerni nō pōt ſponſalia ɔtrahere pōt ponēdo ſpē in ratificatione filij qn̄ fuerit fact⁹ maior tn̄ quo ad iuris vinculū nulla ex his ſponſalib⁹ orit̄ obligatio quo ad ipſum filium.vt in dicto.c.vbi ⁊ ifra eodē litteras cum ſequenti. ¶ In glo.i.ibi coactione paterna duc tus intellige glo.de coactione reuerentiali paterna. vt quia ob reuerentiam patris filius contraxit cū ea cū qua ñ fuiſ ſet ɔcturus ſi ſui iuris extitiſſʒ ⁊ ita pprie itelligit̄.l.ſi pr̄ al legata in glo.ſecus āt ſi fuiſſet coactus a pēte vi vl' metu q potuiſſet cadere in ɔſtantem.nā tūc mr̄imoniuʒ nullum eſſet vt patet.ſ.ti.pr.c.veniēs.el.ij.⁊.c.cū locū⁹ nō.in.d. l.ſi pr̄. Et in fi.glo.hodie ſtamus canonib⁹ nō āt legibus q̄ꝛ mā mr̄imonialis ē canōica ⁊ nō legalis.vt de ord.cogni. c.tuā. Et nō glo.q̄ de iure canonico nō cogit̄ filia ɔſentire ſponſalibus p patrē ɔctis ⁊ q̄ tenet matrimoniuʒ p eā cō tractū ſine cōſenſu patris qd clarius pbat̄ in.d.c.veniens ¶ Sʒ circa h̄ q̄ro nunqd filia incurrat viciuʒ ingratitudis vt poſſit exheredari a patre ſi ɔxit matrimonium ſine cōſen ſu patris. Hoſ.dicit q̄ ſic ad hoc qd hr̄ in auc.vt cuʒ de ap.cog.§.ſi alicui.mr̄imonium tn̄ tʒ.vt hic Sol.hoſti. hoc dictū nō approbat niſi filia eligeret turpē vitā ⁊ hoc vltimū dictū cōiter ap.ar.ſ.de his nup.c.pe.⁊ vlti. Ex quo.n. filia vtitur promiſſiōe canonica nō dʒ incurrere vitiū ingratitu dinis ¶ Sʒ q̄ro de q̄ōe quotidiana nūqd pater teneat̄ filiā dotare ex quo ɔxit matrimoniū ſine ſuo conſenſu. doc. non tāgunt hic ſed quod teneat̄ hēs gl.nōbilē.xxxij.q.ij.c. ſi.⁊ in.c.de raptorib⁹.xxxvj.q.ij.que tn̄ glo.limitat primū dic tuʒ niſi filia elegerit maritū moribus ſuis īdignū.⁊ ideʒ ibi tʒ archi. Sed aduerte latius aut filia nupſit poſt.xxv.annū ⁊ tunc pater nō pōt ſibi ipingere aliquā culpā ex quo tanto tpe diſtulit eā collocar̄.vt i.d.§.ſi alicui. Si tn̄ nupſit ſine p miſſione dotis nō pōt pater cogi ad dotē preſtandā.q̄ꝛ pa ter cogit̄ pſtare dotē vt poſſit filia reperire maritū.ut in.l.q liberos.ff.de ritu.nup.⁊.l.ſi.C.de dotis pmiſ. ſʒ ex quo fi lia reperit maritū ſine dote ceſſat cā compulſionis legalis ⁊ idem eſt ſi ɔxiſſet in minori etate.vt voluit notāter Barto lus poſt Guil.de cu.in.l.obligamur.ff.de ac.⁊ obliga.ſic limita glo.ſuperius allegatam. Aut filia cōtrahit ante.xxv. ānum ⁊ tūc eſt dubiū nūquid pater teneat̄ ad dotāduʒ.cre do q̄ ſic qm̄ pater tenet̄ alere filiaʒ nec ex ɔctu illius matri monij pōt ſibi denegare alimēta cū in iſtis ſponſalibuſ filia nō ſit ſub ptāte paterna.vt in.c.ſi annum de iudi.li.vj. forti us ergo tenet̄ dotare.q̄ꝛ cā dotis eſt fauorabilior cauſa ali mentorum.vt nō Cy.in.l.nō omni.C.de admi.tuto.⁊ hoc intellige cum diſtinctione premiſſa quando nupſit promit tendo dotem ⁊ ſic alias conſului in queſtione facti. ¶ In gl. ſi.nō.glo.iuncto tex.q̄ verbuʒ debet quandoq̄ʒ importat honeſtatem ⁊ non neceſſitatem etiaʒ ſi precedat verbū om nino.⁊ h̄ ideo q̄ꝛ materia non neceſſitat.alias de ſui natura importat neceſſitatē.vt eſt glo.nō.in cle.attendentes de ſta tu.reg.per bar.in.l.creditores.C.de pig.